

2017

DAP Bölgesi
Girişimcilik Ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi
KOBİ Politikası Raporu

İçindekiler

1. - Giriş.....	11
2. - Kobilerin Seçimi.....	11
3. - Yerel/Bölgesel Yaklaşım Modeli.....	14
3.1. - Yerel/Bölgesel Kalkınma.....	14
3.2. - Akıllı Uzmanlaşma (Smart Specialization).....	14
4. - Yapılanma.....	15
4.1. - Kalkınma Ajansları.....	16
5. - Politika Araçları-Öneriler.....	16
5.1. - Kobilerin Sınıflandırılması-Seçkin KOBİ.....	16
5.2. - Ürün Geliştirme-Enstitüler.....	17
5.3. - Finansman-İşletme Sermayesi.....	17
5.4. - Pazarlama.....	18
6. - Mülakatlar ve Anketler.....	18
6.1. - Yaşam Kalitesi.....	18
6.2. - Nitelikli / Niteliksiz Eleman Eksikliği.....	19
6.3. - Sosyal Yardımların Etkileri.....	19
6.4. - Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları.....	19
6.5. - Üniversite- Sanayi İşbirliği.....	20
6.6. - Nakliye / Ulaşım.....	20
6.7. - Organize Sanayi Bölgeleri.....	21
6.8. - Ticaret ve Sanayi Odaları.....	22
6.9. - Yurtdışı İş Gezileri/Fuarlar.....	23
6.10. - Teşvikler.....	23
6.11. - Cazibe Merkezleri Programı.....	23
6.12. - Marka ve Fikri Haklar.....	24
6.13. - Teknoloji.....	24
6.14. - Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım.....	24
6.15. - Ürün ve Sistem Belgeleri.....	24
6.16. - Kapasite Kullanım Oranı (KKO).....	25
6.17. - İhracat.....	25
6.18. - Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı.....	25
6.19. - Çevre.....	25
İL RAPORLARI.....	27
AĞRI.....	27
ARDAHAN.....	39
BİNGÖL.....	51
BİTLİS.....	63
ELAZIĞ.....	75
ERZİNCAN.....	89
ERZURUM.....	103
HAKKÂRİ.....	117
İĞDIR.....	125
KARS.....	137

MALATYA.....	151
MUŞ.....	165
TUNCELİ.....	177
VAN.....	185

Şekiller

Şekil 1: Ağrı'nın Coğrafi Konumu.....	30
Şekil 2: Ardahan'ın Coğrafi Konumu.....	42
Şekil 3: Bingöl'ün Coğrafi Konumu.....	54
Şekil 4: Bitlis'in Coğrafi Konumu.....	66
Şekil 5: Elazığ'ın Coğrafi Konumu.....	78
Şekil 6: Erzincan'ın Coğrafi Konumu.....	92
Şekil 7: Erzurum'un Coğrafi Konumu.....	106
Şekil 8: Hakkari'nin Coğrafi Konumu.....	120
Şekil 9: Iğdır'ın Coğrafi Konumu.....	128
Şekil 10: Kars'ın Coğrafi Konumu.....	140
Şekil 11: Malatya'nın Coğrafi Konumu.....	154
Şekil 12: Muş'un Coğrafi Konumu.....	168
Şekil 13: Tunceli'nin Coğrafi Konumu.....	180
Şekil 14: Van'ın Coğrafi Konumu.....	188

Tablolar

Tablo 1: Ağrı Sıcaklık Değerleri.....	30
Tablo 2: Yıllara Göre Ağrı Nüfusu (2012-2016).....	31
Tablo 3: Ağrı Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)2.....	31
Tablo 4: Ağrı Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)2.....	31
Tablo 5: Ağrı İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	32
Tablo 6: Ağrı Yaşam Endeksi Verileri.....	32
Tablo 7: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Akademik Birimler.....	33
Tablo 8: Ağrı İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	34
Tablo 9: Ağrı İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	34
Tablo 10: Ardahan Sıcaklık Değerleri.....	42
Tablo 11: Yıllara Göre Ardahan Nüfusu (2012-2016).....	43
Tablo 12: Ardahan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	43
Tablo 13: Ardahan Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	43
Tablo 14: Ardahan İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	44
Tablo 15: Ardahan Yaşam Endeksi Verileri.....	44
Tablo 16: Ardahan Üniversitesi Akademik Birimler.....	45
Tablo 17: Ardahan İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	45
Tablo 18: Ardahan İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	46
Tablo 19: Bingöl'ün Sıcaklık Değerleri.....	54
Tablo 20: Yıllara Göre Bingöl Nüfusu (2012-2016).....	55
Tablo 21: Bingöl Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	55
Tablo 22: Bingöl Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	55

Tablo 23: Bingöl İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	55
Tablo 24: Bingöl Yaşam Endeksi Verileri.....	56
Tablo 25: Bingöl Üniversitesi Akademik Birimler.....	57
Tablo 26: Bingöl İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	58
Tablo 27: Bingöl İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	58
Tablo 28: Bitlis Sıcaklık Değerleri.....	66
Tablo 29: Yıllara Göre Bitlis Nüfusu (2012-2016).....	67
Tablo 30: Bitlis Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	67
Tablo 31: Bitlis Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	67
Tablo 32: Bitlis İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	67
Tablo 33: Bitlis Yaşam Endeksi Verileri.....	68
Tablo 34: Bitlis Eren Üniversitesi Akademik Birimler.....	68
Tablo 35: Elazığ Sıcaklık Değerleri.....	78
Tablo 36: Yıllara Göre Elazığ Nüfusu (2012-2016).....	79
Tablo 37: Elazığ Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	79
Tablo 38: Elazığ Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	79
Tablo 39: Elazığ İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	79
Tablo 40: Elazığ Yaşam Endeksi Verileri.....	80
Tablo 41: Fırat Üniversitesi'ndeki Akademik Birimler.....	81
Tablo 42: Elazığ İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	82
Tablo 43: Elazığ İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	82
Tablo 44: Erzincan Sıcaklık Değerleri.....	92
Tablo 45: Yıllara Göre Erzincan Nüfusu (2012-2016).....	93
Tablo 46: Erzincan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	93
Tablo 47: Erzincan Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	93
Tablo 48: Erzincan İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	93
Tablo 49: Erzincan Yaşam Endeksi Verileri.....	94
Tablo 50: Erzincan Üniversitesi Akademik Birimler.....	95
Tablo 51: Erzincan İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	96
Tablo 52: Erzincan İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	96
Tablo 53: Erzurum Sıcaklık Değerleri.....	106
Tablo 54: Yıllara Göre Erzurum Nüfusu (2012-2016).....	107
Tablo 55: Erzurum Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	107
Tablo 56: Erzurum Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	107
Tablo 57: Erzurum İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	107
Tablo 58: Erzurum Yaşam Endeksi Verileri.....	108
Tablo 59: Atatürk Üniversitesi Akademik Birimler.....	109
Tablo 60: Erzurum Üniversitesi Akademik Birimler.....	109
Tablo 61: Erzurum İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	110
Tablo 62: Erzurum İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	111
Tablo 63: Hakkari Sıcaklık Değerleri.....	130
Tablo 64: Yıllara Göre Hakkari Nüfusu (2012-2016).....	121
Tablo 65: Hakkari Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	121
Tablo 66: Hakkari Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	121
Tablo 67: Hakkari İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	121

Tablo 68: Hakkari Yaşam Endeksi Verileri.....	122
Tablo69:Hakkari Üniversitesi Akademik Birimleri.....	126
Tablo 70: Hakkari İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	123
Tablo71:Hakkari İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	123
Tablo72:İğdır Sıcaklık Değerleri.....	128
Tablo73: Yıllara Göre İğdır Nüfusu (2012-2016).....	129
Tablo 74: İğdır Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	129
Tablo 75: İğdır Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	129
Tablo 76: İğdır İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	129
Tablo 77: İğdır Yaşam Endeksi Verileri.....	130
Tablo 78: İğdır Üniversitesi Akademik Birimler.....	130
Tablo79:İğdır İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	131
Tablo 80: İğdır İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	131
Tablo81:Kars Sıcaklık Değerleri.....	140
Tablo82: Yıllara Göre Kars Nüfusu (2012-2016).....	141
Tablo 83: Kars Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	141
Tablo 84: Kars Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	141
Tablo 85: Kars İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	141
Tablo86:Kars Yaşam Endeksi Verileri.....	142
Tablo 87: Kafkas Üniversitesi Akademik Birimler.....	143
Tablo88:Kars İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	144
Tablo 89: Kars İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	144
Tablo 90: Malatya Sıcaklık Değerleri.....	154
Tablo91: Yıllara Göre Malatya Nüfusu (2012-2016).....	155
Tablo92:2016 yılında Malatya'nın Yaş Grupları Dağılımı.....	155
Tablo93: Malatya Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	155
Tablo 94: Malatya İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	155
Tablo95:Malatya Yaşam Endeksi Verileri.....	156
Tablo 96: İnönü Üniversitesi'ndeki Akademik Birimler.....	157
Tablo97: Malatya İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	158
Tablo98:Malatya İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	158
Tablo99:Muş Sıcaklık Değerleri.....	168
Tablo 100: Yıllara Göre Muş Nüfusu (2012-2016).....	169
Tablo 101: Muş Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	169
Tablo 102: Muş Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	169
Tablo 103: Muş İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	169
Tablo104:Muş Yaşam Endeksi Verileri.....	170
Tablo105:Muş Alparslan Üniversitesi Akademik Birimler.....	170
Tablo106:Muş İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	171
Tablo 107: Muş İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	171
Tablo 108: Tunceli Sıcaklık Değerleri.....	180
Tablo109: Yıllara Göre Tunceli Nüfusu (2012-2016).....	181
Tablo 110: Tunceli Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	181
Tablo 111: Tunceli Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	181
Tablo 112: Tunceli İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	181

Tablo 113: Tunceli Yaşam Endeksi Verileri.....	182
Tablo 114: Munzur Üniversitesi Akademik Birimler.....	182
Tablo 115: Tunceli İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	183
Tablo 116: Tunceli İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	183
Tablo 117: Van Sıcaklık Değerleri.....	188
Tablo 118: Yıllara Göre Van Nüfusu (2012-2016).....	189
Tablo 119: Van Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016).....	189
Tablo 120: Van Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016).....	189
Tablo 121: Van İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016).....	189
Tablo 122: Van Yaşam Endeksi Verileri.....	190
Tablo 123: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Akademik Birimler.....	190
Tablo 124: Van İli İthalat Rakamları (2012-2016).....	191
Tablo 125: Van İli İhracat Rakamları (2012-2016).....	192

KOBİ Politikası Raporu

1 - Giriş

Doğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu şartlar ve imkânlar doğrultusunda karakteristik bir bölge olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Coğrafi ve iklim özellikleri açısından bölgeye has zorlukları olsa da bölgenin kaynakları değerlendirme ve rekabet açısından istahlı bir çizgisi bulunmaktadır. Bu çalışmamızda bölgedeki KOBİ'lerin bu kaynakları nasıl en iyi şekilde değerlendirebileceğini, bölgesel, ulusal ve uluslararası kapsamda yenilik ve rekabetçiliklerini nasıl artırebileceklerini göstermeyi amaçladık.

Bölge sanayisi ve işletmelerine yönelik literatür taramaları, bunlara bölgedeki paydaşların raporları ve eylem planları da dahil, ve akademisyenler ile mülakatlar raporun başlangıcını oluşturmuştur.

Sonrasında hem Kalkınma Bakanlığı hem de DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile yapılan görüşmeler ve belirlenen veriler doğrultusunda KOBİ seçiminde belirlenecek yol haritası çizilmiştir.

Nihai olarak KOBİ'ler ile mülakatlar yapılmış olup buna ek olarak bölgedeki paydaşlar (Kalkınma Ajansları, KOSGEB'ler, Ticaret Sanayi Odaları) ile de görüşülerek rapor oluşturulmuştur. Bu süreçte hem firmalar hem de paydaşlar desteklerini eksik etmeyip büyük katkılarda bulunmuştur.

Raporun ilk bölümünde KOBİ seçimi kriterlerinin nasıl olduğuna değinilmiştir. Sonrasında ise yerel kalkınma, akıllı uzmanlaşma ve yapılanma konularına odaklanılmıştır. Son olarak da mülakatların genel sonucundan bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise iller bazında genel bilgi ve değerlendirme raporu şeklinde her ilin raporu çıkarılmıştır.

2 - Kobilerin Seçimi

Doğu Anadolu Bölgesinde, Proje gereği ziyaret edilmesi amaçlanan 40 KOBİ'nin seçimi sürecinde, öncelikle KOBİ seçimi ölçütlerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Bu amaçla, KOBİ'ler ile girişimcilik ve yenilikçilik konularında yetkin bazı kişilerin (Prof. Dr. Erol TAYMAZ, Müfit AKYOS gibi) görüşleri alınmıştır.

Bu görüşlerin da katkısı ile Proje'nin takvimi de dikkate alınarak, Küçük ve Orta Büyüklükteki KOBİ'lerin seçilmesinin daha yönlendirici ve verimli sonuçlar vereceği düşünülmüştür.

Bununla birlikte, firmalarda başarı sürecinin uzun ve meşakkatli bir süreç olması, bu süreci sağlıklı bir şekilde yürütmüş/yürütmekte ve sorunları yaşamış/yaşamakta olan KOBİ'lerin Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi çalışmasına daha anlamlı katkılar yapabilecekleri öngörülerek, başarılı /başarıya yakın KOBİ'lerin seçilmesinin, Proje Hedefi açısından daha anlamlı olacağı öngörülmüştür.

Ortaya çıkan görüşler ve düşünceler sonucunda, ziyaret edilerek mülakat yapılacak KOBİ'lerin seçiminde, orta ve küçük işletmeler için ayrı ayrı olarak, öncelikle dikkate alınmasına karar verilen ölçütler aşağıda sunulmaktadır:

1. Ölçüt- Orta Büyüklükteki İşletmeler;

- Net Satışları 8.000.000 - 40.000.000 TL,
- Faaliyet Kârı Yaratabilen,
- İhracat Geliri olan,
- Araştırma Geliştirme Gideri ve/veya
- Teknoloji Geliştirme Bölgesi Kazançları olan,
- Çalışan sayısı 250'den az olan.

2. Ölçüt-Küçük İşletmeler;

- Net Satışları 1.000.000 - 8.000.000 TL arasında olan,
- Faaliyet Kârı Yaratan,
- İhracat Geliri olan,
- Araştırma Geliştirme Gideri ve/veya,
- Teknoloji Geliştirme Bölgesi Kazançları olan,
- Çalışan sayısı 50'den az olan.

Bu Ölçütler, TTGV İktisadi İşletmesi'ndeki Proje Yürütücüsü Ekip ile de paylaşıldıktan sonra T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde bulunan *GBS, Girişimci Bilgi Sistemi Veri Tabanı* ilgililerine, DAP İdaresi aracılığıyla bildirilmiştir. Söz konusu Veri Tabanı üzerinde yapılan sorgulama çalışmasıyla da Doğu Anadolu Bölgesindeki - *Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli ve Van*- 14 ilde yukarıdaki ölçütleri karşılayan KOBİ'lerin listesi elde edilmiştir.

217 firmadan oluşan bu "Genel Liste" üzerinde, yukarıda açıklanan yaklaşım dikkate alınarak yapılan çalışma ile öncelikle İmalat Sektöründe faaliyet gösteren firmaların ziyaret edilmesinin daha verimli olacağı düşünülerek, Su Şişeleme ve Hazır Beton imal eden firmalar, ziyaret ve mülakat için aday olarak tercih edilmemiş ve elenerek ikinci "Daraltılmış Liste" elde edilmiştir.

Ziyaret edilecek KOBİ sayısının il bazında belirlenmesi de çalışmadaki diğer önemli bir konudur.

Bunun için, Bölgede varlığını sürdüren 52.000 civarındaki KOBİ'nin İl Bazında Dağılımı elde edilmiş ve İl bazındaki KOBİ sayılarının ağırlıklarına göre, il bazında ziyaret edilecek KOBİ sayıları belirlenmiştir.

Daha sonra, Daraltılmış Liste'deki aday KOBİ'ler, web sayfalarından teker teker incelenerek her birisi daha yakından tanınmaya çalışılmıştır.

Masa başında yapılan bu ön çalışma sonucunda, ziyaret edilmek üzere belirlenen Aday Firmaların son durumlarını irdelemek ve ziyarete uygun diğer firmaları da listeye eklemek üzere Kalkınma Ajansları, KOSGEB İl Müdürlükleri, OSB Yönetimleri gibi yerel kaynaklara da başvurularak bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

Bütün bu ön hazırlıkların sonucunda, iller arasında gelişmişlik, iklim vb. faktörlerde önemli farklılıklar olduğu da göz önüne alınarak, çok sayıda ilin ziyaret edilmesinin daha doğru sonuçlara ulaştıracağı öngörülmüştür. Bu doğrultuda, Ağrı'da 2, Ardahan-Göle'de 2, Bingöl'de 1, Bitlis-Tatvan'da 2, Elazığ'da 10, Erzincan'da 4, Erzurum'da 3, Iğdır'da 3, Kars'ta 4, Malatya'da 9, Muş'ta 3 ve Van'da da 3 olmak üzere toplam 46 KOBİ'nin ziyaret edilmesi planlanmıştır.

Bu hazırlık çalışmaları esnasında, TÜSİAD ve TÜRKONFED işbirliğiyle, *BORGİP-Bölgelerarası Ortak Girişim Projesi*" olarak adlandırılan, bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılması ve refahın artırılması amacıyla, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki girişimci ve KOBİ'lerin güçlendirilmesini hedefleyen ve çarpan etkisi yaratmayı amaçlayan bir Projenin de yürütülmekte olduğu öğrenilmiştir. Bu Projede, bölgelerde faaliyet gösteren yaklaşık 1000 KOBİ'nin tarandığı, proje danışmanları tarafından seçilen 120 firma ile yüz yüze görüşülerek ihtiyaç analizi yapıldığı ve bunlar arasından, ilgili STK'ların da (Yönetim Danışmanları Derneği, Türkiye Mentörlük ve Koçluk Derneği (EMCC)) görev almasıyla, 21 KOBİ'nin seçildiği ve bu KOBİ'lere, her biri iş insanı (patron) olan, birer "Mentör" atandığı, Projeyi yürütenlerden öğrenilmiştir. Alınan bu bilgi üzerine BORGİP listesine girmiş olan ve listemizde olmayan Malatya'da 1, Bingöl'de 1 ve Elazığ'da da 1 Firma, ziyaret edilmesi planlanan KOBİ'ler listesine eklenmiş ve ziyaret edilmesi planlanan şirket sayısı 49'a çıkmıştır.

Ziyaret edilmesi planlanan bu 49 şirketin 33 tanesi OSB'ler de, 1 tanesi de TEKSTİLKENT'te faaliyet gösteren firmalar olmuştur.

Doğu Anadolu'da 14 ilin 12'si ziyaret edilmiş ve bu illerde seçilmiş şirketlerle birkaç istisnası dışında sahipleri/ortakları ile görüşülmüş, Mülakat yapılmış ve Anket doldurulmuştur.

Doğu Anadolu Bölgesi bir coğrafi bölge olarak tanımlanmakta beraber bölgedeki şehirlerarasında, gelişmişlik, iklim, eğitim altyapısı, ulaştırma, tarım, hayvancılık, sanayi, OSB'ler vb. konularda çok büyük farklılıklar bulunmaktadır.

Bölgenin tamamı için genel çözümlerde bulunmak, genel uygulamalar yapmak il bazında sorunları çözmek için sağlıklı bir yaklaşım olmayacaktır.

Erzurum'da gerçekleştirilen Çalıştay'da KOBİ Politikası Raporu'ndaki her bir husus ve görüş katılımcılara aktarılmış, tartışılmış ve "keypad yöntemiyle" oylanmıştır. Sayıları

fazla olmamakla birlikte, konu ile doğrudan ilgili paydaşların oluşturduğu katılımcıların oylarının sonuçlarının, Raporun ortaya koyduğu tespitler ve çözüm önerilerini desteklediği görülmüştür.

3 - Yerel/Bölgesel Yaklaşım Modeli

- Bu konuda 2 önemli güncel yaklaşımdan söz edilebilir:
 - Yerel/Bölgesel Kalkınma
 - Akıllı Uzmanlaşma

Bu yaklaşımların/modellerin başarıyla, etkinlikle uygulanmaları için de bir ‘Yapılanma’ modeli oluşturulmalıdır.

3.1 - Yerel/Bölgesel Kalkınma

Bölge için “Yerel Kalkınma” yaklaşımının doğru bir politika olacağı düşünülmektedir.

“Ekonomik kalkınmada yeni trend yerel kalkınmadır. Yerel kalkınma modeli, belirli bir bölge-yöre temelinde, yerel halkın ve yatırımcıların aktif rol almalarıyla yerel kaynak ve imkanların verimli kullanıldığı, yerel dinamiklerin harekete geçirildiği, yerelin kendi ekonomik ve sosyal geleceğini şekillendirdiği ve yerel aktörler tarafından yönetilen, katılımcı ve kendine özgü süreci tarif etmektedir.

Yerel ekonomi olarak da adlandırılabilen bu süreç, insan ve doğal kaynak potansiyeli ile bölgenin/yörenin sahip olduğu avantajlardan optimum düzeyde yararlanmasını sağlamak suretiyle ekonomik refah seviyesinin ve yerel girişimcilerin rekabet üstünlüğünün artırılmasını amaçlamaktadır.

Bu modelde, yerel kalkınma bölgesel kalkınmayı, bölgesel kalkınma da ulusal kalkınmayı tetikleyecektir.

Yöresel veya bölgesel kaynak ve potansiyelin tespiti ve nasıl yönetileceğinin belirlenmesi yerel kalkınma sürecinin başlangıcıdır.

Merkezi yönetim ve yerel aktörlerin ortaklaşa inşa edecekleri bir zemin üzerine kurulacak bir kalkınma modeli daha anlamlı sonuçlar doğuracaktır.” (Ekonomik Kalkınmada Yeni Trend: Yerel Kalkınma; Mehmet Gürbüz -İller Bankası (İLBANK) Genel Müdür Yardımcısı-Siyasette ve Ekonomide Vizyon 2023 Dergisi Sayı 43-2016)

3.2 - Akıllı Uzmanlaşma (Smart Specialization)

İktisatçıların gündeminde olan yeni bir Bölgesel Kalkınma Yaklaşımı da ‘Akıllı Uzmanlaşma’dır. ‘Akıllı Uzmanlaşma,’ bölgesel kalkınma düşüncesinde, metodolojisinde ve araçlarında önemli bir yeniliktir.

Akıllı uzmanlaşma, bir bölgenin göreceli üstünlüklerinin olduğu alanlarda ihtisaslaşmalarının ötesinde bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, bir grup sektör, AR-GE ve inovatif projelerle, teknoloji geliştirerek rekabet avantajı sağlamak üzere, farklı kılınarak bölgesel düzeyde önceliklendirilmektedir.

“Akıllı uzmanlaşma”, yeni bilginin artan getirisinden kaynaklanan ekonomik büyümeyi esas alan bilgi temelli ekonomiden hareketle geliştirilen bir kavram. Kavramın kuramsal temelini oluşturan Dominique Foray “ülkenin diğer verimli varlıkları arasında tümleyicilik ilişkisi kurarak, gelecekte yerel kapasiteler ve bölgesel göreceli/mukayeseli üstünlük sağlayabilecek yatırımları özendirmek daha vaat edici bir strateji olarak görünmektedir” demektedir. Uygulamada ise kavram, “uluslararası pazarlarda rekabet potansiyeli olan ve diğer bölgeler üzerinde rekabet avantajı taşıyan yeni faaliyetleri yaratabilecek bir grup sektörün/teknolojinin bölgesel düzeyde önceliklendirilmesi” olarak tanımlanmaktadır. (Müfit AKYOS, 21.YY Planlanıyor. Cumhuriyet Bilim ve Teknoloji Dergisi, 11 Aralık 2015)

4 - Yapılanma

Her iki yaklaşım da; tüm yerel paydaşların, yerel dinamiklerin, kendi ekonomik ve sosyal geleceklerini şekillendirmek üzere bir araya gelecek şekilde katılımcı bir yaklaşımla yapılanmalarını gerektirmektedir.

Bu yapılanmaların arkasında geniş akademik grupların etkin çalışmaları da olmalıdır.

Öte yandan, Mülakatlarda KOBİ’ler, yerel paydaş olarak, söz sahibi olmadıklarını, sorunlarını dinleyecek ilgililer bulamadıklarını, kendileriyle ilgilenilmediğini, sorunlarına çözüm üretilmediğini, sahiplenilmek istediklerini ifade etmişlerdir.

“Bölgesel kalkınma stratejilerinde ağıyapıların oluşturulmasının, tamamlayıcı yetenek ve kapasitelerin bir araya getirilmesinin ve karar süreçlerine katılımın önemi artmaktadır. Bilim, teknoloji, mühendislik bilgisinin pazar bilgileri ile birleştirilmesinin gerektiği uygulamalar bütün tarafların “keşfetme-deneyimleme-öğrenme” bağlamında etkin bir yönetim modeliyle bir araya gelmelerini gerektirmektedir

.....“Her il için gönüllülük esasıyla bir platformun oluşturulması, bu platformda hizmeti veren tüm paydaşlar ile hizmeti alan lider bir KOBİ’nin de olması, il düzeyinde daha sonra da bölge düzeyinde bir ağıyapının oluşturulması,””(Müfit AKYOS-age)

Sonuç olarak, hizmeti veren tüm paydaşlar ile hizmeti alan ve gönüllülük esasına göre katılacak KOBİ’lerin de içinde olacağı bir platform oluşturulmalı ve bu platformun yönetici ve uygulayıcı aktörü belirlenmelidir. Doğu Anadolu Bölgesi illerinde tüm paydaşları bir araya getirecek böyle bir platformun oluşturulabilmesi, paydaşların konuyu içselleştirmelerinin sağlanabilmesi ve platformun etkin ve verimli çalıştırılabilmesi durumunda, hem paydaşların arasındaki iletişim ve işbirliği ihtiyacının karşılanabileceği hem de KOBİ’lerin sorunlarına ortak akılla sağlıklı çözümler bulunabileceği düşünülmektedir.

Ancak, bu platformda alınan kararların ve çözüm önerilerinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, personeli liyakatle seçilmiş, merkezi yönetimle eşgüdüm ve işbirliği ile

çalışan, ahbap-çavuş ilişkilerinden, bürokrasiden ve siyasetten arındırılmış, özerk nitelikte, yerel dinamikleri önceleyen, uygulayıcı bir birimin/kurumun görevlendirilmesi gerektiğine inanılmaktadır.

4.1 - Kalkınma Ajansları

Kuruluş amaçları incelendiğinde, bu platformda uygulayıcı kurum olarak Kalkınma Ajanslarının yer almasının uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Kalkınma Ajansları Kuruluş Amacı:

'Kalkınma Ajansları kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulmuştur.'

KOBİ'lerin tamamına yakını, Kalkınma Ajanslarını, çalışmalarından en çok memnun oldukları kurumlar olarak belirtmişlerdir.

Özellikle makine teçhizat alımlarında sağladıkları hibe desteklerle, birçok KOBİ'nin daha teknolojik ve verimli çalışmalarında, teknolojik olarak sınıf atlamalarında önemli katkılarda buldukları görülmüştür.

Ancak yapılan görüşmelerde, Kalkınma Ajanslarının kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirme alanında istenilen düzeyde olmadığı ve bu alanda daha aktif olmaları temenni edilmektedir.

5 - Politika Araçları-Öneriler

5.1 - Kobilerin Sınıflandırılması-Seçkin KOBİ

Yerel platformların oluşturulması önerimize ek olarak, örnekleri aşağıda sıralanan ölçütleri karşılayan KOBİ'lerin, "Seçkin KOBİ'ler" olarak belirlenmesi/sınıflandırılması önerilmektedir. Kamunun, bu Seçkin KOBİ'ler sınıfına dahil olmuş firmalara, tüm kurumlarıyla, üst düzeyde itibar göstermesinin, sorunlarını tek durak/masa kurarak, ivedilikle ve öncelikle çözmesinin, teşviklerden öncelikle yararlandırmasının, bölgede istihdamın ve ihracatın arttırılması, katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi için etkin bir uygulama olacağı öngörülmektedir.

Bu uygulamanın ayrıca diğer KOBİ'lerin de bu üst sınıfa geçmeleri için bir motivasyon unsuru olacağı düşünülebilir.

Seçkin KOBİ Sınıfı için düşünülen ölçütler:

1. Satış gelirlerinin önemli bir bölümünü ihracat gelirlerinin oluşturduğu ve ihracatını sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştiren/gerçekleştirme potansiyeli olan,

(Belçika, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, İsveç, İngiltere, ABD

ve İsviçre'den (G11 ülkeleri) en az birisine, sürdürülebilir ihracat gerçekleştiren KOBİ, bu sınıflamada daha üst sıralarda yer alabilir.)

2. Bölgenin doğal kaynaklarını-madenlerini, tarımsal kaynaklarını işleyerek, katma değeri yüksek ürünler üretilip yurtiçi/yurtdışına pazarlayabilmekte olan, bu faaliyetleri ile bölgeye/sektöre çarpan etkisi yaratan,
3. Bölgenin tarımsal ürünlerini, topraktan en yüksek ekonomik faydayı sağlayacak ve önemli oranda istihdam yaratacak şekilde, sözleşmeli çiftçilik yöntemiyle ürettirip işleyen (Ör: Salça, meyve, organik gıda) ve bu ürünleri sürekli ihraç eden,
4. Ürünlerini ve üretim süreçlerini/sistemlerini uluslararası akreditasyona sahip belgelendirme kuruluşlarından belgelendirmiş olan (Ör: CE, TSE, BRC, British Retail Consortium, gibi perakendeci örgütlerin belgeleri),
5. Patent, faydalı model, endüstriyel tasarım belgelerinden en az birisine sahip olan,
6. Markası, tercihen uluslararası, tescilli olan (Madrid Protokolü'na dahil Ülkeler),
7. Kendi sektöründeki uluslararası fuarlara her yıl (Ör: Son 3 yılda en az 2 kez) katılımcı olarak katılmış, sektörünü ve ülkemizi başarıyla temsil etmiş olan,
8. Üniversite ile işbirliği yaparak ürün/süreç geliştirebilmiş olan,
9. Ar-Ge ve İnovasyon harcamaları gerçekleştiren,
10. Çevre Mevzuatı ile ilgili her türlü yükümlülüklerini yerine getirmekte olan,

gibi ölçütlerden birkaçını karşılayabilen KOBİ "Seçkin KOBİ" olarak sınıflandırılabilir.

5.2 - Ürün Geliştirme-Enstitüler

Raporumuzun ilgili bölümünde de belirtildiği üzere, Bölge'deki; mermer, pomza, gibi doğal kaynaklar ile bal, süt ve süt ürünleri, şifalı bitkiler gibi tarımsal ürünler üzerinde araştırmalar yapmak ve bunlardan katma değeri yüksek, ihraç edilebilir ürünler geliştirmek amacıyla, Pomza Araştırma Merkezi, Peynircilik Enstitüsü, Şifalı Bitkiler Enstitüsü, Balcılık Enstitüsü gibi kurumların kurulması ya da Bölgede şubelerinin açılması gerektiği düşünülmektedir.

5.3 - Finansman-İşletme Sermayesi

Yapılmış olan Mülakatlarda faaliyetlerini başarıyla sürdürmekte olduğu gözlenmiş olan birçok KOBİ'nin, öncelikle "işletme sermayesi finansmanına" gereksinim duyduğu görülmüştür. Bu finansman ihtiyaçlarının uygun koşullar ile karşılanması durumunda, bu KOBİ'ler arasında, istihdama, yeni yatırıma girişecek firmalardan, belki de daha fazla ve doğal olarak daha hızlı katkı sağlayacakların bulunduğu kanaatine varılmıştır.

5.4 - Pazarlama

Bölge’de faaliyet gösteren KOBİ’lerin ürünlerinin, kamunun alımlarında tercih edilmesinin, TOKİ, DMO gibi kurumların portföylerine girebilmelerinin önündeki engellerin kaldırılması, eksikliklerinin giderilmesi için desteklenmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Öte yandan, İhracatçı Birlikleri ile işbirliğinin ve eşgüdümün güçlendirilmesi gerektiği görülmüştür.

6 - Mülakatlar ve Anketler

Yapılan Mülakatlar ve Anketleri takiben her firma için bir *Mülakat Geri Bildirim Raporu*, daha sonra bu raporlar göz önüne alınarak her il için genel görüşleri yansıtan *İl Raporları* hazırlanmıştır. Bu raporlarımızdan hareketle de aşağıdaki husus ve görüşler oluşturulmuştur.

Öte yandan, Bölge için Kalkınma Ajanslarının (KUDAKA, SERKA, DAKA, FIRAT KA) çok ayrıntılı çalışmaları vardır, Kalkınma Ajanslarının her biri kendi bölgesi için çok çeşitli ve değerli raporlar hazırlamışlardır. En önemlileri de, her bölge için hazırlanmış olan “BÖLGE MEVCUT DURUM ANALİZİ 2014-2023” ve “BÖLGE PLANI 2014-2023” çalışmalarıdır.

Ayrıca KOBİ’lere ilişkin olarak KOSGEB’in eşgüdümünde yürütülen ve 2016 Kasım Ayında güncelleştirilmiş olan, çok ayrıntılı ve kapsamlı bir “KSEP-KOBİ STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI 2015-2018” çalışması bulunmaktadır.

Bu raporlar dışında da daha çok çeşitli çalışmalar vardır. Bu konularda çalışmış, akıl terini dökmüş olan herkes KOBİ’ler ile ilgili söylenecek her şeyin söylendiği, yazılacak her şeyin yazıldığı hususunu ifade etmişlerdir.

Tüm bu çalışmaların amaç değil araç olduğu düşünüldüğünde, bundan sonraki adım, bu çalışmalardan ortaya çıkan çözüm önerilerinin uygulamaya konulması için gerekli yöntemi ve uygulayıcı kurumu/kurumları belirlemek ve mümkün olan tüm kısa, orta ve uzun vadeli çözümleri hayata geçirmeye çalışmak olmalıdır.

Bu Raporumuzda firmalarla yapılan Mülakat ve Anketler sonucunda ortaya çıkan hususlar ve görüşler, başlıklar altında özetlenmektedirler.

Bu husus ve görüşler Doğu Anadolu Bölgesi için genel başlıklar altında verilmiştir. Ancak, Mülakat Geri Bildirim Raporlarından ve İl Raporlarından görüleceği üzere, söz konusu husus ve görüşlerin önem derecesi her il/bölge için farklılıklar göstermektedir.

Ayrıca tüm bu görüşmelerden çıkartılması gereken sonucun, KOBİ Politikasının temelinde “Eğitim, Sosyal, Tarım, Hayvancılık, Sanayi, Ulaşım, Güvenlik vb. politikaların yattığıdır.

6.1 - Yaşam Kalitesi

Kentin fiziksel gelişmişlik düzeyinin yükseltilmesi suretiyle, yaşam kalitesinin artırılması ve kentin ekonomik-sosyal-kültürel aktiviteler için gerekli alt ve üst yapı donanımına sahip olması, belediye hizmetleri, temel hizmetler ve ulaşım ile ilgili bütün hizmetlerin eksiksiz

yerine getirilmesinin sağlanması, yerleşim merkezlerinin kent estetiği ve belediye hizmetleri yönünden iyileştirilmesi ve farklılaştırılması, bölgenin yaşanabilirliğinin artırılması açısından çok önemlidir.

“Kendi sakinlerine refah sunamayan, onların ekonomik ihtiyaçlarını karşılayamayan, gelecekle ilgili onlara umut vaat edemeyen kentler varlıklarını sürdürmezler.” (Anonim)

6.2 - Nitelikli / Niteliksiz Eleman Eksikliği

Doğu Anadolu'daki tüm firmalar nitelikli elemana gereksinimlerinin olduğunu, ancak bulmakta çok güçlük çektiklerini, dışarıdan getirtemediklerini, getirtebildiklerinin de çok çabuk geri gittiğini, kendi yetiştirdiklerinin de yetiştikten sonra işten ayrıldıklarını belirtmişlerdir.

Sosyal politikalar ve destekler nedeniyle de çalışacak niteliksiz elemanı bile çok zor bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tam kapasitede çalışamamalarının en önemli nedenlerinden biri olarak da vasıfsız/nitelikli eleman sorunu olduğunu belirtmişlerdir.

Bu durum, “Cazibe Merkezleri Programı” çerçevesinde yatırım yapacakların bu sorunu nasıl çözecekleri konusunda soru işareti yaratmaktadır.

6.3 - Sosyal Yardımların Etkileri

Bölgede görüşülen KOBİ Yöneticileri ile yerel bazı kurum yöneticileri ve iletişim kurulan halktan kişiler verilen sosyal yardımların, işsizlik yardımı, İŞKUR'un TYP-Toplum Yararına Programı'nın, tarıma verilen, vb. desteklerin istismar edildiğini ve insanları tembelleğe, çalışmamaya ittiğini, kahvelerin dolu olduğunu, bu hususun devlet tarafından çok iyi izlenmesi ve denetlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Söz konusu sosyal yardım uygulamaları, sanayi/üretim kültürünün oluşamamasına da neden olmaktadır.

6.4 - Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Meslek okulları ile bir iletişimlerinin olmadığını, ilgililerin hemen hemen hiç uğramadıklarını, Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında eğitimin yetersiz olduğunu, öğrencilerin uygulamadan çok uzak eğitim aldıklarını, bu nedenle stajlarda da kendilerine pek bir şey veremediklerini, staj yapanların da sadece “staj yaptı.” diye imza atılmasını istediklerini bildirmişlerdir.

Meslek okullarının eski günlerdeki kaliteli ara eleman yetiştirme düzeyine getirilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Mesleki eğitim veren okulların bölge eleman ihtiyacına cevap verecek şekilde yapılandırılması ve eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve sanayi ile yoğun işbirliği içinde uygulamaya önem verilmesi gerekmektedir.

6.5 - Üniversite - Sanayi İşbirliği

Tüm firmalar, üniversite-sanayi işbirliğinin olmadığını, faaliyet konuları ile örtüşen bölüm hocalarının bile tesislerine uğramadığını, yeni üniversitelerdeki akademisyenler ile iletişim kopukluğu yaşadıklarını, yerel potansiyel ile ilgili bölümlerin olmadığı üniversiteler olduğunu, üniversitelerle işbirliğine gereksinimleri olduğunu ancak söz konusu işbirliğinin sağlanmadığını belirtmişlerdir.

Doğu Anadolu'da her şehirde üniversite vardır. Üniversiteler buldukları illerin sosyal hayatına çok önemli katkılar yapan kurumlardır. Bu katkı özellikle küçük şehirlerde çok net olarak gözlenebilmektedir.

Üniversitelerin buldukları ilin ekonomik hayatına da çok önemli katkılar yapmaları beklenir.

Üniversitelerden bilginin teknolojiye dönüşümünün sağlanması, bölge potansiyelinin gerektirdiği bölümlerin açılarak, bölge sanayiinin ihtiyacı olan alanlarda öğrenci yetiştirmesi, bölgenin potansiyellerine odaklanan bilimsel araştırmalar yapması beklenmelidir.

“Bölgesel kalkınma sisteminin önemli bir elemanı üniversitelerdir. YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Hasan Mandal'ın “... Bunun için üniversitelerimizin bir kısmının araştırma ve teknoloji üretiminde bazılarının da bölgesel kalkınmaya katkı sağlamakta farklılaşmasını istiyoruz” açıklamaları (CBT-1496) gerçekleşmesi durumunda bölge ve ülke kalkınmasına çok önemli katkıları olacak bir girişimdir.”(Müfit AKYOS-age)

Bu çerçevede üniversitelerin alt yapılarının ve bölgedeki işletmeler ve üniversitelerin bir araya gelmesini sağlayacak mekanizmaların, sonuca odaklı olarak geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Süt işleyen ve peynir üreten tesislerin kümелendiği Kars ve Ardahan Bölgesinde öncelikle bu bölgeye hizmet verecek, geleneksel ürünlere ek olarak katma değerli ürün çeşitlendirmesine de hizmet edecek bir “Peynir Enstitüsü” kurulması önerilmiştir.

6.6 - Nakliye / Ulaşım

Bölgede şehirlerarası karayolu ulaşımı duble yollarla geliştirilmiştir.

Ancak yayla, köy ve mezra ile ilçe merkezlerinin bağlantılarının ve de ilçeler arası bağlantıların geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Şirketler nakliye açısından dezavantajlı olduklarını, hem hammadde temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetleri nedeniyle rekabet güçlerinin zayıfladığını, lojistik/ambar sorununa bir çözüm getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Elazığ OSB’de Lojistik Merkezi kurulduğu, şuanda Lojistik Merkezi’nin kullanılmaya hazır beklediği, demiryolunun sadece ferro krom nakliyesinde kullanıldığı belirtilmiştir.

Tatvan Bölgesinde Pomza ve ürünlerinin nakliyesinde, vagonların batıya boş dönmesine rağmen, demiryoluyla nakliye fiyatlarının yüksekliği nedeniyle, demiryolu nakliyesinden yararlanamadıklarını ve diğer bölgeler ile rekabet güçlerinin zayıfladığını ifade etmişlerdir.

6.7 - Organize Sanayi Bölgeleri

Doğu Anadolu’nun tüm illerinde OSB(ler) vardır. OSB’lere ilişkin ayrıca bir çalışma yapıldığından, bu konuda, sadece görüşmelerde belirtilen görüşler özetlenecektir.

Ziyaret ettiğimiz firmaların büyük bölümü OSB’lerde yer almaktadır.

Firmalar, genel olarak OSB’lerin daha düzenli ve bakımlı olmasını, OSB’lerin çok fazla sorunları olduğunu, bu sorunlara çözüm bulunması gerektiğini, OSB Yönetimlerinin şirketlerin sorunlarına ilgi göstermelerini beklediklerini belirtmişlerdir.

Doğu’daki şehirlerde ahbap çavuş ilişkisinin çok olduğu belirtilmiş, bu nedenle her ilin OSB’si için Ankara’da Kalkınma Bakanlığında, ilgili bir-birkaç uzman ve yetkili kişilerin olması, bu kişilerin sahaya inmeleri, OSB’yi denetlemeleri, ayda bir kez şirketleri ziyaret etmeleri, sorunlarını bilmeleri, yaptırım güçlerinin olması, OSB’nin karnesini tutmaları önerilmiştir.

Genelde OSB’lere ulaşımın zor olduğunu belirtmişlerdir.

OSB’de firmaların ürünlerinin sergileneceği “Showroom” olmasını ve de OSB’lerin, firma ve ürünlerinin dahil edildiği web sayfalarının olması önerilmiştir.

OSB’lerde sosyal altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Çoğu OSB’de, PTT, banka, market, restoran gibi esnaf ve çalışanların ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yapıların mevcut olmadığını, olası iş kazalarına karşı sağlık merkezlerinin yer almadığını, idari bina, çıraklık merkezi, kafeterya, garaj, bakım onarım ünitesi gibi sosyal tesislerin olmadığını, OSB sınırları içerisinde güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğunu, bölgenin duvar ya da çitle çevrilmesini ve kamera sisteminin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Çoğu OSB için bu hususların hepsinin veya bir bölümünün geçerli olduğu görülmüştür.

Bazı OSB’lerde telefon ve internet altyapısı yoktur.

OSB’lerde çoğu binanın depo olarak kullanıldığını, yatırımı büyütmek isteyenlere ve yatırım yapmak üzere gelenlere yer verilemediğini ve de çok fazla kapalı tesis olduğunu belirtmişlerdir. Atıl bulunan bu tesislerinin canlandırılması/üretime katılması gerekmektedir.

Bazı OSB’lerde parselasyon uygulaması ile ilgili uygulama sorunları olduğunu, tesislerini büyütmek için arsa temininde zorlukla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Özellikle küçük şehirlerdeki OSB'lerin (ve Van'daki TEKSTİL KENT'in) yer seçiminin doğru olmadığı, yollarının çok kötü durumda olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki görüş ve açıklamalar çerçevesinde OSB'lerin tek tek ele alınarak sorunlarına çözüm aranmalıdır.

6.8 - Ticaret ve Sanayi Odaları

Tüm sanayiciler Ticaret ve Sanayi Odaları'nın küçük esnafın güdümünde olduğunu, esnaf sayısının çok olduğunu, bir kırtasiyecinin de, kendilerinin de bir oylarının olduğunu, Ticaret ve Sanayi Odası'nın sanayicilere bir katkısının olmadığını, başkanların tesislerini ziyaret bile etmediğini belirtmişlerdir.

Ayrıca odaların politikaya girmek için bir basamak olarak kullanıldığını, daha ziyade kendilerini taşıyanlara faydalarının olduğunu, bunun da odaların etkin ve verimli çalışmasını engellediğini belirtmişlerdir.

Konya vb. Sanayi Odaları gibi çok başarılı odalarla işbirliği yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Büyük şehirlerdeki firmalar sanayiden gelen bir başkanının olduğu ayrı bir Sanayi Odası olmasını istemektedirler.

Ticaret ve Sanayi Odası'nın sanayicilere bir katkısının olmadığını belirtmişlerdir.

Ancak aşağıdaki Yasa çerçevesinde, Doğu Anadolu illerinde, il bazında sanayi odası kurmak pek mümkün görülmemektedir.

5174 sayılı Kanun'un 5. Maddesine göre illerde Odaların kurulması,

Madde 5- Odalar illerde, Birliğin olumlu görüşü üzerine Bakanlığın kararı ile kurulur.

Bir ilde oda kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı ve bu Kanunda belirtilen nitelikleri haiz en az bin tacir ve/veya sanayici veya deniz ticareti ile iştigal edenlerin Birliğe yazılı başvuruda bulunması zorunludur.

Müstakil sanayi odası kurulabilmesi için o ilde faaliyet gösteren sanayicilerin yarısından fazlasının yazılı talebi şarttır.

Mevcut ticaret ve sanayi odasından ayrılan sanayicilerin, Kanunda öngörülen usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla, müstakil sanayi odası kurması halinde, o ildeki ticaret ve sanayi odası, ticaret odası adını alır.....

Ancak sanayicilerin bu sorununa bir çözüm bulunması gerekmektedir. Bu Yasa çerçevesinde, coğrafi bölge odaları kurulması sözkonusu çözüme katkıda bulunabilir.

Madde 5 devam;

.....Coğrafi bölge odaları kurulabilmesi; bölge illerindeki toplam üye sayısının yarısından fazlasının, Birliğe yazılı müracaatı veya il oda meclislerinin ayrı ayrı üye tam sayısının üçte ikisinin kararıyla ve Birliğin olumlu g övüşü üzerine Bakanlığın kararı ile gerçekleşir.

6.9 - Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

Firmaların tamamına yakını Ticaret ve Sanayi Odasının düzenlediği yurt dışı gezilere katıldıklarını, ancak bu gezilerin verimsiz geçtiğini belirtmişlerdir.

Öncelikle bu tür gezilerin amacına uygun olarak çok iyi düzenlenmesini, yurtdışındaki ticaret müşavirliklerinin bu konuda hazırlıklı olmalarını, bu tür gezilerin her tür sektörden katılım sağlamaktansa, ilgili sektörlerden kümeler oluşturarak ve hedef kitleye odaklanarak yapılmasını talep etmektedirler.

Bazı firmalar vakit kaybı olması ve bir işe yaramaması nedeniyle artık bu tür iş gezilerine katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Firmaların tamamına yakını fuarlara katılmanın çok önemli olduğunu, özellikle KOSGEB desteklerinden faydalandıklarını, ancak KOSGEB tarafından ödemelerin çok gecikmeli yapıldığını, Dış Ticaret Müsteşarlığının listesinde olmayan yurt dışı fuarları desteklemediğini, KOSGEB'in yurt dışı fuar desteğinin olmadığını, ihracat için bu tür fuar desteklerine de ihtiyaçlarının olduğunu belirtmişlerdir.

6.10 - Teşvikler

Bölge için teşvikler belirlenirken bölge yatırımcılarına da danışılarak bölgesel teşviklerin belirlenmesinin doğru olacağını, bu bölgeler için genel teşviklerin faydalı olamayacağını, teşviklerin yerel koşullara göre verilmesinin çok önemli olduğunu belirtilmiştir.

Doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Devlet teşviklerinde çalışmakta olan şirketlerin ihmal edilmemeleri gerektiğini, üretimde olan, işi bilen şirketlerin istihdama katkısının çok daha kısa sürede olacağını ifade etmişlerdir.

Bölgede işletmelere mali destek sağlayan kurumların kaynaklarının yerel ihtiyaçlar göz önüne alınarak ve bölgenin sosyo-ekonomik gelişimine katkıda bulunmak üzere artırılması, bu desteklerin etkin, verimli ve şeffaf bir şekilde kullanılmasının sağlanması gerekmektedir.

6.11 - Cazibe Merkezleri Programı

Ziyaret edilen özellikle büyük şehirlerdeki büyük firmaların önemli bir bölümü "Cazibe Merkezleri Programına" başvurmuşlardır.

Ancak Doğu Anadolu'daki tüm şehirler için aynı kriterlerin belirlenmiş olmasının doğru olmadığı düşünülmektedir.

Gelişmişlik düzeyi düşük, küçük şehirlerdeki faaliyette olan firmalar en az yatırım tutarının yüksekliği/30 kişi çalıştırma zorunluluğu nedeniyle başvuru yapamadıklarını, halbuki kendi bölgelerinde daha düşük yatırım tutarı/kişi belirlenmiş olması halinde başvurabileceklerini ve yeni yatırımlardan çok daha kısa sürede ekonomiye ve istihdama katkı yapabileceklerini ifade etmişlerdir.

Bu tür destekler belirlenirken ve uygulanırken yerel kişi ve kurumların katkılarının sağlanmasının bölge için daha etkin ve verimli sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

6.12 - Marka ve Fikri Haklar

Firmaların tamamına yakınının “Tescilli Markası” vardır.

Çoğu “Marka ve Fikri Haklar konusunda bilgileri olduğunu belirtmiştir. Yenilikçilik, Ar-Ge, Ür-Ge alanlarında gelişme gösterilmesi halinde, “Marka ve Fikri Haklar” konusunda firmaların desteklenmeleri ve eğitilmeleri gerekecektir.

6.13 - Teknoloji

Firmaların çok önemli bir bölümü “Geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla beraber bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden” yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Ziyaret edilen çoğu firma Kalkınma Ajanslarının destekleri ile ileri teknoloji makine ve teçhizat satın almış ve verimliliğini ve rekabet gücünü artırmıştır.

Kalkınma Ajanslarından destek kullanmış olan hemen hemen tüm şirketler Kalkınma Ajanslarının iyi çalıştığını, faaliyetlerinden memnun olduklarını ancak makine seçimi gibi bazı hususlarda uygulamaların iyileştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

İmalat sanayinde modernizasyon ve teknoloji transferinin desteklenmesi önem arz etmektedir. Ancak artık Kalkınma Ajansları desteklerinin doğrudan firmalara değil, kamu kurum ve kuruluşlarının ve bölgedeki sivil toplum kuruluşlarının yerel ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilecek çalışmalarına verileceği belirtilmiştir.

6.14 - Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım

Bölgede yer alan işletmelerin Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım hakları konusunda ve bu konudaki desteklere nasıl erişebilecekleri konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.

6.15 - Ürün ve Sistem Belgeleri

Firmalar kendi gereksinmelerini karşılayacak ürün ve sistem belgelerine sahiptirler. Daha ileri aşamalar için desteklenmeleri ve eğitilmelerine gerek duyulacaktır.

6.16 - Kapasite Kullanım Oranı (KKO)

Bir firma dışında tam kapasitede çalışan firma yoktur. Söz konusu firmalar tam kapasitede çalışamamalarının nedenlerini genel olarak pazar darlığı, nitelikli eleman teminindeki sorunlar, finansman eksikliği, kuruluş yeri ile ilgili sorunlar, girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

6.17 - İhracat

Firmaların önemli bir bölümü ihracatı denemiş/yapmış/yapmaktadır.

İhracatta karşılaşılan başlıca sorunlar olarak, pazar konusunda bilgi eksikliği, yeni pazarlara açılmadaki zorluklar, uygun nitelikli dış ticaret elemanı bulamama ve/veya yabancı dil eksikliği vb. belirtmişlerdir.

İhracat ve/veya ihracatlarını artırma potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Söz konusu işletmelerin hedef pazarlarının tespitine yönelik çalışmaların yapılması ve yol gösterilmesi önem arz etmektedir.

İranlıların düğün alışverişi için Iğdır'a geldikleri, daha fazla İranlıyı alışverişe çekecek bir merkezin/organizasyonun olmadığı, bu konuda Iğdır'da bir "merkez" oluşturulması gerektiği önerilmiştir.

6.18 - Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

Bir iki istisna dışında tüm şirketler başta "Kurumsallaşma" konusu olmak üzere çok çeşitli alanlarda eğitim ve danışmanlık istediklerini beyan etmişlerdir. Hatta bazıları Ankette ayrıntılı olarak verilen tüm eğitimleri işaretlemişlerdir.

Bu şirketlere verilen genel eğitimler dışında, ihtiyaçlarının belirlenip şirkete özel eğitimlerin verilmesinin de önemli katkısının olabileceği düşünülmektedir.

6.19 - Çevre

Ziyaret edilen firmalar arasında çoğunun "ÇED Gerekli Değildir." belgesi vardır.

Peynircilik ve et ve et ürünleri üretimi yapan firmalar ise çevre mevzuatının gereklerini yerine getirmektedirler. Özellikle peynircilikteki peynir altı suyu kazılan çukurlara doldurulmakta daha sonra belediye tarafından vidanjör ile çekilmektedir. Belediye gelmediğinde ise dereye verilen bu su için ceza yemekte olduklarını ifade etmektedirler.

Söz konusu bu atıktan, süttozu/protein tozu üretimi yapmak üzere, Kars'taki peynir üreticisi SER-SÜT, yüksek kapasiteli (150 Ton/Gün) Peynir altı suyu işleme bir tesisi kurmuştur.

"Cazibe Merkezleri Programı" çerçevesinde yatırımların artması durumunda özellikle OSB'lerde çevreye ilişkin altyapının geliştirilmesi gerekecektir.

2017

İl Raporları

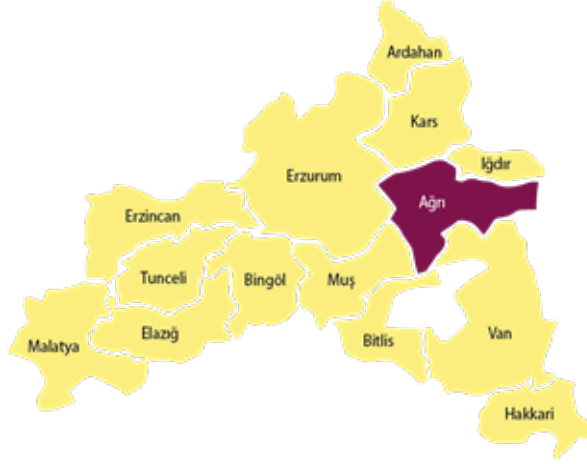
AĞRI

AĞRI İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRA21 olan Ağrı, bu sınıflandırmaya göre Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Ağrı, 11.099 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 26. büyük ilidir.
- İran ile sınır kapımız olan Gürbulak Sınır Kapısı Ağrı ilinde bulunmaktadır.
- Karasal iklim özelliklerine sahiptir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında 15,7°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 29,9 °C olarak tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre Ağrı ili nüfusu 542.255 kişidir. Genç nüfusa sahip ilin nüfusunun yaklaşık %50'si 0-19 yaş grubundaki çocuk ve gençlerden oluşmaktadır.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının negatif yönlü olduğu ve il nüfusunun azalmakta olduğu görülmektedir. Bahse konu yıllarda ilin verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Ağrı ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 42. sırada yer almaktadır.
- Ağrı ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'dir. 2006 yılında kurulmuş olan üniversite; 7 Fakülte, 6 Yüksekokul, 6 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 9 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde, Ağrı Ticaret ve Sanayi Odası ile Doğu Beyazıt Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Ağrı'da, kayıtlı firma sayısı 4 olan Ağrı Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- 2012-2016 yılları aralığındaki veriler doğrultusunda 2014 yılında gerçekleşen %27 seviyelerindeki düşüş dışında tüm yıllarda ithalatın artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2016 yılında bir önceki yıla göre % 45 seviyelerinde artış gösteren ithalat, 99.832.000 \$ düzeyinden 144.864.000 \$ düzeyine yükselmiştir.
- 2012-2016 verilerine göre 2016 yılına kadar sürekli artış gösteren ihracat, 2016 yılında yaklaşık %38 seviyelerindeki bir düşüş ile 87.645.000 \$ düzeyinden 54.437.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 1: Ağrı'nın Coğrafi Konumu

Ağrı ilinin batısında Muş ve Erzurum, kuzeyinde Kars, güneyinde Van ve Bitlis ile kuzeydoğusunda Iğdır ili bulunmaktadır. İran ile sınır kapımız olan Gürbulak Sınır Kapısı, Ağrı ili Doğubayazıt ilçesinde yer almaktadır.

Ağrı, 11.099 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 26. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Ağrı ili, kara ikliminin özelliklerini gösterir. Kışlar çok sert geçer. İlkbahar ve sonbahar kısa sürer. Senenin 115-125 günü karla kaplıdır. Yağışlar genel olarak kar şeklinde gerçekleşir.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -15,7°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 29,9°C tespit edilmiştir.

Tablo 1: Ağrı Sıcaklık Değerleri¹

AGRI	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-10,6	-9,2	-3,2	6,0	12,1	16,6	21,1	21,2	16,1	9,1	1,6	-6,6	6,2
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	-5,5	-3,6	1,9	11,6	18,6	24,1	29,1	29,9	25,3	17,1	7,8	-1,8	12,9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-15,7	-14,5	-8,1	0,6	5,3	8,1	12,0	11,7	6,7	1,9	-3,6	-10,9	-0,5
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2,1	3,0	4,2	5,5	7,5	9,5	10,2	10,1	9,1	6,3	4,2	2,1	73,8
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	11,9	11,5	12,0	14,1	15,5	10,2	5,8	4,0	4,4	9,2	8,5	11,1	118,2
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	44,9	48,7	50,8	69,8	69,4	43,9	21,4	11,9	17,9	56,0	45,6	43,5	523,8
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	9,6	13,0	21,5	27,2	32,7	39,8	39,8	39,9	35,3	29,2	19,8	16,0	39,9
En Düşük Sıcaklık (°C)	-45,6	-42,8	-39,6	-25,6	-9,0	-3,0	1,7	1,2	-4,1	-20,1	-31,6	-39,8	-45,6

Demografi

Ağrı ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 542.255 kişidir.

1 T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü - www.mgm.gov.tr

İlin 2012-2016 yılları arasına ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 2: Yıllara Göre Ağrı Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Ağrı Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	281.389	260.866	542.255
2015	284.243	262.967	547.210
2014	285.449	263.986	549.435
2013	286.161	265.016	551.177
2012	287.490	264.914	552.404

Genç nüfus oranı çok yüksek olan ilin 2016 yılındaki nüfusunun yaşlara göre dağılımı aşağıda tablolaştırılmıştır:

Tablo 3: Ağrı Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Ağrı Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	265.109	48,89%
	20-44 Yaş	193.655	35,71%
	45-69 Yaş	69.138	12,74%
	70+ Yaş	14.353	2,65%

11.099 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Ağrı'nın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 47/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile negatif yönlü seyreden nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

Tablo 4: Ağrı Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Ağrı Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Ağrı Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	542.255	% -0.9	47 / km ²
2015	547.210	% -0.40	48 / km ²
2014	549.435	% -0.32	48 / km ²
2013	551.177	% -0.22	48 / km ²
2012	552.404	% -0.55	48 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

² Türkiye İstatistik Kurumu - www.tuik.gov.tr

Tablo 5: Ağrı İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Ağrı İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	14.306	30.811	-16.505
2015	16.597	32.174	-15.577
2014	14.480	30.995	-16.515
2013	14.725	28.477	-13.752
2012	12.856	27.984	-15.128

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 42. sırada olan Ağrı'nın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

 Tablo 6: Ağrı Yaşam Endeksi Verileri²

Ağrı ilinde yaşam endeksi göstergeleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
63	53,2	6,8	56,1	80	842	22,6	73,5	81	14,4	75,6	6.720
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişiye)	Kanalizasyon ve şebeke suyunun erişim oranı (%)	Havallimanına erişim oranı (%)	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
76	2,2	50,4	167,0	79	25,4	8,6	65,3	72	0,0	42	60,1

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Ağrı ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 369 okulda 551 öğretmen ile 9.354 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 632 ilkokulda 2.916 öğretmen ile 60.686 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 223 ortaokulda 3.503 öğretmen ile 57.960 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 60 ortaöğretim kurumunda 2.013 öğretmen ile 38.271 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 31 mesleki ve teknik okulda 1.028 öğretmen ile 17.566 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Ağrı ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi**'dir. 2006 yılında kurulmuş olan üniversite, 7 Fakülte, 6 Yüksekokul, 5 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 9 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 7: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Akademik Birimler³

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none">Eğitim FakültesiFen Edebiyat Fakültesiİktisadi ve İdari Bilimler Fakültesiİslami İlimler FakültesiEczacılık FakültesiPatnos Sultan Alpaslan Doğa Bilimleri ve Mühendislik FakültesiDoğubayazıt İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	<ul style="list-style-type: none">Sağlık Hizmetleri Meslek YüksekokuluDoğubayazıt Ahmed-i Hani Meslek YüksekokuluEleşkirt Meslek YüksekokuluSivil Havacılık Meslek YüksekokuluPatnos Meslek Yüksekokulu	<ul style="list-style-type: none">Sağlık YüksekokuluEleşkirt Celal Oruç Hayvansal Üretim YüksekokuluBeden Eğitimi ve Spor YüksekokuluYabancı Diller YüksekokuluTurizm İşletmeciliği ve Otelcilik YüksekokuluPatnos Sosyal Hizmetler Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Ağrı ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Ağrı Ticaret ve Sanayi Odası ve Doğu Beyazıt Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Ağrı Organize Sanayi Bölgesi: Karma tipli sanayi bölgesi faaldir. OSB'ye en yakın karayolu 2 km mesafede yer alan Ağrı-Doğubayazıt Karayoludur. En yakın havalimanı 22 km mesafede yer alan Ağrı Havalimanı'dır. OSB'deki firma sayısı 4 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Ağrı ilinde faaliyette olan Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), Ağrı-Ardahan-Iğdır ve Kars illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

2012-2016 yılları aralığındaki veriler doğrultusunda 2014 yılında gerçekleşen %27 seviyelerindeki düşüş dışında tüm yıllarda ithalatın artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2016 yılında bir önceki yıla göre %45 seviyelerinde artış gösteren ithalat, 99.832.000 \$ düzeyinden 144.864.000 \$ düzeyine yükselmiştir.

³ Yüksek Öğretim Kurulu - www.yok.gov.tr

Tablo 8: Ağrı İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Ağrı İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)		
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	144.864	9.801	12.693	15.832	8.184	11.341	15.893	8.601	13.781	12.609	11.855	10.709	13.563
2015	99.832	7.159	4.230	4.675	8.791	9.230	14.953	11.405	10.925	5.158	6.873	6.534	9.899
2014	65.574	5.892	5.510	7.440	5.696	6.024	6.795	7.761	5.345	4.324	3.163	2.808	4.817
2013	89.354	5.965	8.794	8.453	8.164	15.246	6.888	3.370	5.725	8.636	5.689	5.141	7.284
2012	76.221	10.001	6.659	4.249	1.078	9.920	8.471	11.231	4.167	5.265	4.589	5.313	5.278

2012-2016 verilerine göre 2016 yılına kadar sürekli artış gösteren ihracat, 2016 yılında yaklaşık %38 seviyelerindeki bir düşüş ile 87.645.000 \$ düzeyinden 54.437.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

 Tablo 9: Ağrı İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Ağrı İli İhracat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)		
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	54.437	4.853	6.457	3.365	4.626	4.309	4.701	3.673	4.348	5.307	4.239	4.381	4.177
2015	87.645	7.237	7.062	4.584	7.510	7.936	7.948	7.556	5.307	6.216	9.988	8.990	7.310
2014	82.609	6.464	7.201	7.773	6.319	9.522	6.707	8.230	5.728	5.815	6.911	6.281	5.659
2013	56.162	4.477	3.696	4.062	8.411	3.605	3.179	4.073	4.438	4.723	4.339	5.634	5.526
2012	42.142	3.546	3.483	2.467	3.029	3.931	3.566	3.464	3.139	6.779	2.536	3.479	2.723

AĞRI İli Değerlendirme Raporu

Ağrı İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. NUHSU İçecek İnş. Gıda Madencilik Unlu Mamuller İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. (*Su dolum*)
2. ÖNER-KA Gıda İnş. Hay. Tarım. Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.

(*Büyükbaş hayvancılık, Süt Üretimi ve Satışı*)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve sadece NUHSU ile Anket doldurulmuştur.

Her iki şirkette de şirket sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen NUHSU aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet karı yarattığını, mali yapısının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirtmiştir.

Firma çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, nakliye maliyetlerini düşürdüğü taktirde ihracat potansiyeli olan bir şirkettir.

50 ineklik büyükbaş hayvancılık yapan ÖNER-KA'nın konumunun ise anket kapsamında değerlendirme olanağı olmamıştır.

Firma ziyaretleri sırasında yapılan Mülakat ve NUHSU'yla doldurulan Anket sonucu elde edilen bilgiler her şirket için bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

NUHSU nitelikli elemana ihtiyacı olduğunu, Ağrı'da nitelikli eleman bulmada güçlük yaşandığını, ancak firmada işgücü hareketliliğinin sık olarak yaşanmadığını belirtmiştir.

ÖNER-KA eğitimin çok düşük olduğunu belirtmiştir.

Sosyal Yardımların Etkileri

Devletin verdiği yardımların sistemi hantallaştırdığını ve insanları tembelliğe, çalışmamaya ittiğini belirtmiştir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Bu konu gündeme gelmemiştir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

NUHSU üniversiteler ile işbirliğinin olmadığını, "Yeni teknoloji edinme" konusunda işbirliğine gereksinimi olduğunu belirtmiştir.

ÖNER-KA buradaki illerde kurulan üniversitelerin sosyal hayatı geliştirdiğini ifade etmiştir.

Nakliye

Nakliye konusunda sorunları olduğunu, Kars'a demiryolu gittiğini, 100 km demiryolu yapıp Ağrı'ya demiryolunu getirirler, İstanbul'a bile su satabileceğini belirtilmemiştir.

Rize-Erzurum'u bağlayacak Ovıt tüneli bittiğinde limanlara olan yolun kısılacağını, o zaman Avrupa ve Orta Doğu'ya ihracat yapabileceğini belirtmiştir.

1994'den beri havaalanının çalışmadığını, şimdi günde 3 uçak olduğunu, ancak yeterli olmadığını belirtmiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

Ağrı OSB'sinin 10 sene önce bittiğini, şu anda sadece çalışan belediyenin asfalt tesisi olduğunu, hemen karşısında olan 1 dondurma, 1 süt fabrikası ile 1 bal süzme fabrikasının da çoktan kapandığını, bir de kışın yollar kapandığından sadece iyi havalarda çalışabilen 1 mobilya fabrikası olduğunu belirtmiştir. Ağrı'daki tek imalatçının kendileri olduğunu belirtmiştir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Ticaret ve Sanayi Odası Yönetiminin genel olarak ilgisiz olduğu belirtilmiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

Bu konu gündeme gelmemiştir.

Teşvikler – Destekler

NUHSU KOSGEB Desteklerinden ve SERKA'nın Makine Desteğinden faydalanmıştır.

Bölge için teşvikler belirlenirken bölge yatırımcılarına da danışılarak bölgesel teşviklerin belirlenmesinin doğru olacağını, bu bölgeler için genel teşviklerin faydalı olamayacağını belirtmiştir.

Bölgeye hiçbir yatırımcının gelmediğini, yatırım yapan birkaç kişinin de bırakıp gittiğini belirtmiştir.

ÖNER-KA, SERKA'dan hibe destek kullandığını, bir köylünün proje hazırlayıp başvurmasının çok zor olduğunu, dışarıdan gelenlerin de uygulamalarının olmadığını, Doğu ve Güney Doğu'da üreticilerin değil, İstanbul vb.den gelen kişilerin bu işlere kalkıştıklarını, beceremediklerini, civarda harabe haline gelmiş 30 çiftlik sayabileceğini ifade etmiştir.

Cazibe Merkezleri Programı

NUHSU Cazibe Merkezleri Programına başvurmadıklarını belirtmiştir.

Marka ve Fikri Haklar

NUHSU'nun "tescilli markası" vardır.

Firma "Fikri Haklar" konusunda bilgi sahibi olmadığını bildirmiştir.

Teknoloji

NUHSU ileri üretim teknolojileri kullanmakta olduklarını belirtmiştir.

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım

NUHSU'nun söz konusu konularda bir çalışması olmadığını belirtmiştir.

Ürün ve Sistem Belgeleri

NUHSU TSE, ISO 9001, ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi belgeleri olduğunu belirtmiştir.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

NUHSU tam kapasitede çalışmadığını belirtmiş ve nedenlerini;

- o Nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- o Pazar darlığı,
- o Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar olarak belirtmiştir.

İhracat

NUHSU ihracatı olmadığını, ancak suyunun çok kaliteli olduğunu, Suudi Arabistan, Almanya, Avusturya, Libya'dan geldiklerini fiyatta anlaştıklarını ancak nakliye sorunları nedeniyle işin bozulduğunu belirtmiştir.

Rize-Erzurum Karayolunda yapımı sürmekte olan Ovit Tüneli bittiğinde, Avrupa ve Orta Doğu'ya ihracat yapabileceğini belirtmiştir.

(Ağrı/Tutak İlçesinden G. Kore'ye organik buğday unu ihracatı yapıldığı tesadüfen öğrenilmiştir.)

Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

NUHSU yatırım danışmanlığı ve teşvik için Ankara'da bir danışmanlık firmasından destek aldığını, su kalitesi ile ilgili olarak da Bursa'da bir firmadan danışmanlık aldığını belirtmiştir.

Çevre

NUHSU "ÇED Gerekli Değildir." yazısına bile gerek olmadığını, Çevre İl Müdürlüğü'nden gelip denetim yaptıklarını belirtmiştir.

2017

İl Raporları

ARDAHAN

ARDAHAN İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRA24 olan Ardahan, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Ardahan, 4.934 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 65. büyük ilidir.
- Gürcistan ile sınır kapılarımız olan Türkgözü Sınır Kapısı ve Aktaş ve Canbaz Demiryolu Sınır kapıları Ardahan'da bulunmaktadır.
- Ardahan ilinde sert bir yüksek yayla iklimi hüküm sürmektedir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -16.9°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 23.8 °C olarak tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 98.335 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde Ardahan nüfusunda en yüksek grup olarak %37'lik bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının negatif yönlü olduğu ve il nüfusunun azalmakta olduğu görülmektedir. Bahse konu yıllarda ilin verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Ardahan ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 39. sırada yer almaktadır.
- Ardahan ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Ardahan Üniversitesi'dir. 2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 5 Fakülte, 3 Yüksekokul, 6 Meslek Yüksekokul, 2 Enstitü ve 7 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde Ardahan Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Ardahan'da, kayıtlı firma sayısı 1 olan Ardahan Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- İthalat değerleri çok düşük olan ilde 2012-2016 yılları aralığındaki veriler incelendiğinde 2016 yılındaki ithalatın 156.000 \$ seviyesinden 337.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.
- 2012-2016 verilerine göre 2016 yılındaki ihracatın bir önceki yıla göre yaklaşık %75 seviyesindeki bir artış ile 1.054.000 \$ düzeyinden 1.835.000 \$ düzeyine yükseldiği görülmektedir.

Coğrafi Konum

Şekil 2: Ardahan'ın Coğrafi Konumu

Ardahan ili, Artvin, Erzurum ve Kars illeri ile sınır komşusudur.

4.934 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 65. büyük ilidir.

Gürcistan'a açılan sınır kapılarımızdan Türkgözü Sınır Kapısı Posof ilçesinde yer alırken; Aktaş ve Canbaz Demiryolu Sınır Kapıları Çıldır ilçesinde bulunmaktadır.

İklim Özellikleri

Ardahan ilinde sert bir yüksek yayla iklimi hüküm sürer. Sibiryaya yüksek basınç merkezinin tesiri altında olduğundan, kış mevsimi yedi ay devam eder. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri kısa sürer.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -16.9°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 23.8 °C tespit edilmiştir.

Tablo 10: Ardahan Sıcaklık Değerleri¹

ARDAHAN	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-11.2	-9.9	-3.4	4.6	9.5	13.0	16.3	16.3	12.3	6.6	-0.2	-7.7	3.8
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	-5.0	-3.4	2.6	10.7	16.1	20.1	23.8	24.5	20.6	14.3	6.3	-2.1	10.7
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-16.9	-16.0	-9.1	-1.2	3.1	5.8	8.8	8.5	4.3	-0.1	-5.6	-12.9	-2.6
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.4	3.4	5.6	5.3	6.5	8.4	8.5	8.3	7.3	5.3	3.5	2.3	66.8
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	9.5	9.8	11.5	13.8	17.0	15.5	11.4	10.9	7.7	9.6	9.0	9.7	135.4
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	19.2	20.8	30.9	52.3	82.1	94.5	70.3	62.7	35.2	37.0	28.9	22.7	556.6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	11.0	11.0	18.4	25.0	26.4	29.0	34.3	35.0	30.6	26.0	18.2	14.3	35.0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-39.8	-38.7	-33.2	-22.2	-8.5	-4.5	-2.2	-2.8	-5.8	-15.0	-28.9	-36.3	-39.8

Demografi

Ardahan ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 98.335 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasına ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 11: Yıllara Göre Ardahan Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Ardahan Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	50.884	47.451	98.335
2015	51.141	48.124	99.265
2014	51.939	48.870	100.809
2013	52.937	49.845	102.782
2012	55.824	50.819	106.643

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %37'lik bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

Tablo 12: Ardahan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Ardahan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	30.885	31,40%
	20-44 Yaş	36.324	36,94%
	45-69 Yaş	23.167	23,56%
	70+ Yaş	7.959	8,10%

4.934 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Ardahan'ın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 19/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile negatif yönlü seyreden nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

Tablo 13: Ardahan Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Ardahan Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Ardahan Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	98.335	% -0.94	19 / km ²
2015	99.265	% -1.53	19 / km ²
2014	100.809	% -1.92	20 / km ²
2013	102.782	% -3.62	20 / km ²
2012	106.643	% -0.76	21 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 14: Ardahan İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Ardahan İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	5.164	6.880	-1.716
2015	5.630	7.802	-2.172
2014	5.323	8.033	-2.710
2013	5.254	7.633	-2.379
2012	4.923	5.986	-1.063

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 39. sırada olan Ardahan'ın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

 Tablo 15: Ardahan Yaşam Endeksi Verileri²

Ardahan ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
40	59,1	5,8	54,1	79	2.128	18,2	71,2	72	11,1	76,6	5.044
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
79	5,8	31,1	29,0	74	35,8	10,5	72,8	73	0,0	39	60,7

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Ardahan ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 72 okulda 89 öğretmen ile 1.400 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 91 ilkokulda 407 öğretmen ile 6.430 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 58 ortaokulda 562 öğretmen ile 6.690 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 24 ortaöğretim kurumunda 531 öğretmen ile 7.538 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 17 mesleki ve teknik okulda 394 öğretmen ile 4.400 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Ardahan ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Ardahan Üniversitesi**'dir.

2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 5 Fakülte, 3 Yüksekokul, 5 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 7 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 16: Ardahan Üniversitesi Akademik Birimler³

Ardahan Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ardahan İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ardahan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Ardahan Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Ardahan Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Çıldır Meslek Yüksekokulu ▪ Nihat Delibalta Göle Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ▪ Sağlık Bilimleri Yüksekokulu ▪ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Ardahan ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Ardahan Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Ardahan Organize Sanayi Bölgesi: 1999 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın havalimanı 90 km mesafede yer alan Kars Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın mesafede demiryolu erişimi 90 km mesafedeki Kars Demiryolu'dur. En yakın liman ise 187 km uzaklıkta bulunan Hopa Limanı'dır. OSB'deki firma sayısı 1 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Ardahan ilinde faaliyette olan Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), Ağrı-Ardahan-Iğdır ve Kars illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

İthalat değerleri çok düşük olan ilde 2012-2016 yılları aralığındaki veriler incelendiğinde 2016 yılındaki ithalatın 156.000 \$ seviyesinden 337.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.

Tablo 17: Ardahan İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Ardahan İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)		
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	337	-	-	96	-	39	158	0	-	43	-	-	-
2015	156	-	-	-	-	13	4	-	-	-	-	76	63
2014	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
2013	189	7	7	13	29	13	-	-	-	120	-	-	-
2012	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10

2012-2016 verilerine göre 2016 yılındaki ihracatın bir öncekiyıla göre yaklaşık %75 seviyesindeki bir artış ile 1.054.000 \$ düzeyinden 1.835.000 \$ düzeyine yükseldiği görülmektedir.

Tablo 18: Ardahan İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Ardahan İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	1.835	115	48	157	95	113	201	197	195	187	149	174	203
2015	1.054	38	51	84	79	149	93	194	88	73	76	85	44
2014	1.208	149	22	98	61	58	145	49	94	96	129	207	101
2013	510	145	9	7	3	16	67	24	25	48	71	34	61
2012	1.881	75	121	103	265	218	204	125	242	86	240	57	145

ARDAHAN İli Değerlendirme Raporu

Ardahan İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. ÇALIDERE Süt ve Süt Ürünleri Ltd. Şti.

(Kaşar Peyniri Üretimi)

2. ALİBEY Süt San. ve Tic. Ltd. Şti.

(Kaşar Peyniri, Beyaz Peynir, Tereyağı Üretimi)

Yukarıda belirtilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin hepsinde şirket sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen her iki şirket de aktif olarak faaliyetlerini sürdürdüklerini, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirtmiştir. Şirketler çeşitli destek/ teşviklerden yararlanmış / yararlanmaktadırlar.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için ayrıntılı bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

ALİBEY nitelikli elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşadıklarını, firmalarında işgücü hareketliliğinin sık olarak yaşanmadığını belirtmiştir.

ALİBEY firmasında 1 gıda mühendisi çalışmaktadır.

ÇALIDERE de nitelikli elemana gereksinimleri olduğunu, bu elaman bulmada güçlük yaşadıklarını, yetiştirilen ustaların iklimi bahane ederek işten ayrıldıklarını, sezonda daha fazla para verip Trakya'dan usta getirdiklerini belirtmiştir.

Sosyal yardımlar ve destekler nedeniyle insanların tembelliğe ittiğini bu konuda bir çözüm bulunması gerektiğini bildirmişlerdir.

Hammadde Temini

Firmalar göçlerden dolayı köylerde yaşlı nüfus kaldığını, hayvancılığın artık pek yapılmadığını, yolların kötü olduğunu, köylere ulaşımın zor olduğunu, köylerde süt toplama merkezleri olması ve sütün soğutulmuş olarak toplanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kışın da sütün çok zor şartlarda toplandığını ve kapasitelerinin çok düştüğünü belirtmiştir.

Sütün fiyatının düşük, etin yüksek olması nedeniyle, süt üreten köylüler sütü satmayıp, buzağlarına içirmeyi tercih ettikleri ifade edilmektedir.

Bölgede mera hayvancılığı olduğu için sütün çok kaliteli ve organik olduğunu, ancak ortalama süt veriminin düşük olduğunu, meralar yeşillendiğinde hayvanların meraya hemen çıkarılmayıp 1-2 hafta geç çıkarılması halinde meraların 10 misli hayvanı doyurabileceğini ifade etmişlerdir.

Süt üretiminin az olması nedeniyle mandıraların Ağustos, Eylül aylarında üreticiye avans verdiklerini, sütü de baharda aldıklarını, bu avansı da verebilmek için kaşar peynirini erken ve ucuza satmak zorunda kaldıklarını, bu durumun da hem süt üreticisinin hem de kaşar üreticisinin zararına olduğunu, işletme sermayesi/nakit ihtiyaçlarını da artırdığını belirtmiştir.

Yeni uygulamaya geçilerek, süt ödemelerinin aylık yapılması konusunda, mandıra sahiplerinin anlaşma girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Markalaşmanın çok önemli olduğunu, Kars kaşarının Coğrafi İşaret aldığını, kendilerinin de Ardahan kaşarı için almaları gerektiğini belirtmiştir.

Sosyal Yardımların Etkileri

Sosyal yardımlar nedeniyle çalışacak eleman bulamadıklarını, herkesin devletten yardım alıp yaşamak peşinde olduğunu, herkesin Toplum Yararına Programa dahil olmak, bir şey yapmadan para kazanmak peşinde olduğunu, bu politikalarla çalıştıracak insan bulamadıkların, sosyal desteklerin istismar edildiği ve insanları tembelliğe, çalışmamaya ittiğini belirtmişlerdir.

Bu yardımların iyi bir şekilde denetlenmesi, gerektiğini ifade etmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Bu konuda bir görüş gündeme gelmemiştir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Her iki firma da üniversiteler ile işbirliklerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Nakliye

ALİBEY ulaşım maliyetlerinin çok yüksek olduğunu, buraya kamyonun gelmek istemediğini, satışlarının %80'ini internet, telefon (Kargo şirketleri ile Türkiye'de her yere göndermeler) şube ve bayi kanalıyla sattıklarını belirtmiştir.

ÇALIDERE, nakliye sorununu gündeme getirmemiş, satışlarının ağırlıklı olarak İstanbul'a toptancılara yapıldığını, kendilerinin de internet üzerinden de satışlara başladığını ifade etmiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

Bu konuda bir görüş gündeme gelmemiştir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Bu konuda bir görüş gündeme gelmemiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

ALİBEY KOSGEB desteği ile tüm fuarlara katıldığını belirtmiştir.

ÇALIDERE fuarlara katılmadığını ifade etmiştir.

Teşvikler- Destekler

ÇALIDERE köydeki mandıraları için 2012'de SERKA'dan makine-donanım için destek aldıklarını, 2014'de TKDK'dan da %50 makine ve inşaat için hibe ile desteği aldıklarını böylelikle tesislerini Göle'ye taşıdıklarını, özkaynaklarını makine payına harcadıklarından işletme sermayelerinin kalmadığını belirtmişlerdir.

Cazibe Merkezleri Programı

Her iki firma da Cazibe Merkezleri Programına başvurmadıklarını belirtmişlerdir.

Marka ve Fikri Haklar

Her iki firmanın da "Tescilli Markası" vardır.

Teknoloji

ALİBEYKÖY geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden yararlandıklarını belirtmiştir.

ÇALIDERE üretimini geleneksel yöntemler ile yapmaktadır.

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım

ALİBEY Ür-Ge konusunda çalışmaları olduğunu ve bu konuda doğrudan görev alan kişiler olduğunu ifade etmiştir.

ÇALIDERE'de bu konuda bir girişim yoktur.

Ürün ve Sistem Belgeleri

ALİBEY, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi; ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi, ISO 18001 İş Güvenliği ve Sağlığı Belgesi gibi gerekli ürün ve sistem belgelerine sahip olduğunu belirtmiştir.

ÇALIDERE ise sadece ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi belgesine sahip olduğunu bildirmiştir.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

ALİBEY ve ÇALIDERE tam kapasitede çalışmadıklarını ve nedenlerini de:

- Nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- Çalışanlarla ilgili sorunlar,
- Pazar darlığı,
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar,
- Girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Firmaların herhangi bir ihracatları yoktur.

Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

Firmalar Hijyen Eğitimi, “Kurumsallaşma” ve “Üretimde verimlilik artırma” konuları öncelikli olarak çeşitli alanlarda eğitim ve danışmanlık desteğine gereksinimlerinin olduğunu beyan etmişlerdir.

Çevre

ALİBEY 1991 yılından önce üretime geçtikleri için ÇED’den muaf olduklarını, peynir altı suyu çıktığını, eskiden nehre verildiğini, şimdi belediyenin gelip çektiğini belirtmiştir.

Peynir altı suyundan süt tozu yapıldığını ancak yatırım gerektiğini ve verimli bir üretim olmadığını, Kars’da SER-SÜT’ün bu konuda 10 milyon TL tutarında bir yatırım yaptığını ifade etmiştir.

ÇALIDERE arıtma olmadığını, peynir altı suyunu açtıkları kuyuda biriktirdiklerini, belediyenin gelip aldığını, kuyu dolduğunda belediye gelmezse dereye verdiklerini, o zaman da ceza ödediklerini bildirmiştir.

2017

İl Raporları

BİNGÖL

BİNGÖL İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB13 olan Bingöl, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Bingöl, 8.004 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 40. büyük ilidir.
- Bingöl'de kara iklimi hüküm sürer. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -6.1°C , ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 34.6°C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 269.560 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %41,5'lik bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının pozitif yönlü olduğu ve il nüfusunun artmakta olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre 2013 yılı haricinde ilin verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Bingöl ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 46. sırada yer almaktadır.
- Bingöl ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Bingöl Üniversitesi'dir. 2007 yılında kurulmuş olan üniversite; 8 Fakülte, 2 Yüksekokul, 5 Meslek Yüksekokul, 4 Enstitü ve 18 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde Bingöl Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Bingöl'de, kayıtlı firma sayısı 44 olan Bingöl Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Fırat Kalkınma Ajansı ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalat yaklaşık %87'lik bir artış oranı ile 733.000 \$ seviyesinden 1.368.000 \$ seviyesine yükselmiştir.
- 2012-2016 verilerine göre 2016 yılındaki ihracatın bir önceki yıla göre yaklaşık %66 seviyesindeki bir düşüş ile 3.559.000 \$ düzeyinden 1.202.000 \$ düzeyine gerilediği görülmektedir.

Coğrafi Konum

Şekil 3: Bingöl'ün Coğrafi Konumu

Bingöl; kuzeyinde Erzincan ve Erzurum, doğusunda Muş, güneyinde Diyarbakır, batısında ise Elazığ ve Tunceli ile sınır komşusudur.

8.004 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 40.büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Bingöl'de kara iklimi hüküm sürer. Kışlar çok soğuk geçerse de uzun sürer. Yazlar ise sıcak ve kuraktır. Kar yağışı boldur ve yoğun dönemlerde kar kalınlığı 3-4 metreyi bulur.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -6.1°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 34.6 °C tespit edilmiştir.

Tablo 19: Bingöl'ün Sıcaklık Değerleri¹

BINGÖL	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-2.4	-1.3	4.0	10.8	16.3	22.1	26.8	26.4	21.1	14.0	6.6	0.5	12.1
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	2.1	3.6	9.3	16.5	22.8	29.3	34.5	34.6	29.6	21.5	12.5	5.0	18.4
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-6.1	-5.1	-0.3	5.7	10.1	14.7	19.0	18.6	13.5	8.2	2.1	-3.0	6.4
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3.2	4.2	5.6	5.4	7.2	9.3	9.5	9.2	8.3	6.2	4.3	3.1	75.5
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	12.5	12.4	13.6	15.0	13.7	5.4	1.8	1.3	2.5	8.3	9.2	12.5	108.2
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	138.5	134.6	128.7	116.8	74.5	21.3	5.6	3.2	11.7	66.2	107.9	134.6	943.6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	13.3	16.2	22.3	30.3	33.4	39.0	42.0	41.3	37.8	32.1	25.5	22.8	42.0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-23.2	-21.6	-20.3	-9.2	1.0	3.5	8.8	7.8	4.2	-2.4	-15.0	-25.1	-25.1

Demografi

Bingöl ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 269.560 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 20: Yıllara Göre Bingöl Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Bingöl Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	137.588	131.972	269.560
2015	136.601	130.583	267.184
2014	135.529	130.490	266.019
2013	135.739	129.775	265.514
2012	134.570	127.937	262.507

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %41,5'lik bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

 Tablo 21: Bingöl Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Bingöl Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	100.404	37,25%
	20-44 Yaş	111.602	41,40%
	45-69 Yaş	46.298	17,18%
	70+ Yaş	11.256	4,17%

8.004 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Bingöl'ün 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 33/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 22: Bingöl Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Bingöl Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Bingöl Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	269.560	% 0.89	33 / km ²
2015	267.184	% 0.44	32 / km ²
2014	266.019	% 0.19	32 / km ²
2013	265.514	% 1.15	32 / km ²
2012	262.507	% 0.09	32 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 23: Bingöl İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Bingöl İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	10.304	11.205	-901
2015	9.906	13.122	-3.216
2014	9.400	12.852	-3.452
2013	10.968	10.940	28
2012	7.569	11.145	-3.576

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 46. sırada olan Bingöl'ün diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 24: Bingöl Yaşam Endeksi Verileri²

Bingöl ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
61	50,8	7,0	54,2	66	1.580	23,4	55,9	71	14,5	77,8	5.627
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
75	3,5	59,2	112,8	68	28,7	11,8	68,3	57	0,0	46	59,5

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Bingöl ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 127 okulda 219 öğretmen ile 3.980 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 259 ilkokulda 1.125 öğretmen ile 20.849 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 90 ortaokulda 1.331 öğretmen ile 20.454 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 43 ortaöğretim kurumunda 1.251 öğretmen ile 23.531 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 23 mesleki ve teknik okulda 719 öğretmen ile 10.234 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Bingöl ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Bingöl Üniversitesi**'dir. 2007 yılında kurulmuş olan üniversite; 8 Fakülte, 2 Yüksekokul, 5 Meslek Yüksekokulu, 4 Enstitü ve 18 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 25: Bingöl Üniversitesi Akademik Birimler³

Bingöl Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none">▪ Diş Hekimliği Fakültesi▪ Fen Edebiyat Fakültesi▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi▪ İlahiyat Fakültesi▪ Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi▪ Sağlık Bilimleri Fakültesi▪ Veteriner Fakültesi▪ Ziraat Fakültesi	<ul style="list-style-type: none">▪ Genç Meslek Yüksekokulu▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu▪ Solhan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu▪ Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu▪ Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	<ul style="list-style-type: none">▪ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Bingöl ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Bingöl Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Bingöl Organize Sanayi Bölgesi: 1990 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı 1 km mesafedeki Bingöl-Genç Karayoludur. En yakın havalimanı 10 km mesafede yer alan Bingöl Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın mesafedeki demiryolu erişimi 90 km mesafedeki Genç Demiryolu'dur. En yakın liman ise 482 km uzaklıkta bulunan Trabzon Limanı'dır. OSB'deki firma sayısı 44 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Bingöl ilinde faaliyette olan FIRAT Kalkınma Ajansı, Bingöl-Elazığ-Malatya ve Tunceli illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalat, yaklaşık %87'lik bir artış oranı ile 733.000 \$ seviyesinden 1.368.000 \$ seviyesine yükselmiştir.

Tablo 26: Bingöl İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Bingöl İli İthalat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	1.368	-	60	90	7	175	76	106	0	616	5	1	232
2015	733	75	87	62	143	103	-	139	54	-	23	22	27
2014	1.240	-	-	-	-	252	324	19	331	292	-	-	22
2013	1.015	-	28	747	20	195	-	-	-	17	-	-	8
2012	1.429	70	24	333	-	-	205	-	23	248	27	302	196

2012-2016 verilerine göre 2016 yılındaki ihracatın bir önceki yıla göre yaklaşık %66 seviyesindeki bir düşüş ile 3.559.000 \$ düzeyinden 1.202.000 \$ düzeyine gerilediği görülmektedir.

Tablo 27: Bingöl İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Bingöl İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	1.202	87	113	72	168	76	35	35	13	94	52	395	64
2015	3.559	889	1.176	571	340	51	70	101	75	44	68	24	149
2014	8.551	730	948	699	870	547	361	312	395	1.535	698	723	733
2013	6.295	632	524	868	478	711	220	749	294	515	371	550	385
2012	7.350	452	958	450	478	839	695	720	498	459	219	1.042	541

BİNGÖL İli Değerlendirme Raporu

Bingöl İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. PROBİN. İnş. Müh. Gıda Tarım Hayv. Mak. Temz. Tic. Ltd. Şti.(OSB)
(Reçel Üretimi)
2. ATILIM MOBİLYA. Gıda Tekstil İnş. Ltd. Şti.
(Panel Mobilya ve Büro Mobilyası Üretimi)

Yukarıdaki şirketlerin yetkilileri ile mülakat yapılmış ve ancak sadece PROBİN ile Anket doldurulmuştur.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen şirketlerden PROBİN OSB'de faaliyet göstermektedir.

Aktif olarak faaliyetlerini sürdüren PROBİN VE ATILIM MOBİLYA, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirtmiştir. Çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmaktadırlar.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ile yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler ile PROBİN için bir ek düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketin genel görüşleri hem de özel durumu ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

ATILIM MOBİLYA için Anket doldurma imkanı bulunamamıştır.

Söz konusu çalışmadan hareketle her iki şirketin de genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan Anket ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde hem Bingöl hem de bölgedeki benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Bingöl'de de şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşadıklarını en önemli sorun olarak belirtmişlerdir.

PROBİN, reçel üretimi için İstanbul'dan usta getirdiğini bildirmiştir.

ATILIM MOBİLYA, stajyer öğrenci ile sorunu çözmeye çalıştığını belirtmiştir.

Şirketlerde mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen eleman yoktur.

Sosyal Yardımların Etkileri

Verilen sosyal yardımların, insanları tembelliğe, çalışmamaya ittiğini belirtmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında eğitimin yetersiz olduğunu, ATILIM, aldıkları stajyer öğrencilerini kendilerini eğitmeye çalıştıklarını bildirmiştir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

PROBİN, Bingöl'de Üniversite-sanayi işbirliği için potansiyel olduğunu, Bingöl Üniversitenin "Proje Üniversitesi" olarak ilk 5'e girdiğini bildirmiştir.

Nakliye

Bingöl'de de, hem girdi temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetleri nedeniyle rekabet güçlerinin zayıfladığını belirtmişlerdir. ATILIM Mobilya da ambar ihtiyacı olduğunu bildirmiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

PROBİN, OSB'de faaliyetini sürdürmektedir. OSB ile ilgili bir görüş bildirmemiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

PROBİN, yurtdışı gezilerin ve yurtiçi/yurtdışı fuarlara katılmanın çok önemli olduğunu, ancak söz konusu gezilerin, sektörel ya da küme olarak, hedef kitleye yönelik olması gerektiğini belirtmiştir.

Teşvikler-Destekler

Desteklerin hibe değil, 0 faizli kredi şeklinde olması gerektiğini doğru yatırımcılara verilmesini ve limit sıkıntısı olmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

PROBİN, her ile aynı teşvik-destek uygulamasının doğru olmadığını Elazığ ile Bingöl arasında gelişmişlik olarak çok fark olduğunu belirtmiştir.

Cazibe Merkezleri Programı

PROBİN en az yatırım tutarı nedeniyle Cazibe Merkezleri Programına başvurmadığını bildirmiştir.

ATILIM ise başvurmamıştır.

Marka ve Fikri Haklar

Firmalar “Marka ve Fikri Haklar” konusunda bilgi sahibidir ve PROBİN’in, “LİZAZ” Tescilli Markası vardır”.

Teknoloji

Firmalar teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge

PROBİN, ayrı bir Ar-Ge/Ür-Ge/Tasarım yapılanması olmadığını ancak iş tanımında bu görevlerin de yer aldığı çalışanın olduğunu belirtmiştir.

Ürün ve Sistem Belgeleri

Firmalar kendileri için gerekli “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bunlar: CE, TSE, ISO 9001; ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

PROBİN ortalama % 23 KKO ile çalıştığını bildirmiştir. Tam kapasitede çalışmamasının nedenleri olarak da;

- o Pazar darlığı,

- Aşırı rekabet,
- Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar.
- Girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

İhracat

PROBİN, Irak, Suriye Ve Kazakistan'a ihracat gerçekleştirmiştir. ATILIM'ın ihracatı yoktur.

İhracatta karşılaşılan başlıca sorunlar olarak;

- Pazar ve çevre analizi eksikliği,
- Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar,
- Hedef ülkelerdeki gümrük oranları ve ithalat uygulamaları,
- Uygun nitelikli dış ticaret elemanı bulamama ve/veya Yabancı dil sorununu belirtmişlerdir.

Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

PROBİN, Araştırma, Teknolojik Geliştirme ve Yenileşim Süreçleri, Kurumsal Yönetim, Ulusal ve Uluslararası Pazarlama için, Dış Ticaret -İhracat, Eko-yenileşim konularında başta eğitim olmak üzere, danışmanlık ve desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Çevre

PROBİN, Çevre Yönetim Sistemi'nin uygulandığını ve bu uygulamanın belgelendiğini belirtmiştir. Çevre Mevzuatını da takip etmektedir.

2017

İl Raporları

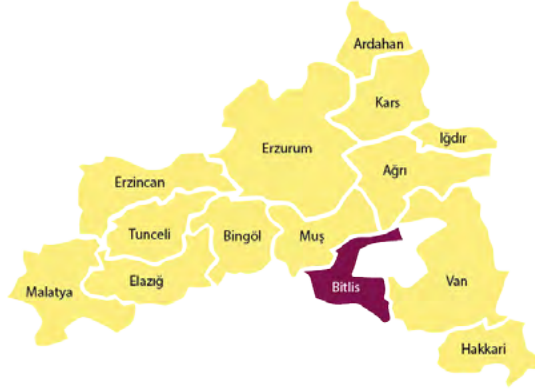
BİTLİS

Bitlis İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB23 olan Bitlis, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Bitlis, 8.294 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 38. büyük ilidir.
- Bitlis ilinde sıcak ve karasal iklim görülmektedir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -6.6°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 30.7 °C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 341.225 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde, ilin genç bir nüfusa sahip olduğu ve en yüksek grup olarak %46'lık bir oranın 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının genel olarak pozitif yönlü olduğu ve il nüfusunun artmakta olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre Bitlis'in verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Bitlis ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 48. sırada yer almaktadır.
- Bitlis ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Bitlis Eren Üniversitesi'dir. 2007 yılında kurulmuş olan üniversite; 5 Fakülte, 3 Yüksekokul, 7 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 11 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde Bitlis Ticaret ve Sanayi Odası ve Tatvan Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Bitlis'te Bitlis Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalatta çok ciddi bir yükseliş olduğu görülmektedir. İthalat değeri 2016 yılında 1.776.000 \$ seviyesinden 19.245.000 \$ seviyesine yükselmiştir.
- 2012-2016 verilerine göre 2016 yılındaki ihracatın bir önceki yıla göre yaklaşık %50 seviyesindeki bir düşüş ile 3.534.000 \$ düzeyinden 1.766.000 \$ düzeyine gerilediği görülmektedir.

Coğrafi Konum

Şekil 4: Bitlis'in Coğrafi Konumu

Bitlis; kuzeyinde Muş ve Ağrı, doğusunda Van, güneyinde Siirt, batısında ise Batman ile sınır komşusudur.

8.294 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 38. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Bitlis ilinde sıcak ve karasal iklim görülmektedir.

Kışları soğuk ve kar yağışlı geçmekte, kar yağışı yoğun olmaktadır. Yazlar kısa sürmekte; sıcak ve kurak geçmektedir. Bitlis Türkiye'nin en çok kar yağışı alan illerindendir.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -6.6°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 30.7 °C tespit edilmiştir.

Tablo 28: Bitlis Sıcaklık Değerleri¹

BITLİS	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.1	-2.1	1.7	7.6	13.2	18.5	22.8	22.4	17.6	11.3	4.7	-0.9	9.5
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	1.1	2.2	6.1	12.9	19.2	25.3	30.4	30.7	26.2	18.5	10.1	3.2	15.5
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-6.6	-5.8	-2.0	3.2	7.4	11.5	15.6	15.1	10.7	6.3	0.9	-4.3	4.3
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.4	3.3	5.0	5.9	7.4	9.3	9.8	9.7	9.2	5.4	2.9	2.0	72.3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	13.3	13.3	14.9	15.7	14.2	5.7	1.7	1.4	2.7	9.9	10.8	13.0	116.6
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	158.8	173.4	174.1	166.1	100.2	22.9	6.0	4.4	18.5	97.3	146.1	157.9	1225.7
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	15.1	21.9	23.0	27.8	29.4	34.0	38.0	37.4	35.5	30.2	22.0	15.6	38.0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-24.1	-22.0	-20.3	-15.6	-2.5	1.0	7.0	7.0	1.8	-6.0	-17.0	-21.9	-24.1

Demografi

Bitlis ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 341.225 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 29: Yıllara Göre Bitlis Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Bitlis Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	177.088	164.137	341.225
2015	176.929	163.520	340.449
2014	174.501	163.522	338.023
2013	174.253	162.903	337.156
2012	175.365	161.888	337.253

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde, ilin genç bir nüfusa sahip olduğu ve en yüksek grup olarak %46'lık bir oranın 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

 Tablo 30: Bitlis Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Bitlis Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	156.493	45,86%
	20-44 Yaş	126.206	36,98%
	45-69 Yaş	48.401	14,18%
	70+ Yaş	10.125	2,97%

8.294 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Bitlis'in 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 39/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 31: Bitlis Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Bitlis Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Bitlis Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	341.225	% 0.23	39 / km ²
2015	340.449	% 0.72	38 / km ²
2014	338.023	% 0.26	38 / km ²
2013	337.156	% -0.03	38 / km ²
2012	337.253	% 0.19	38 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 32: Bitlis İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Bitlis İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	12.571	18.074	-5.503
2015	11.936	18.801	-6.865
2014	11.447	17.470	-6.023
2013	11.314	16.174	-4.860
2012	10.998	16.886	-5.888

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 48. sırada olan Bitlis'in diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 33: Bitlis Yaşam Endeksi Verileri²

Bitlis ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
72	41,5	10,6	54,9	71	839	26,5	65,8	69	14,1	77,5	5.984
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişiye)	Kanalizasyon ve şebeke suyunun erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
72	3,4	57,5	28,7	68	30,7	11,4	69,0	56	29,6	48	59,1

Eğitim:

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Bitlis ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 245 okulda 351 öğretmen ile 6.426 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 457 ilkokulda 1.786 öğretmen ile 34.595 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 172 ortaokulda 2.244 öğretmen ile 34.003 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 54 ortaöğretim kurumunda 1.429 öğretmen ile 28.640 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 31 mesleki ve teknik okulda 811 öğretmen ile 12.004 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Bitlis ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Bitlis Eren Üniversitesi**'dir. 2007 yılında kurulmuş olan üniversite; 5 Fakülte, 3 Yüksekokul, 7 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 11 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 34: Bitlis Eren Üniversitesi Akademik Birimler³

Bitlis Eren Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fen Edebiyat Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İslami İlimler Fakültesi ▪ Mühendislik-Mimarlık Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adilcevaz Meslek Yüksekokulu ▪ Ahlat Meslek Yüksekokulu ▪ Hizan Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Tatvan Meslek Yüksekokulu ▪ Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ▪ Kanık Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ▪ Sağlık Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Bitlis ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde; Bitlis Ticaret ve Sanayi Odası ve Tatvan Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Bitlis Organize Sanayi Bölgesi: 2001 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı 1 km mesafedeki Muş-Van Karayoludur. En yakın havalimanı 50 km mesafede yer alan Muş Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın mesafedeki demiryolu erişimi 13 km mesafedeki Tatvan Demiryolu'dur. En yakın liman ise 535 km uzaklıkta bulunan Trabzon Limanı'dır.

Kalkınma Ajansları

Bitlis ilinde faaliyette olan Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), Bitlis-Hakkari-Muş ve Van illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalatta çok ciddi bir yükseliş olduğu görülmektedir. İthalat değeri 2016 yılında 1.776.000 \$ seviyesinden 19.245.000 \$ seviyesine yükselmiştir.

Bitlis İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)		
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	19.245	-	3.169	2.145	658	1.240	10.639	59	274	141	165	611	144
2015	1.776	207	2	26	290	22	-	-	-	23	634	292	281
2014	3.346	-	31	855	229	544	585	331	-	425	111	127	110
2013	2.309	261	350	276	251	135	152	29	11	399	51	9	386
2012	6.039	43	169	701	1.954	1.048	68	510	1	36	107	303	1.099

2012-2016 verilerine göre 2016 yılındaki ihracatın bir önceki yıla göre yaklaşık %50 seviyesindeki bir düşüş ile 3.534.000 \$ düzeyinden 1.766.000 \$ düzeyine gerilediği görülmektedir.

Bitlis İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	1.766	109	77	124	26	576	42	40	79	92	229	175	195
2015	3.534	51	1.060	369	30	20	379	420	147	207	369	160	323
2014	4.550	342	207	194	868	860	151	464	270	233	691	44	227
2013	3.468	435	21	345	383	98	376	173	323	479	358	146	330
2012	2.528	50	110	74	649	67	6	214	2	436	533	262	125

BİTLİS İli Değerlendirme Raporu

Bitlis İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. YARIMADA İnş. Mlz. Taah. Turizm İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Bims Blok Üretimi, Pomza Satışı)
2. AVATAT Süt Ürünleri Tic. Ltd. Şti.
(Yoğurt, Peynir Üretimi)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her KOBİ için bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

(Küçük bir üretici olan AVATAT etkin ve verimli çalışmakta, ancak anketteki sorgulamaların oldukça dışında kalmaktadır. Bu nedenle YARIMADA'nın görüşleri bu çalışmada ön plana çıkmıştır.)

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Şirketler nitelikli/niteliksiz eleman gereksinimleri olduğunu, bulmada güçlük yaşadıklarını, nitelikli elemanı kendilerinin yetiştirdiğini,

YARIMADA işgücü hareketliliğinin sık olarak yaşandığını,

AVATAT'ta 1 gıda mühendisinin çalıştığını, YARIMADA'da 2 mühendis (maden ve çevre) çalıştığını, şirketlerde lisan bilen olmadığını belirtmişlerdir.

Sosyal yardımların etkileri

Her iki firma da her türlü desteğin doğru verilmesi, istismara engel olunması, çok sıkı denetlenmesi gerektiğini, aksi takdirde desteklerin insanları ahlaksızlığa ve tembelliğe ittiğini, herkesin devletten beklediğini, desteklerin çalışana verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Firmalar Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarına ilişkin bir husus belirtmemişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

YARIMADA, beyaz altın denilen pomzadan en değersiz üretimi yaptıklarını ve hammadde olarak sattıklarını, pomzayı bilen olmadığını, dünya pomza rezervinin %40'ının Türkiye'de olduğunu, bu rezervin de %70'inin Bitlis'de olduğunu, Bitlis Eren Üniversitesi'nde Jeoloji ve maden mühendisliğinin olmadığını, Üniversitenin pomza konusunda yeni bir çalışma başlattığını, 18-20 Mayıs 2017'de Perlit Çalıştayı yapıldığını, üniversitelerin önlerini açmalarını beklediklerini belirtmişlerdir.

Nakliye

Ucuz bir ürün olduğu için nakliye çok pahalıya geldiğini, ancak bölgeye satabildiklerini, Nevşehir yöresindeki üreticilerin doğu hariç tüm Türkiye'ye satabildiklerini, kendilerinin de özellikle İstanbul'a satabilmeleri halinde daha cazip fiyat belirleyebileceklerini, İstanbul'dan demiryolu Tatvan'a geldiğini, gemi ile Van'a geçtiğini, oradan da uzak doğuya devam ettiğini, vagonların dönüşte boş geldiğini, İstanbul'a ürün göndermek için demiryolunun bir fırsat olduğunu, ancak daha ucuz olması gerekirken karayolundan daha pahalı (karayolu (150 TL/ton, demiryolu 190 TL/ton), olduğunu, bu konuda çözüm beklediklerini belirtmişlerdir.

Organize Sanayi Bölgesi

Bitlis'te OSB vardır, Tatvan'da OSB yoktur. Firmalar bu konuda bir görüş bildirmemiştir.

Ticaret ve Sanayi Odası

YARIMADA, Tic. ve San. Odası'nın çok ilgili olduğunu belirtmiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

YARIMDADA fuarlara katıldıklarını ve KOSGEB'in fuar desteğinden faydalandıklarını belirtmiştir.

Teşvikler

Doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Cazibe Merkezleri Programı

YARIMADA Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmiştir.

ADATEPE ise asgari yatırım tutarının kendilerine yüksek geldiğini, 500.000 TL olmuş olsa bal paketleme yatırımı konusunda başvurmuş olacaklarını belirtmiştir.

Marka ve Fikri Haklar

Her iki firmanın da markaları tescillidir.

Teknoloji

Firmaların her ikisi de geleneksel üretim sistemine sahiptir.

Ar-Ge / Ür-Ge

Ar-Ge / Ür-Ge / konularında çalışmaları yoktur.

Ürün ve Sistem Belgeleri

Her iki firma da kendileri için gerekli “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bunlar: CE, TSE, ISO 9001; ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

YARIMADA KKO'nunu %100 olarak belirtmiştir.

İhracat

Firmalar ihracatlarının olmadığını;

Ancak AVATAT, Irak'tan haftada 1 TIR (25 ton) yoğurt istediklerini, bu gerçekleşirse 2 vardiya çalışacağını, Irak ile ihracat bağlantısı kurduklarını, numune gönderdiklerini, sözleşme imzalama aşamasına geldiklerini belirtmiştir.

Eğitim Ve Danışmanlık İhtiyacı

YARIMADA “Perlit ve Pomza Türevleri” konusunda,

AVATAT ise “Yeni ürün geliştirme” “Kurumsal yönetim” ve “Üretimde verimlilik” konularında eğitim almak istemektedirler.

Çevre

YARIMADA CED “ÇED Gerekli Değil” Belgesine sahip olduğunu,

AVATAT peynir altı suyunun fosseptiğe verildiğini, iade edilen ve tarihi geçen yoğurt kovalarının geri dönüşüme verildiğini belirtmiştir.

KOBİ Politikası Raporu

2017

İl Raporları

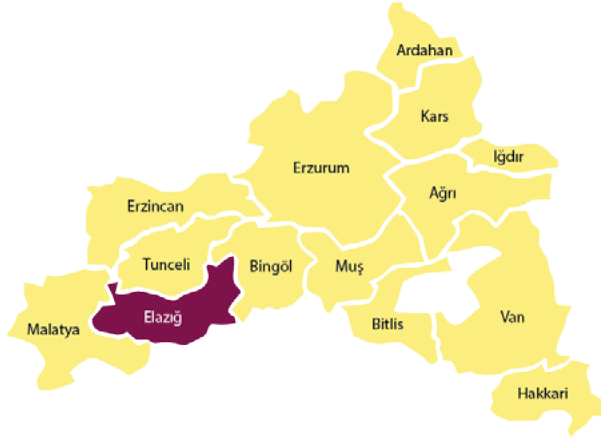
ELAZIĞ

ELAZIĞ İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB12 olan Elazığ, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Elazığ, 9.383 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 32. büyük ilidir.
- Elazığ'da karasal iklim egemen olup, kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurak geçmektedir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -4.1°C , ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 34.2°C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 578.789 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %39'luk bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının genel olarak pozitif yönlü olduğu ve il nüfusunun artmakta olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre 2013 ve 2015 yılları hariç Elazığ'ın verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Elazığ ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 74. sırada yer almaktadır.
- Elazığ ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Fırat Üniversitesi'dir. Üniversite; 16 Fakülte, 2 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 9 Meslek Yüksekokulu, 4 Enstitü ve 24 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Elazığ'da 1986 yılında kurulmuş olan Elazığ Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Fırat Kalkınma Ajansı ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalatta çok ciddi bir yükseliş olduğu görülmektedir. İthalat değeri 2016 yılında bir önceki yıla göre %85'lik bir artış ile 28.106.000 \$ seviyesinden 51.851.000 \$ seviyesine yükselmiştir.
- 2012-2016 verileri incelendiğinde 2015 yılında önceki senelere göre düşüş yaşayan ihracat, 2016 yılında bir önceki yıla göre % 48'lik bir artış ile 170.540.000 \$ düzeyinden 251.698.000 \$ düzeyine yükselmiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 5: Elazığ'ın Coğrafi Konumu

Elazığ; kuzeyinde Tunceli, doğusunda Bingöl, güneyinde Diyarbakır, batısında ise Malatya ile sınır komşusudur.

9.383 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 32. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Elazığ'da karasal iklim egemen olup, kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurak geçmektedir.

Elazığ'ın çevresinde oluşturulan baraj gölleri, iklimde kısmen sapmalara neden olmaktadır.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -4.1°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 34.2 °C tespit edilmiştir.

Tablo 35: Elazığ Sıcaklık Değerleri¹

ELAZIĞ	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-1.0	0.5	5.5	11.9	17.3	23.0	27.3	27.0	21.8	14.5	7.3	1.8	13.1
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	2.8	4.8	10.7	17.7	23.6	29.6	34.2	34.1	29.3	21.4	12.6	5.5	18.9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-4.1	-3.1	0.8	6.4	10.9	15.3	19.4	19.2	14.5	8.8	3.1	-1.3	7.5
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.4	3.4	5.0	6.3	8.4	11.6	11.4	11.6	9.1	6.4	4.3	2.2	82.1
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	12.1	11.6	12.4	12.3	10.8	4.1	1.2	0.7	2.2	7.2	9.1	11.6	95.3
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	41.0	43.4	53.8	63.7	51.0	11.7	2.3	0.7	8.0	41.0	49.0	43.9	409.5
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	12.4	18.6	26.4	32.2	34.4	38.6	42.2	41.4	37.8	32.1	24.3	24.6	42.2
En Düşük Sıcaklık (°C)	-22.6	-21.4	-17.0	-7.0	0.0	4.0	6.7	10.2	1.0	-2.2	-15.2	-22.6	-22.6

Demografi

Elazığ ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 578.789 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 36: Yıllara Göre Elazığ Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Elazığ Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	287.991	290.798	578.789
2015	285.511	288.793	574.304
2014	281.583	287.170	568.753
2013	282.049	286.190	568.239
2012	279.599	283.104	562.703

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %39'luk bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tablolaştırılmıştır:

 Tablo 37: Elazığ Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Elazığ Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	184.460	31,87%
	20-44 Yaş	223.956	38,70%
	45-69 Yaş	136.097	23,51%
	70+ Yaş	34.276	5,93%

9.383 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Elazığ'ın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 62/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile pozitif yönlü nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 38: Elazığ Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Elazığ Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Elazığ Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	578.789	% 0.78	62 / km ²
2015	574.304	% 0.98	62 / km ²
2014	568.753	% 0.09	61 / km ²
2013	568.239	% 0.98	61 / km ²
2012	562.703	% 0.74	60 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 39: Elazığ İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Elazığ İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	18.990	20.519	-1.529
2015	22.170	21.699	471
2014	19.724	24.162	-4.438
2013	21.433	21.303	130
2012	17.108	18.344	-1.236

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 74. sırada olan Elazığ'ın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 40: Elazığ Yaşam Endeksi Verileri²

Elazığ ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
58	48,9	7,8	57,0	55	3.476	32,4	54,7	39	11,4	78,5	4.053
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
49	6,6	77,2	563,9	40	35,6	14,4	70,4	50	47,2	74	51,7

Eğitim:

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Elazığ ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 214 okulda 512 öğretmen ile 8.920 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 223 ilkokulda 2.361 öğretmen ile 38.120 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 129 ortaokulda 2.422 öğretmen ile 37.219 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 87 ortaöğretim kurumunda 2.918 öğretmen ile 48.463 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 43 mesleki ve teknik okulda 1.549 öğretmen ile 21.362 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Elazığ ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Fırat Üniversitesi**'dir. Elazığ'daki yükseköğretim kurumları, 11 Nisan 1975'de "Fırat Üniversitesi" adıyla tek bir çatı altında toplanmıştır. Fırat Üniversitesi; 16 Fakülte, 2 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 9 Meslek Yüksekokulu, 4 Enstitü ve 24 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 41: Fırat Üniversitesi'ndeki Akademik Birimler³

Fırat Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eğitim Fakültesi ▪ Fen Fakültesi ▪ İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ İletişim Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi ▪ Sağlık Bilimleri Fakültesi ▪ Su Ürünleri Fakültesi ▪ Spor Bilimleri Fakültesi ▪ Teknik Eğitim Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teknoloji Fakültesi ▪ Mimarlık Fakültesi ▪ Tıp Fakültesi ▪ Diş Hekimliği Fakültesi ▪ Veteriner Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baskil Meslek Yüksekokulu ▪ Elazığ Organize Sanayi Bölgesi Maden Meslek Yüksekokulu ▪ Karakoçan Meslek Yüksekokulu ▪ Keban Meslek Yüksekokulu ▪ Kovancılar Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Sivrice Meslek Yüksekokulu ▪ Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sivil Havacılık Yüksekokulu ▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Elazığ'da Fırat Üniversitesi'ne bağlı olarak faaliyet gösteren Fırat Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi 2007 yılında resmi gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuştur.

İlde Doğu Anadolu'nun inovasyon merkezi konumundaki Fırat Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde; Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Elazığ Organize Sanayi Bölgesi: 1986 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı 1 km mesafedeki Elazığ Karayoludur. En yakın havalimanı 3 km mesafede yer alan Elazığ Havalimanı'dır. Elazığ demir yolu OSB'nin hemen yakınından geçmektedir. En yakın liman ise 580 km uzaklıkta bulunan Mersin Limanı'dır.

Kalkınma Ajansları

Elazığ ilinde faaliyette olan FIRAT Kalkınma Ajansı, Bingöl-Elazığ-Malatya ve Tunceli illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalatta çok ciddi bir yükseliş olduğu görülmektedir. İthalat değeri 2016 yılında bir önceki yıla göre %85'lik bir artış ile 28.106.000 \$ seviyesinden 51.851.000 \$ seviyesine yükselmiştir.

Tablo 42: Elazığ İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Elazığ İli İthalat Rakamları (2012-2016)												(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	51.851	1.418	760	4.630	1.709	2.688	3.209	1.811	2.991	2.116	3.617	22.146	4.755
2015	28.106	1.082	1.326	3.292	2.627	1.416	2.948	2.971	3.190	1.835	2.320	3.186	1.915
2014	27.671	1.607	950	1.088	3.780	4.649	2.974	1.343	2.924	1.361	2.447	1.492	3.056
2013	25.045	2.533	1.192	1.404	1.420	978	3.187	3.761	1.282	2.942	1.973	1.819	2.554
2012	47.394	4.228	2.664	6.265	8.320	4.788	2.716	1.886	4.553	4.593	1.974	3.083	2.325

2012-2016 verileri incelendiğinde 2015 yılında önceki senelere göre düşüş yaşayan ihracat, 2016 yılında bir önceki yıla göre % 48'lik bir artış ile 170.540.000 \$ düzeyinden 251.698.000 \$ düzeyine yükselmiştir.

Tablo 43: Elazığ İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Elazığ İli İhracat Rakamları (2012-2016)												(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	251.698	8.676	10.783	7.015	8.967	19.751	38.543	10.979	18.412	14.448	28.807	43.051	42.267
2015	170.540	15.337	15.445	8.184	16.798	15.967	12.326	26.144	12.630	8.759	11.539	12.517	14.891
2014	234.939	39.457	10.154	27.377	20.336	26.212	15.652	9.525	15.792	21.587	15.205	21.699	11.943
2013	262.623	16.225	22.505	11.791	31.421	25.534	20.839	21.850	19.583	11.284	27.168	32.731	21.692
2012	55.277	3.466	2.413	2.696	3.736	5.929	5.377	4.675	4.689	5.022	4.170	7.585	5.519

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu - www.tuik.gov.tr

ELAZIĞ İli Değerlendirme Raporu

Elazığ İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. SAMET MOBİLYA Nak. İnş. Turizm İml. Paz. San. Tic. Ltd. Şti.(OSB)
(Oda Kapısı Ve Mutfak Üretimi)
2. SİNERJİ YALITIM A.Ş. (OSB)
(Yalıtım Malzemesi: XPS (Foamboard) Ve EPS (Strafor) Üretimi)
3. YASİN MOBİLYA A.Ş.

(Mobilya Ve Çelik Kapı Üretimi)

4. AKDAĞ SENTETİK San. İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti.(OSB)

(PP Sentetik Çuval Üretimi)

5. BAYRAK GIDA İml. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)

(Aromalı Toz İçecekler, Hazır Çorba, Pastacılık Malzemeleri, Vb. Üretimi)

6. ELET Et ve Et Ürünleri Hayvancılık ve Gıda, İnşaat İmalat San. Tic. A.Ş.

(Hayvan Ürünleri OSB) (Et Ve Et Ürünleri Üretimi)

7. SOYPLAS Ambalaj Plastik İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)

(Ambalaj Malzemesi: Balya Ve Gölgeleme Filesi, Shrink ve Balonlu Naylon Üretimi)

8. ÖZ SALÇA-Has Elim Gıda İnşaat Nakliye Mandıra Petrol Tarım San.ve Dış Tic. Ltd. Şti. (OSB)

(Domates Ve Biber Salçası)

9. KUTLU OPTİK Paz. San. Tic. Ltd. Şti. (OSB)

(Tel Ve Kemik Gözlük Çerçevesi Ve Çerçeve Parçaları Üretimi)

10. GÜRBÜZ MAKİNA İmalat Paz. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.

(Kırma Eleme Ve Ayrıştırma Makineleri, Maden Makineleri Üretimi)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin 9'unda şirket sahibi/ortağı ile 1'inde ise şirketin başındaki işe ve şirkete tam olarak hakim bir profesyonel yönetici ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen şirketlerin çoğu OSB'de faaliyet göstermektedir.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin

olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, bir bölümü ihracat yapabilen şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde hem Elazığ'da hem de bölgedeki benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Ancak, ÖZSALÇA Firmasında yapılan Mülakatta, firma sahibi, sözleşmeli çiftçilik uygulamasını genişletme potansiyeli olduğunu, domates ve biber yetiştirmek için uygun tarlaları temin etmesi halinde, 1500 kişiye kadar istihdama katkıda bulunacağını iddia etmiştir.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Elazığ'da da Tüm şirketler nitelikli/niteliksiz eleman bulmada karşılaştıkları sıkıntıları en önemli sorun olarak belirtmişlerdir.

Tüm şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşandığını, işgücü hareketliliğinin de sık olarak yaşandığını belirtmişlerdir.

Ancak temiz ve hafif işlere (gözlük yapımı) daha kolay eleman bulunduğunu, bunların iş başında eğitilebildiği ve maaşlarını zamanında aldıkları, sigortaları yatırıldığında, izinleri verildiğinde işgücü hareketliliği yaşanmadığı belirtilmiştir. (Bu açıklama temiz bir fabrikada, bayanların sabır isteyen ve öğrenmesi çok zor olmayan çalışmalarını göz önüne alınarak ifade edilmiş bir durumdur.)

Şirketlerde mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen eleman yok denecek kadar azdır.

Sosyal Yardımların Etkileri

Verilen sosyal yardımların, işsizlik maaşının, İŞKUR'un TYP-Toplum Yararına Programının, tarıma verilen desteklerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini, bu desteklerin istismar edildiği ve insanları tembelliğe, çalışmamaya ittiğini belirtmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Meslek okulları ile bir iletişimlerinin olmadığını, hocalar 1-2 gelip, sonra hiç uğramadıklarını, Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında eğitimin yetersiz olduğunu, öğrencilerin uygulamadan çok uzak eğitim aldıklarını, bu nedenle stajlarda da kendilerine pek bir şey veremediklerini, staj yapanların da sadece “-staj yaptı.” diye imza atılmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversite-sanayi işbirliğinin olmadığını, 2001 yılında bir platform oluşturulduğunu, gelin,

uğrayın, fikirlerinize ihtiyacımız var denildiğini belirtmişlerdir.

Üniversitelerle işbirliğine gereksinimleri olduğunu ancak söz konusu işbirliğinin sağlanamadığını belirtmişlerdir.

Nakliye

Nakliye açısından dezavantajlı olduklarını, hem hammadde temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetleri nedeniyle rekabet güçlerinin zayıfladığını, lojistik sorununa bir çözüm getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

OSB’de Lojistik Merkezi kurulduğu, şuanda Lojistik Merkezi’nin kullanılmaya hazır beklediği, demiryolunun sadece ferro krom nakliyesinde kullanıldığı belirtilmiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

OSB’lerin çok fazla sorunları olduğunu, bu sorunlara çözüm bulunması gerektiğini, daha düzenli ve bakımlı olmasını, OSB Yönetimlerinin şirketlerin sorunlarına ilgi göstermelerini beklediklerini belirtmişlerdir.

Her ilin OSB’si için Ankara’da Kalkınma Bakanlığında, ilgili bir-birkaç kapasiteli kişi olması, bu kişilerin sahaya inmeleri, OSB’yi denetlemeleri, yaptırım güçlerinin olması, ayda bir kez şirketleri ziyaret etmeleri, sorunlarını bilmeleri. OSB’nin karnesini tutmaları önerilmiştir.

OSB’de firmaların ürünlerinin sergileneceği “Showroom” olması ve de OSB’lerin firma ve ürünlerinin dahil edildiği web sayfalarının olması önerilmiştir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Ticaret ve Sanayi Odası’nın sanayicilere bir katkısının olmadığını, Sanayi Odasının ayrılmasını istediklerini ancak tepki gördüklerini belirtmişlerdir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

Yurtdışı gezilerin ve yurtiçi/yurtdışı fuarlara katılmanın çok önemli olduğunu, ancak söz konusu gezilerin genel olarak verimli olmadığını belirtmişlerdir.

Fuar desteklerinden faydalandıklarını ancak ödemelerin çok gecikmeli olarak yapıldığını bildirmişlerdir.

Teşvikler

Doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Devlet teşviklerinde çalışmakta olan şirketlerin ihmal edilmemeleri gerektiğini, üretimde olan, işi bilen şirketlerin istihdama katılımının çok daha kısa sürede olacağını ifade etmişlerdir.

Cazibe Merkezleri Programı

Firmaların önemli bir bölümü Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmişlerdir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların tamamına yakını “Marka ve Fikri Haklar” konusunda bilgi sahibidir. Tamamına yakınının “Tescilli Markası vardır”.

SİNERJİ YALITIM 15 adet Tescilli Markası, 1 adet Kayıtlı Faydalı Modeli, 6 adet Lisansı olduğunu belirtmiştir.

ELET’in de 11 adet tescilli markası vardır.

Teknoloji

Firmaların çoğu geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden yararlandıklarını ve teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

YASİN MOBİLYA ve SOYPLAS firmaları ileri üretim teknolojileri kullanmakta olduklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge

Aşağıda verilenler dışındaki firmalarda Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım konularında kayda değer çalışma yoktur.

BAYRAK GIDA Tasarım konusunda dışarıdan hizmet almaktadır.

YASİN MOBİLYA Tasarım faaliyetlerinde doğrudan görev alan kişiler ve Tasarım Bölümü vardır.

ÖZ SALÇA Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görev alan kişiler olduğunu ve Ar-Ge Biriminin olduğunu belirtmiştir.

KUTLU OPTİK Ar-Ge/Ür-Ge faaliyetlerinde ve tasarım faaliyetlerinde doğrudan görev alan kişiler olduğunu ve Tasarım Biriminin olduğunu belirtmiştir.

GÜRBÜZ MAKİNE Ar-Ge/Ür-Ge faaliyetlerinde ve tasarım faaliyetlerinde doğrudan görev alan kişiler olduğunu ve Ar-Ge/Ür-Ge ve Tasarım Birimlerinin olduğunu belirtmiştir.

Ürün ve Sistem Belgeleri

Firmaların tamamı kendileri için gerekli “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bunlar: CE, TSE, ISO 9001; ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemleri, OHSAS/ISO 18001 İş Güvenliği ve Sağlığı Belgesi, Helal Gıda Yönetimi Sistemi.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

Şirketlerin beyan ettikleri KKO'ları %30-%100 aralığındadır, ağırlıklı olarak da %60 - %70'dir.

Tam kapasitede çalışamamalarının nedenleri olarak da;

- Pazar darlığı,
- Aşırı rekabet,
- Nitelsiz / nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- Teknoloji, Ar-Ge ve yenileşim faaliyetlerinde yetersizlik
- Finansman eksikliği,
- Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar.
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar
- Girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Firmaların önemli bir bölümü ihracat yapmaktadır. Elazığ firmalarının ihracat yaptığı ülkeler çok çeşitlidir.

İhracatta karşılaşılan başlıca sorunlar olarak;

- Pazar konusunda bilgi eksikliği,
- Prosedürlerin uzunluğu,
- Uygun nitelikli dış ticaret elemanı bulamama ve/veya yabancı dil sorununu

belirtmişlerdir.

İhracat ve/veya ihracatlarını artırma potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

Elazığ'da da firmalar öncelik "Şirketlerde Kurumsallaşma" olmak üzere çeşitli konularda başta eğitim olmak üzere, danışmanlık ve desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Çevre

Firmaların tamamına yakını çevre konularında özel bir durumlarının olmadığını belirtmişlerdir.

SİNERJİ YALITIM da atıklarının toplattırılması ile ilgili olarak uzman kuruluşlar ile işbirliği yaptıklarını belirtmiştir.

2017

İl Raporları

ERZİNCAN

ERZİNCAN İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRA12 olan Erzincan, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Erzincan, 11.815 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 24. büyük ilidir.
- Erzincan, karasal iklim özelliğine sahiptir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -7.2°C , ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 31.9°C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 226.032 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %39'luk bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının genel olarak pozitif yönlü olduğu ve il nüfusunun artmakta olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre 2012 ve 2014 yılları hariç Erzincan'ın verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Erzincan ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 25. sırada yer almaktadır.
- Erzincan ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Erzincan Üniversitesi'dir. 2006 yılında kurulmuş olan üniversite; 10 Fakülte, 4 Yüksekokul, 11 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 9 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Erzincan'da, kayıtlı firma sayısı 56 olan Erzincan Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDEKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalatın bir önceki yıla göre %18'lik bir düşüş ile 8.477.000 \$ seviyesinden 6.949.000 \$ seviyesine gerilediği görülmektedir.
- 2012-2016 verileri incelendiğinde ihracatın, 2016 yılında bir önceki yıla göre % 48'lik bir artış ile 6.251.000 \$ düzeyinden 9.219.000 \$ düzeyine yükseldiği görülmektedir.

Coğrafi Konum

Şekil 6: Erzincan'ın Coğrafi Konum

Erzincan; doğuda Erzurum, batıda Sivas, güneyde Tunceli, güneydoğuda Bingöl, güneybatıda Elazığ ve Malatya, kuzeyde Gümüşhane, Bayburt ve kuzeybatıda Giresun illeri ile çevrilidir.

Erzincan, 11.815 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 24.büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Erzincan, karasal iklim özelliğine sahiptir. Ancak, yüzey şekilleri, ovaları ve dağlarla çevrili olması yer yer değişik karakterli iklimlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kış mevsiminde doğudan gelen Sibiryaya kaynaklı hava kütlelerinin tesirinde kaldığı için oldukça sert kış günleri yaşanmaktadır.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -7.2°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 31.9 °C tespit edilmiştir.

Tablo 44: Erzincan Sıcaklık Değerleri¹

ERZINCAN	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.1	-1.3	3.9	10.7	15.6	20.0	24.0	24.1	19.1	12.2	5.5	-0.3	10.9
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	1.5	3.5	9.4	16.7	22.2	26.9	31.4	31.9	27.2	19.9	11.6	4.3	17.2
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-7.2	-5.5	-0.9	4.6	8.7	12.0	15.4	15.2	10.7	5.7	0.7	-4.2	4.6
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3.6	4.6	5.1	6.6	7.4	10.6	11.1	10.3	8.6	6.3	4.3	2.5	81.0
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	9.4	8.9	11.2	12.6	13.8	8.7	3.3	2.4	4.2	8.2	8.3	9.3	100.3
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	27.5	30.8	41.8	52.6	52.6	30.8	11.0	6.4	15.3	40.7	35.8	28.2	373.5
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	14.0	17.2	25.2	30.4	33.8	35.6	40.6	40.5	36.6	31.4	24.9	23.2	40.6
En Düşük Sıcaklık (°C)	-32.5	-32.4	-22.4	-11.1	-4.2	2.0	4.8	5.9	0.3	-6.8	-17.4	-25.9	-32.5

Demografi

Erzincan ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 226.032 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 45: Yıllara Göre Erzincan Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Erzincan Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	114.075	111.957	226.032
2015	113.158	109.760	222.918
2014	112.845	110.788	223.633
2013	111.568	108.428	219.996
2012	110.569	107.317	217.886

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde en yüksek grup olarak %39'luk bir oranın 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tablolandırılmıştır:

Tablo 46: Erzincan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Erzincan Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	64.851	28,69%
	20-44 Yaş	88.378	39,10%
	45-69 Yaş	54.927	24,30%
	70+ Yaş	17.876	4,86%

11.815 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Erzincan'ın nüfus yoğunluğu, 19/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

Tablo 47: Erzincan Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Erzincan Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Erzincan Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	226.032	% 1.40	19 / km ²
2015	222.918	% -0.32	19 / km ²
2014	223.633	% 1.65	19 / km ²
2013	219.996	% 0.97	19 / km ²
2012	217.886	% 1.21	19 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 48: Erzincan İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Erzincan İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	12.666	12.748	-82
2015	14.062	16.766	-2.704
2014	15.450	13.641	1.809
2013	12.662	12.884	-222
2012	12.192	10.649	1.543

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 25. sırada olan Erzincan'ın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 49: Erzincan Yaşam Endeksi Verileri²

Erzincan ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
25	47,7	6,7	63,3	35	4.627	34,2	44,6	42	8,7	79,1	5.687
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yükseköğretim mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
39	7,8	75,0	380,4	24	39,0	15,9	75,4	36	67,1	25	64,6

Eğitim:

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Erzincan ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 111 okulda 209 öğretmen ile 3.618 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 113 ilkokulda 924 öğretmen ile 12.119 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 71 ortaokulda 1.070 öğretmen ile 12.433 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 52 ortaöğretim kurumunda 1.138 öğretmen ile 16.657 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 29 mesleki ve teknik okulda 656 öğretmen ile 8.019 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Erzincan ilindeki tek yükseköğretim kurumu **Erzincan Üniversitesi**'dir. 2006 yılında kurulmuş olan üniversite; 10 Fakülte, 4 Yükseköğretim, 10 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 9 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 50: Erzincan Üniversitesi Akademik Birimler³

Erzincan Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none">Eğitim FakültesiFen Edebiyat FakültesiHukuk Fakültesiİktisadi ve İdari Bilimler FakültesiMühendislik FakültesiTıp Fakültesiİlahiyat FakültesiEczacılık FakültesiDiş Hekimliği FakültesiSağlık Bilimleri Fakültesi	<ul style="list-style-type: none">Adalet Meslek YüksekokuluKemaliye Hacı Ali Akın Meslek YüksekokuluRefahiye Meslek YüksekokuluTezcan Meslek YüksekokuluSağlık Hizmetleri Meslek YüksekokuluÜzümlü Meslek YüksekokuluKemah Meslek YüksekokuluTurizm ve Otelcilik Meslek YüksekokuluÇayırli Meslek Yüksekokuluİliç Dursun Yıldırım Meslek Yüksekokulu	<ul style="list-style-type: none">Ali Cavit Çelebioğlu Sivil Havacılık YüksekokuluKemaliye Hacı Ali Akın Uygulamalı Bilimler YüksekokuluBeden Eğitimi ve Spor YüksekokuluYabancı Diller Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Erzincan ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Erzincan Organize Sanayi Bölgesi: Kuruluş yılı 1981 olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu 2 km mesafede yer alan D100-E80 Karayoludur. En yakın havalimanı 15 km mesafede yer alan Erzincan Uluslararası Havalimanı'dır. En yakın liman 240 km uzaklıktaki Trabzon Limanı'dır. En yakın demiryolu erişimi hemen yakınında yer alan Erzincan'dır. OSB'deki firma sayısı 56 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Erzincan ilinde faaliyette olan Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDEKA), Erzurum-Erzincan ve Bayburt illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler doğrultusunda ithalat değerleri artış ve azalışlarla değişiklik gösteren ilde, 2016 yılındaki ithalatın bir önceki yıla göre %18'lik bir düşüş ile 8.477.000 \$ seviyesinden 6.949.000 \$ seviyesine gerilediği görülmektedir.

Tablo 51: Erzincan İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Erzincan İli İthalat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	6.949	732	740	863	1.003	473	509	305	740	293	157	408	727
2015	8.477	1.325	378	224	1.258	636	297	570	1.264	961	676	171	714
2014	18.043	2.013	2.081	938	1.270	1.310	1.851	1.441	770	1.423	1.790	958	2.198
2013	22.785	3.780	1.133	1.324	2.333	1.891	1.315	1.796	912	1.464	2.843	2.825	1.169
2012	8.228	292	2.141	105	215	137	109	393	317	1.541	2.514	415	47

2012-2016 verileri incelendiğinde ihracatın, 2016 yılında bir önceki yıla göre % 48'lik bir artış ile 6.251.000 \$ düzeyinden 9.219.000 \$ düzeyine yükseldiği görülmektedir.

 Tablo 52: Erzincan İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Erzincan İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	9.219	396	762	826	565	1.042	621	279	712	1.337	489	1.083	1.107
2015	6.251	568	269	1.039	820	333	691	508	378	261	158	350	877
2014	6.062	1.182	403	1.245	297	250	579	368	245	411	171	295	615
2013	7.430	695	420	339	173	25	112	1.005	1.494	356	1.809	590	414
2012	3.082	61	76	303	299	190	219	368	79	354	452	277	404

ERZİNCAN İli Değerlendirme Raporu

Erzincan İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. PROKOM Madencilik Oto İnş. Elektrik Elektronik İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Ömrünü Tamamlamış Atık Lastiklerden Enerji Ve Karbon Siyahı Üretimi)
2. EREMCEM TEMEL Makina İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Isıcam Ve Cam İşleme Makinaları Üretimi)
3. TUNAY GIDA San. ve Tic. A. Ş. (OSB)
(Meyve Suyu, Püre Ve Konsantresi Üretimi)
4. ERMİNA İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Turşu Salamura, Sebze Üretimi, Sığır Yetiştiriciliği)

Yukarıda verilen şirketlerin yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin 3'ünde şirket sahibi/ortağı ile PROKOM Firmasında ise Muhasebe ve

Finansman Sorumlusu (Kendisi eski bir çalışandır. Şirkete ve teknik konulara çok hakim bir personel olduğu görülmüştür.) ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanan 3 saatlik süre EREMCEM haricinde kullanılmıştır. Bu şirketin Sahibi ihracat için sevkiyat ile uğraşmakta olduğundan kendisiyle çok kısa görüşülebilmiş, anket ise sonradan kendileri tarafından doldurulup, yazılı görüşleri ile birlikte tarafımıza iletilmiştir.

Erzincan'da ziyaret edilen şirketlerin tamamı OSB'de faaliyet göstermektedir.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet kârı yarattıklarını (PROKOM hariç), genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, bir bölümü ihracat yapabilen şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için ayrıntılı bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Bu düzenlemeden hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde aynı konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Tüm şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmakta güçlük yaşadığını, buna ek olarak bulunanın da uzun süreli çalışmamasını, işgücü hareketliliğinin de oldukça sık olmasını en önemli sorun olarak belirtmişlerdir.

Erzincan şirketlerinde mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen eleman sayısı, TUNAY GIDA dışında azdır.

Sosyal Yardımların Etkileri

Verilen sosyal yardımların, işsizlik yardımının, İŞKUR'un TYP-Toplum Yararına Programının, tarıma verilen desteklerin, vb. insanları tembelleğe ittiğini bu yardımların istismar edildiğini, sigortasız çalışmayı teşvik ettiğini belirtmişlerdir.

Buna ek olarak, İŞKUR Projesi kapsamında, özel sektöre verilen çalışan yardımı nedeniyle, işçinin firmaya aidiyetinin oluşmadığı, ücreti devlet verdiği için çalışanın patronu tanımadığı, bunun da iş barışının kurulmasına engel olduğu ifade edilmiştir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Sanayi ve Meslek Okulları arasında özel bazı ilişkiler dışında, herhangi bir ilişki olmadığını, meslek Liseleri ve meslek yüksek okullarında eğitimin yetersiz olduğunu, öğrencilerin

uygulamadan çok uzak eğitim aldıklarını, bu nedenle stajlarında da verimsiz geçtiğini belirtmiştir.

ERMİNA: Endüstri Meslek Liselerinde eğitim, yarıyıl teori, yarıyıl da uygulama olarak entegre olmasını önermiştir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversitelerle “Bilgi ve Beceri Paylaşımı” ile “Eğitim” konularında işbirliğine gereksinimleri olduğunu ve proje bazında işbirliklerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Nakliye

Nakliye açısından dezavantajlı olduklarını, hem girdi temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetlerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Nakliye Teşviki uygulamasının Doğu ve G. Doğu’ya kademelendirilerek verilmesi, Mersin ile de aynı olmaması gerektiği ifade edilmiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

OSB’lerin daha düzenli ve bakımlı olması, OSB’lerin çok fazla sorunları olduğunu, bu sorunlara çözüm bulunması, batıda doluluk oranı % 60 olunca Müteşebbis Heyet oluşurken Doğuda bu oranın daha düşük olması, OSB Yönetiminde Müteşebbis Heyet % 30 oranında, orada faaliyet gösteren, taşın altında eli olan şirketlerden seçilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

Yurtdışı gezilerin ve yurtiçi/yurtdışı fuarlara katılmanın çok önemli olduğunu, ancak söz konusu gezilerin ticari müşavirliklerinin daha fazla katkısıyla daha verimli olması gerektiğini, fuar desteklerinden faydalandıklarını ancak ödemelerin çok gecikmeden yapılmasını istemişlerdir.

Teşvikler-Destekler

Doğru teşviklerin tek hedefe yönlendirilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Devlet teşviklerinde, çalışmakta olan şirketlerin ihmal edilmemeleri gerektiğini, üretimde olan şirketlerin istihdam artışına etkisinin çok daha kısa sürede görüleceğini ifade etmişlerdir.

Cazibe Merkezleri Programı

TUNAY GIDA ve ERMİNA Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmişlerdir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların tamamına yakını “Marka ve Fikri Haklar” konusunda bilgi sahibidir. Tamamına yakınının “Tescilli Markası vardır”.

Teknoloji

Firmaların tamamı ileri üretim teknoloji kullandıklarını belirtmiştir.

Ar-Ge / Ür-Ge

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım konularında PROKOM ve TUNAY GIDA’da kayda değer çalışmalar vardır. TUNAY GIDA Ar-Ge Merkezi olmak üzere başvuruda bulunacağını bildirmiştir.

Ürün ve Sistem Belgeleri

Firmaların tamamı kendileri için gerekli “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Erzincan Firmalarında; CE, TSE , IFS, Koşer, Helal Gıda, Organik Master Ürün Belgeleri ile ISO 9001 Kalite Yönetimi, ISO 14001 Çevre Yönetimi OHSAS 18001, ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği, Sistem Belgeleri bulunmaktadır.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

Şirketlerin beyan ettikleri KKO’ları %15-%80 aralığındadır.

EREMCEM Ltd., Erzincan’da yeni faaliyete başlaması, nitelikli eleman bulamaması nedeniyle 2016 Yılında %15 ile çalıştığını belirtmiştir.

Tam kapasitede çalışamamalarının nedenleri olarak da;

- o Pazar darlığı,
- o Aşırı rekabet,
- o Niteliksiz / nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- o Finansman eksikliği,
- o Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar.
- o Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar (iklim şartları)
- o Girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Firmalar PROKOM haricinde ihracat yapmaktadır. Ancak, PROKOM'da da yapılmakta olan Ar-Ge çalışmaları sonucunda, oldukça değerli ve ihracatının mümkün olduğu “Karbon Siyahı” üretilmektedir.

(Kalite itibariyle Dünya’da ilk 5’e giren ve çeşit olarak en çok meyve işleyen tesis olarak) TUNAY GIDA’nın 2016 Yılı ihracatı yaklaşık 7 Milyon ABD Dolarıdır. 22 ülkeye ihracat yapmaktadır. Başlıcaları:

- ABD, (%25)
- Hollanda,
- İngiltere,
- Fransa
- Yunanistan,
- İtalya,
- Almanya, (Avrupa Ülkeleri payı: %73)
- Japonya (%2)

EREMCEM de dâhil olmak üzere, Erzincan firmaları, ihracat ve/veya ihracatlarını artırma potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

Firmaların tamamı öncelikle “Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile ilgili Eğitim konuları başta olmak üzere çeşitli konularda eğitim, danışmanlık ve desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Çevre

PROKOM, çevre yönetim sistemini uyguladığını belirtmiştir.

Diğer firmalar çevre konularında özel bir durumlarının olmadığını, Çevre Mevzuatını takip ettiklerini belirtmişlerdir.

KOBİ Politikası Raporu

2017

İl Raporları

ERZURUM

ERZURUM İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRA11 olan Erzurum, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Erzurum, 25.006 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 4. büyük ilidir.
- Erzurum'da karasal iklim etkilidir. Kışlar uzun ve sert, yazlar kısa ve sıcak geçer. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -4.0°C , ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 27.1°C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 762.021 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Erzurum'un nüfusunun en yoğun olarak %37'lik oranlar ile 0-19 ve 20-44 yaş aralıklarında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artış hızının genel olarak negatif yönlü olduğu ve il nüfusunun azalmakta olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre Erzurum'un verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Erzurum ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 20. sırada yer almaktadır.
- Erzurum ilindeki yükseköğrenim kurumları; Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Üniversitesi'dir.
- İlde Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası, Oltu Ticaret ve Sanayi Odası ve Pasinler Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Erzurum'da; kayıtlı firma sayısı 83 olan Erzurum Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesi ve Erzurum merkez 2. Organize Sanayi Bölgesi faaliyettedir. Ayrıca Erzurum Oltu Organize Sanayi Bölgesi'nin yapımı devam etmektedir.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDEKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler doğrultusunda 77.801.000 \$ seviyesindeki 2012 yılından sonraki yıllarda ithalat değerlerinin yakın seyrettiği, 2016 yılında bir önceki yıla göre %15 lik bir düşüş yaşanarak 38.035.000 \$ seviyesindeki ithalatın 32.270.000 \$ seviyesine gerilediği görülmektedir.
- 2012-2016 verileri incelendiğinde ihracatın, son beş yıl boyunca düşüş profili izlediği görülmektedir. İhracat, 2016 yılında da bir önceki yıla göre % 12'lik bir düşüş ile 19.941.000 \$ düzeyinden 17.521.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 7: Erzurum'un Coğrafi Konumu

Erzurum'un Kuzeyinde Rize ve Artvin, batısında Gümüşhane ve Erzincan, güneyinde Bingöl ve Muş, doğusunda Kars ve Ağrı illeri yer almaktadır.

Arazi büyüklüğü 25.006 km² olan Erzurum Türkiye'nin 4. büyük ili konumundadır.

İklim Özellikleri

Erzurum'da karasal iklim etkilidir. Kışlar uzun ve sert, yazlar kısa ve sıcak geçer.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -4.0°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 27.1°C tespit edilmiştir.

Tablo 53: Erzurum Sıcaklık Değerleri¹

ERZURUM	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-9,1	-7,7	-2,5	5,3	10,7	14,9	19,3	19,5	14,7	8,1	1,0	-6,0	5,7
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	-4,0	-2,4	2,4	10,9	16,8	21,7	26,4	27,1	22,6	15,1	6,8	-1,1	11,9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-13,9	-12,6	-7,2	0,1	4,4	7,4	11,2	11,2	6,5	1,8	-3,6	-10,3	-0,4
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3,2	4,3	5,1	6,3	7,9	10,2	11,2	10,6	9,0	6,7	4,8	3,0	82,3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	11,2	11,2	12,3	13,8	16,1	11,0	6,6	5,2	5,1	9,6	9,3	10,7	122,1
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	22,5	27,3	35,0	53,5	73,1	49,1	26,8	17,5	23,9	48,2	33,3	22,6	432,8
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	8,0	10,6	21,4	26,5	29,8	32,2	35,6	36,5	33,3	27,0	20,7	14,0	36,5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-36,0	-37,0	-33,2	-22,4	-7,1	-5,6	-1,8	-1,1	-6,8	-14,1	-34,3	-37,2	-37,2

Demografi

Erzurum ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 762.021 kişidir. Dahil olduğu Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki TRA1 Düzey 2 Bölge nüfusu içerisindeki en büyük pay Erzurum'a aittir.

İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 54: Yıllara Göre Erzurum Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Erzurum Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	381.138	380.883	762.021
2015	382.163	380.158	762.321
2014	384.356	378.964	763.320
2013	384.015	382.714	766.729
2012	391.290	386.905	778.195

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Erzurum'un nüfusunun en yoğun olarak %37'lik oranlar ile 0-19 ve 20-44 yaş aralıklarında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

 Tablo 55: Erzurum Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Erzurum Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	283.258	37,18%
	20-44 Yaş	288.631	37,89%
	45-69 Yaş	149.679	19,64%
	70+ Yaş	40.453	5,31%

25.006 kilometrekarelik yüzölçümü ile bölgenin en geniş ili olan Erzurum'un nüfus yoğunluğu, 30/km² ile bölge ortalamasının üzerindedir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile negatif yönlü seyreden nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 56: Erzurum Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Erzurum Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Erzurum Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	762.021	% -0.04	30 /km ²
2015	762.321	% -0.13	30 /km ²
2014	763.320	% -0.44	30 /km ²
2013	766.729	% -1.47	30 /km ²
2012	778.195	% -0.34	31 /km ²

2012-2016 yılları arasında ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 57: Erzurum İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Erzurum İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	26.957	36.340	-9.383
2015	29.624	41.803	-12.179
2014	27.994	45.209	-17.215
2013	23.398	39.997	-16.599
2012	22.551	33.234	-10.683

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 20. sırada olan Erzurum'un diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 58: Erzurum Yaşam Endeksi Verileri²

Erzurum ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
36	46,7	6,6	59,9	57	1.801	30,8	50,3	21	12,8	77,3	3.744
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyunun erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı (%)	Kamununun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
37	6,3	99,5	544,5	62	27,9	13,3	73,3	24	60,8	20	65,7

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Erzurum ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 395 okulda 620 öğretmen ile 11.027 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 775 ilkokulda 3.241 öğretmen ile 57.943 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 326 ortaokulda 4.281 öğretmen ile 60.698 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 117 ortaöğretim kurumunda 3.318 öğretmen ile 59.921 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 65 meslek lisesi 1.722 öğretmen ile 25.644 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Erzurum ilindeki yükseköğrenim kurumları şunlardır:

- **Atatürk Üniversitesi:** 1957 yılında kurulmuş olan üniversite; 23 Fakülte, 1 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 12 Meslek Yüksekokulu, 8 Enstitü ve 25 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 59: Atatürk Üniversitesi Akademik Birimler³

Atatürk Üniversitesi Akademik Birimler			
Fakülteler		Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Açıköğretim Fakültesi ▪ Diş Hekimliği Fakültesi ▪ Eczacılık Fakültesi ▪ Edebiyat Fakültesi ▪ Fen Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ Hemşirelik Fakültesi ▪ Hukuk Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ İletişim Fakültesi ▪ Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi ▪ Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi ▪ Oltu Yer Bilimleri Fakültesi ▪ Sağlık Bilimleri Fakültesi ▪ Spor Bilimleri Fakültesi ▪ Su Ürünleri Fakültesi ▪ Tıp Fakültesi ▪ Turizm Fakültesi ▪ Veteriner Fakültesi ▪ Ziraat Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adalet Meslek Yüksekokulu ▪ Aşkale Meslek Yüksekokulu ▪ Erzurum Meslek Yüksekokulu ▪ Hınıs Meslek Yüksekokulu ▪ Horasan Meslek Yüksekokulu ▪ İspir Hamza Polat Meslek Yüksekokulu ▪ Narman Meslek Yüksekokulu ▪ Oltu Meslek Yüksekokulu ▪ Pasinler Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Şenkaya Meslek Yüksekokulu ▪ Tortum Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Erzurum Teknik Üniversitesi: Kuruluş yılı 2010 olan üniversite; 6 Fakülte, 1 Yüksekokul, 3 Enstitü ve 5 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 60: Erzurum Üniversitesi Akademik Birimler²

Erzurum Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Edebiyat Fakültesi ▪ Fen Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ▪ Sağlık Bilimleri Fakültesi ▪ Spor Bilimleri Fakültesi 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Erzurum ilinde, 2005 yılında kurulan ve 2010 yılında faaliyete geçen Erzurum ATA Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi bulunmaktadır. ATA Teknokent'te yaklaşık 15.000 m² kapalı alan bulunmaktadır.

Erzurum ilinde Teknoloji Transfer Ofisi bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde hizmet vermekte olan Ticaret ve Sanayi Odaları;

- Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası
- Oltu Ticaret ve Sanayi Odası ve
- Pasinler Ticaret ve Sanayi Odası'dır.

Organize Sanayi Bölgeleri

Erzurum Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesi: Kuruluş Yılı 1975 olan karma tipli sanayi bölgesi faaldır. En yakın karayolu bitişiğinden geçmekte olan Erzurum-Erzincan (E80) Karayoludur. En yakın havalimanı 15 km mesafede yer alan Erzurum Havalimanı'dır. En yakın liman 325 km uzaklıktaki Trabzon Limanı'dır. En yakın demiryolu erişimi hemen yakınında yer alan Erzurum-Aşkale'dir. OSB'deki firma sayısı 83 olarak kayıtlıdır.

Erzurum Merkez 2. Organize Sanayi Bölgesi: Aziziye ilçesinde bulunan ve kuruluş yılı 1998 olan karma tipli sanayi bölgesi inşaat halindedir. Tahislere başlanmış durumdadır. En yakın havalimanı 10 km uzaklıkta yer alan Erzurum Havalimanı'dır. En yakın liman 350 km mesafedeki Trabzon limanıdır. OSB karayoluna bitişik olup demiryolu ağına 500 metre mesafede bulunmaktadır.

Erzurum Oltu Organize Sanayi Bölgesi: Oltu ilinde yapımına başlanan ancak henüz faaliyete geçmemiş olan OSB'nin kuruluş yılı 2001'dir.

Kalkınma Ajansları

Erzurum ilinde faaliyette olan Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDEKA), Erzurum-Erzincan ve Bayburt illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler doğrultusunda 2016 yılında bir önceki yıla göre %15'lik bir düşüş yaşanarak 38.035.000 \$ seviyesindeki ithalatın 32.270.000 \$ seviyesine gerilediği görülmektedir.

Tablo 61: Erzurum İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Erzurum İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	32.270	2.556	2.468	3.594	2.220	2.257	2.195	5.418	2.132	1.023	1.185	3.046	4.175	
2015	38.035	3.947	2.340	2.635	4.202	4.490	3.168	4.544	1.768	1.319	3.828	3.775	2.019	
2014	38.832	3.042	3.327	2.851	1.109	4.920	3.995	2.862	5.690	4.019	3.518	1.605	1.892	
2013	35.716	2.826	4.660	4.342	1.140	3.287	2.238	2.549	2.150	1.722	3.072	4.252	3.478	
2012	77.801	16.625	3.383	3.277	2.253	3.821	6.007	13.252	11.072	3.471	7.982	2.321	4.337	

2012-2016 verileri incelendiğinde ihracatın, son beş yıl boyunca düşüş profili izlediği görülmektedir. İhracat, 2016 yılında da bir önceki yıla göre % 12'lik bir düşüş ile 19.941.000 \$ düzeyinden 17.521.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Tablo 62: Erzurum İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Erzurum İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	17.521	945	1.158	1.864	1.432	1.628	1.801	1.425	2.334	736	1.373	1.604	1.221
2015	19.941	1.813	1.369	1.991	1.075	2.256	1.794	1.116	1.792	1.709	2.222	1.401	1.403
2014	32.990	4.629	2.739	3.547	3.282	4.825	2.245	2.278	2.382	1.856	1.476	1.461	2.272
2013	38.424	2.273	3.412	2.553	2.813	2.497	3.108	2.985	2.778	2.742	3.296	4.372	5.594
2012	45.859	2.282	1.601	4.347	4.549	3.014	2.770	5.242	4.158	5.293	4.859	4.260	3.484

ERZURUM İli Değerlendirme Raporu

Erzurum İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. LİMĐAŞ HAVALANDIRMA San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)

(Galvanizli ve Paslanmaz Saç İşleyerek, Havalandırma Kanalları ve Ekipmanları, Klima-Mekanik Tesisat Sistemleri ve Doğalgaz Bacası Üretimi)

2. ÇINAR MOBİLYA San. ve Tic. Ltd. Şti.

(Mobilya, Kapı, Mutfak ve Membran Kapak Üretimi)

3. ORAL ET ENTEGRE TESİSLERİ A. Ş.

(Et ve Et Ürünleri, Kavurma, Salam, Sosis ve Sucuk Üretimi)

Yukarıda verilen şirketlerin yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin 3'ünde de şirket sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre 3 Firmada da kullanılmıştır.

Erzurum'da ziyaret edilen şirketlerden sadece LİMĐAŞ 1. OSB, Ek Arazi'de faaliyet göstermektedir. Çınar Mobilya, Keresteciler Sitesindeki yerinden 2. OSB'ye taşınma hazırlıkları içerisinde.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, ancak ihracat yapamayan şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Bu düzenlemeden hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında aşağıda özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde aynı konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Tüm şirketler, nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada ve sürekli çalıştırmakta güçlük yaşadıklarını, işgücü hareketliliğinin oldukça sık olduğunu en önemli sorunları olarak belirtmişlerdir.

ORAL ET Yetkilisi, 15'ini kendileri istihdam etmek amacıyla, 50 kasap adayına eğitim verdiklerini, uygulamanın başarısızlıkla sonuçlandığını belirtmişlerdir.

ÇINAR MOBİLYA, sürekli çalıştırmak üzere nitelikli ve niteliksiz işçi çalıştırmaya hazır olduğunu ama bulamadığını belirtmiştir.

Erzurum şirketlerinde de mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen eleman yok denecek kadar azdır.

Sosyal Yardımların Etkileri

Verilen sosyal yardımların, işsizlik maaşının, İŞKUR'un TYP-Toplum Yararına Programının, tarıma verilen desteklerin istismar edildiği ve insanları tembelliğe, çalışmamaya ittiğini belirtmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Sanayi ve Meslek Okulları arasında özel bazı ilişkiler dışında, herhangi bir ilişki olmadığını, Sanat okullarının kapanması nedeniyle çırak bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında eğitimin yetersiz olduğunu, öğrencilerin uygulamadan çok uzak eğitim aldıklarını, bu nedenle stajlarında da kendilerine pek faydalı olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversitelerle "Bilgi ve Beceri Paylaşımı" ile "Eğitim" konularında işbirliğine gereksinimleri olduğunu belirtmişlerdir.

ORAL ET, Erzurum'da Gıda ve Ziraat ile Veteriner Bölümlerinin olduğunu, et ile ilgili yapılan araştırmaların kendileriyle paylaşılmadığını, Üniversite-Sanayi işbirliğinin bireysel çabalar ile gerçekleştiğini. Veteriner Fakültesi ile tek iletişimin staj imkânı talebi olduğunu belirtmişlerdir.

Nakliye

Nakliye açısından dezavantajlı olduklarını, hem hammadde temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetleri nedeniyle rekabet güçlerinin zayıfladığını ifade etmişlerdir.

ÇINAR MOBİLYA, TIR'ların dönüşüne mal verdiklerini, aksi halde nakliye maliyetlerinin 4-5 kat daha fazla olacağını belirtmiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

Erzurum'da da, 1. OSB'deki kapalı sahaların %50'sinin amaç dışı depo olarak kullanılmakta olduğu iddia edilmiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

Yurtdışı gezilerin ve yurtiçi/yurtdışı fuarlara katılmanın çok önemli olduğunu, ancak söz konusu gezilerin genel olarak verimli, hedef kitleye yönelik olmadığını, yurtdışındaki görevlilerin çok ilgili olmaları gerektiğini bildirmişlerdir.

Teşvikler-Destekler

Doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Devlet teşviklerinde, çalışmakta olan şirketlerin ihmal edilmemeleri gerektiğini, üretimde olan, işi bilen şirketlerin istihdama katılımının çok daha kısa sürede olacağını ifade etmişlerdir.

Doğudaki illerinin göç nedeniyle zorluk çektiği, Gelir Vergisi'nin kaldırılması ya da daha az olması ve tarafından da, KDV'nin bu illerde kaldırılması firmalar tarafından gerektiği ifade edilmiştir.

Cazibe Merkezleri Programı

Erzurum firmalarının tamamı Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmiştir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların tamamına yakını "Marka ve Fikri Haklar" konusunda bilgi sahibidir. "Tescilli Markaları vardır".

Teknoloji

Firmaların çoğu geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte, bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden(CNC Tezgah gibi) yararlandıklarını ve teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım konularında bir faaliyetlerinin olmadığını bildirmişlerdir.

Ürün Ve Sistem Belgeleri

Erzurum firmalarından ORAL ET'in, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 18001 İş Güvenliği

ve Sağlık Belgesi, ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistem Belgesi, LİMDAŞ'ın da CE ve TSE Belgeleri bulunmaktadır.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

KKO'larını ORAL ET %10, LİMDAŞ % 70, Çınar Mobilya da %80 olarak beyan etmişlerdir.

Tam kapasitede çalışamamalarının nedenleri olarak da;

- Pazar darlığı,
- Aşırı rekabet,
- Nitelsiz / nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- Finansman eksikliği,
- Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar.
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar (iklim şartları)
- Girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Erzurum'daki Firmalar ihracat yapamamaktadırlar. LİMDAŞ'ın Türki Cumhuriyetlere, Kuzey Irak ve İran'a ihracat yapma hedefi vardır. Çınar Mobilya da İran'a ihracat potansiyelinin olduğunu ifade etmiştir.

Eğitim ve Danışmanlık ihtiyacı

Firmalar kurumsal yapılarının olmadığı, daha ileri gitmekte zorlandıklarını belirtmiş ve öncelikle "Kurumsal Yönetim" olmak üzere, Üretimde Verimlilik Artırma, İş stratejileri ve Büyüme ve Rekabetçilik Yol Haritası konularında eğitim, danışmanlık ve desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Çevre

Firmalardan ORAL ET 1991'den önce kurulduğundan, LİMDAŞ'ın da faaliyet konusu itibariyle ÇED'e tabi olmadığını belirtmişlerdir.

Çevre Mevzuatını takip ettiklerini bildirmişlerdir.

KOBİ Politikası Raporu

2017

İl Raporları

HAKKARİ

NOT: Yerel yetkililerce, Hakkâri İlinde ölçütlere uygun firma bulunmadığı bildirildiğinden, bu İlde KOBİ ziyareti yapılamamıştır.

HAKKÂRİ İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB24 olan Hakkâri, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Türkiye'nin İran'a açılan sınır kapısı Esendere Sınır Kapısı Hakkâri'de bulunmaktadır.
- Hakkâri, 7.095 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 48. büyük ilidir.
- Hakkâri bölgesinde çok sert kara iklimi hüküm sürer. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -8.1°C , ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 30.9°C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 267.813 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Hakkâri'nin nüfusunun en yoğun olarak %43'lük oranlar ile 0-19 ve 20-44 yaş aralıklarında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının 2012,2014 ve 2015 yıllarında pozitif iken 2013 ve 2016 yıllarında negatif yönlü olduğu görülmektedir. 2016 yılında il nüfusu %3.93 seviyesinde bir azalış yaşamıştır. Son beş yıl verilerine göre Hakkâri'nin verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Hakkâri ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 12. sırada yer almaktadır.
- Hakkâri ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Hakkâri Üniversitesi'dir. 2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 5 Fakülte, 1 Yüksekokul, 3 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 4 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde; Hakkâri Ticaret ve Sanayi Odası ve Yüksekova Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Hakkâri ilinde Organize Sanayi Bölgesi bulunmamaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- 2016 yılında ithalatın önceki yıla kıyasla %53 lük bir artış ile 2.383.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.
- 2015 yılında ani bir düşüşle 186 milyon Amerikan Doları seviyelerine inen ihracat; 2016 yılında muazzam bir azalış ile 23.588.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 8: Hakkâri'nin Coğrafi Konumu

Hakkâri; kuzeyinde Van ve batısında Şırnak ile sınır komşusudur.

Yüksekova ilçesinde yer alan Esendere Sınır Kapısı ile doğusunda yer alan İran ile komşudur. Güneyinde ise Irak yer almaktadır.

7.095 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 48. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Hakkâri bölgesinde çok sert kara iklimi hüküm sürer. Kışlar çok sert ve soğuk geçer. Kış erken gelir ve uzun sürer. Kasım-Mart arası sürekli kar yağışı mevcuttur. Yazlar da sıcak ve kurak geçmektedir.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -8.1°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 30.9°C tespit edilmiştir.

Tablo 63: Hakkâri Sıcaklık Değerleri¹

ERZURUM	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-9,1	-7,7	-2,5	5,3	10,7	14,9	19,3	19,5	14,7	8,1	1,0	-6,0	5,7
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	-4,0	-2,4	2,4	10,9	16,8	21,7	26,4	27,1	22,6	15,1	6,8	-1,1	11,9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-13,9	-12,6	-7,2	0,1	4,4	7,4	11,2	11,2	6,5	1,8	-3,6	-10,3	-0,4
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3,2	4,3	5,1	6,3	7,9	10,2	11,2	10,6	9,0	6,7	4,8	3,0	82,3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	11,2	11,2	12,3	13,8	16,1	11,0	6,6	5,2	5,1	9,6	9,3	10,7	122,1
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	22,5	27,3	35,0	53,5	73,1	49,1	26,8	17,5	23,9	48,2	33,3	22,6	432,8
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	8,0	10,6	21,4	26,5	29,8	32,2	35,6	36,5	33,3	27,0	20,7	14,0	36,5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-36,0	-37,0	-33,2	-22,4	-7,1	-5,6	-1,8	-1,1	-6,8	-14,1	-34,3	-37,2	-37,2

Demografi

Hakkâri ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 267.813 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 64: Yıllara Göre Hakkâri Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Hakkâri Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	142.486	125.327	267.813
2015	151.013	127.762	278.775
2014	148.538	127.749	276.287
2013	146.155	126.886	273.041
2012	154.526	125.456	279.982

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Hakkâri'nin nüfusunun en yoğun olarak %43'lük oranlar ile 0-19 ve 20-44 yaş aralıklarında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tablolatırılmıştır:

 Tablo 65: Hakkâri Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Hakkâri Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	116.543	43,51%
	20-44 Yaş	115.757	43,22%
	45-69 Yaş	30.080	11,23%
	70+ Yaş	5.433	2,03%

7.095 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Hakkâri'nin 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 37/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 66: Hakkâri Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Hakkâri Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Hakkâri Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	267.813	% -3.93	37 / km ²
2015	278.775	% 0.90	39 / km ²
2014	276.287	% 1.19	38 / km ²
2013	273.041	% -2.48	38 / km ²
2012	279.982	% 2.87	39 / km ²

2012-2016 yılları arasında ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 67: Hakkâri İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Hakkâri İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	5.945	16.067	-10.122
2015	8.216	12.983	-4.767
2014	7.187	10.897	-3.710
2013	8.007	10.293	-2.286
2012	5.622	10.137	-4.515

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 12. sırada olan Hakkâri'nin diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 68: Hakkâri Yaşam Endeksi Verileri²

Hakkari ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
70	39,9	11,7	58,3	70	689	23,8	61,9	73	16,1	77,3	5,764
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
81	3,0	36,2	2,3	81	23,5	12,9	48,2	52	0,0	12	70,6

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Hakkâri ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 148 okulda 211 öğretmen ile 4.581 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 263 ilkokulda 1.276 öğretmen ile 26.538 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 92 ortaokulda 1.480 öğretmen ile 24.799 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 38 ortaöğretim kurumunda 1.200 öğretmen ile 25.708 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 22 mesleki ve teknik okulda 696 öğretmen ile 13.995 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Hakkâri ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Hakkâri Üniversitesi**'dir.

2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 5 Fakülte, 1 Yüksekokul, 3 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 4 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 69: Hakkâri Üniversitesi Akademik Birimler³

Hakkâri Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eğitim Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Çölemerik Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Yüksekova Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Hakkâri ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde; Hakkâri Ticaret ve Sanayi Odası ve Yüksekova Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Hakkâri ilinde Organize Sanayi Bölgesi bulunmamaktadır.

Kalkınma Ajansları

Hakkâri ilinde faaliyette olan Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), Bitlis-Hakkari-Muş ve Van illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler incelendiğinde 2012 yılında 39 milyon Amerikan Doları, 2013 yılında 43 milyon Amerikan Doları ve 2014 yılında 73 milyon Amerikan Doları seviyelerinde olan ithalatın 2015 yılında ciddi seviyedeki bir düşüşle 1,5 milyon Amerikan Doları düzeyine düştüğü görülmektedir. 2016 yılında geçmiş yıllara yaklaşılamasa da önceki yıla kıyasla %53'lük bir artış ile 2.383.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.

Tablo 70: Hakkâri İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Hakkâri İli İthalat Rakamları (2012-2016)													(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	2.383	-	-	77	188	509	173	225	351	82	350	72	357	
2015	1.557	67	132	12	250	0	178	766	-	26	125	-	-	
2014	72.653	3.084	3.960	5.316	8.690	9.382	5.768	11.335	11.374	2.683	4.668	2.486	3.907	
2013	42.657	3.050	2.168	3.460	1.699	2.105	836	1.830	1.648	4.132	4.190	13.297	4.241	
2012	38.888	2.144	1.556	3.387	5.670	2.737	6.262	3.217	2.774	3.961	2.121	682	4.377	

İthalattaki düşüşe benzer bir düşüş ihracat için de geçerlidir. 2012 yılında 363 milyon, 2013 yılında 280 milyon, 2014 yılında 389 milyon ve 2015 yılında ani bir düşüşle 186 milyon Amerikan Doları seviyelerinde olan ihracat; 2016 yılında muazzam bir azalış ile 23.588.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Tablo 71: Hakkâri İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Hakkâri İli İhracat Rakamları (2012-2016)													(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	23.588	1.692	1.863	2.170	1.846	2.260	1.519	1.130	1.319	1.262	2.405	2.866	3.257	
2015	185.794	13.222	15.779	15.283	34.779	30.503	20.467	42.728	7.181	977	1.177	1.996	1.703	
2014	389.418	27.385	15.994	18.871	24.693	64.751	53.918	81.571	36.636	16.457	9.083	19.118	20.943	
2013	280.612	14.924	17.409	18.586	18.465	33.048	26.843	36.846	22.719	16.672	18.820	29.794	26.486	
2012	362.993	28.891	14.454	25.912	27.234	29.448	35.406	31.123	41.353	37.565	46.438	23.552	21.617	

2017

İl Raporları

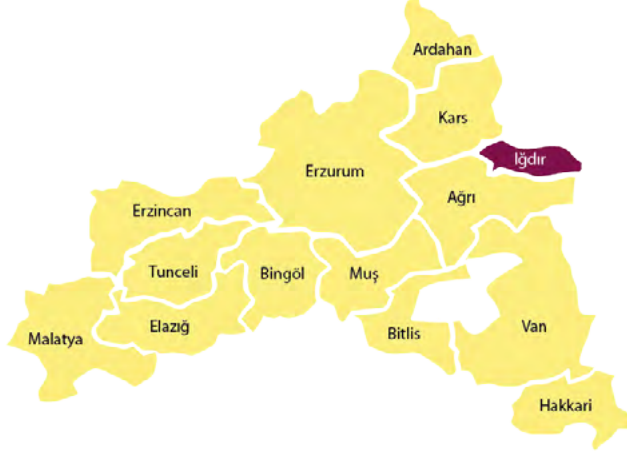
İĞDIR

IĞDIR İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRA23 olan Iğdır, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Türkiye'nin Azerbaycan'a açılan sınır kapısı Dilucu Sınır Kapısı Iğdır'da bulunmaktadır.
- Iğdır, 3.664 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 74. büyük ilidir.
- Iğdır bölgesinde kara iklimi hüküm sürer. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -8.2°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 33.3°C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 192.785 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Iğdır'ın nüfusunun en yoğun olarak %42'lik bir oran ile 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının pozitif yönlü olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre Iğdır'ın verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Iğdır ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 44. sırada yer almaktadır.
- Iğdır ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Iğdır Üniversitesi'dir. İlde Iğdır Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Iğdır'da 1999 yılında kurulmuş olan, 22 firmanın kayıtlı bulunduğu Iğdır Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde genel olarak artış eğiliminde olan ithalatın, 2016 yılında önceki yıla kıyasla %20'lik bir artış ile 14.051.000 \$ seviyesinden 16.833.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.
- İhracatta ise önceki yıllardaki artış eğiliminin 2016 yılındaki sert düşüş ile gerilediği görülmektedir. 2012 yılında 85 milyon, 2013 yılında 140 milyon, 2014 yılında 124 milyon ve 2015 yılında 132 milyon Amerikan Doları seviyelerindeki ihracat, 2016 yılında 94.449.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 9: Iğdır'ın Coğrafi Konumu

Iğdır; güneyinde Ağrı ili ve kuzey batısında Kars ili ile sınır komşusudur.

3.664 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 74. büyük ilidir.

Azerbaycan'a açılan sınır kapımız Dilucu Sınır Kapısı, Aralık ilçesinde yer almaktadır.

İklim Özellikleri

Iğdır ilinin düz kesimleri, Doğu Anadolu bölgesinin diğer bölümlerinde görülen şiddetli kara ikliminden etkilenmez. Kuytuluğu yüzünden Iğdır Ovası ülkemizin en az yağış alan bölgelerinden biridir. Yazlar uzun ve sıcak geçer.

Iğdır bölgesinde kara iklimi hüküm sürer. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -8.2°C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 33.3°C tespit edilmiştir.

Tablo 72: Iğdır Sıcaklık Değerleri¹

İĞDIR	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.3	-0.3	6.4	13.3	17.9	22.2	25.9	25.2	20.1	12.8	5.8	-0.4	12.1
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	2.0	5.4	12.5	19.8	24.5	29.3	33.3	33.1	28.8	21.1	12.7	4.8	18.9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-8.2	-5.6	0.0	6.1	10.5	14.1	17.8	17.0	12.0	5.9	0.2	-4.8	5.4
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.3	4.0	5.2	6.0	7.3	9.4	10.1	9.4	8.4	6.1	4.2	2.3	74.7
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	5.7	5.9	6.6	10.2	13.4	10.0	5.3	3.6	3.6	7.6	5.9	5.9	83.7
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	15.1	16.3	22.0	34.1	46.4	32.6	13.9	9.5	11.0	26.1	18.1	13.5	258.6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	18.3	22.2	27.0	33.4	35.0	39.2	41.5	42.0	38.1	33.0	26.2	22.2	42.0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-28.4	-28.0	-22.2	-7.6	-1.4	2.4	8.0	7.2	1.6	-7.0	-15.6	-30.3	-30.3

Demografi

Iğdır ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 192.785 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 73: Yıllara Göre Iğdır Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Iğdır Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	99.057	93.728	192.785
2015	99.099	93.336	192.435
2014	98.908	93.148	192.056
2013	98.008	92.416	190.424
2012	98.537	91.872	190.409

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Iğdır'ın nüfusunun en yoğun olarak %42'lik bir oran ile 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tablolaştırılmıştır:

 Tablo 74: Iğdır Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Iğdır Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	80.723	41,86%
	20-44 Yaş	71.661	37,17%
	45-69 Yaş	33.086	17,16%
	70+ Yaş	7.315	3,80%

3.664 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Iğdır'ın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 54/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 75: Iğdır Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Iğdır Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Iğdır Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	192.785	% 0.18	54 / km ²
2015	192.435	% 0.20	54 / km ²
2014	192.056	% 0.86	54 / km ²
2013	190.424	% 0.01	54 / km ²
2012	190.409	% 0.82	54 / km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 76: Iğdır İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Iğdır İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	6.721	9.368	-2.647
2015	7.321	10.589	-3.268
2014	7.407	9.453	-2.046
2013	6.882	9.779	-2.897
2012	6.429	8.632	-2.203

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 44. sırada olan Iğdır'ın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 77: Iğdır Yaşam Endeksi Verileri²

Iğdır ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
55	54,5	6,9	50,6	67	2.217	30,0	65,3	75	13,6	78,3	8.007
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
78	4,4	45,6	84,1	69	31,0	11,7	77,8	77	0,0	44	59,6

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Iğdır ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 114 okulda 186 öğretmen ile 3.501 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 176 ilkokulda 896 öğretmen ile 17.390 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 77 ortaokulda 1.177 öğretmen ile 16.650 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 29 ortaöğretim kurumunda 873 öğretmen ile 16.136 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 11 mesleki ve teknik okulda 389 öğretmen ile 6.230 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Iğdır ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Iğdır Üniversitesi**'dir. 2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 7 Fakülte, 2 Yüksekokul, 4 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 4 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 78: Iğdır Üniversitesi Akademik Birimler³

Iğdır Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ Fen Edebiyat Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi ▪ Turizm Fakültesi ▪ Ziraat Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iğdır Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Tuzluca Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ▪ Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Iğdır ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Iğdır Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Iğdır Organize Sanayi Bölgesi: 1999 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu Organize Sanayi Bölgesi'nin hemen yakınından geçen D80 Karayolu'dur. En yakın havalimanı 17 km mesafede yer alan Iğdır Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın demiryolu erişimi 135 km mesafedeki Kars Demiryolu'dur. En yakın liman ise 600 km uzaklıkta bulunan Hopa Limanı'dır. OSB'deki firma sayısı 22 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Iğdır ilinde faaliyette olan Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), Ağrı-Ardahan-Iğdır ve Kars illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler incelendiğinde genel olarak artış eğiliminde olan ithalatın, 2016 yılında önceki yıla kıyasla %20'lik bir artış ile 14.051.000 \$ seviyesinden 16.833.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.

Tablo 79: Iğdır İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Iğdır İli İthalat Rakamları (2012-2016)													(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	16.833	720	1.483	1.832	1.158	1.566	984	1.323	1.955	907	1.397	1.968	1.541	
2015	14.051	1.512	1.837	1.061	2.314	1.564	1.130	945	662	551	821	794	859	
2014	16.828	1.389	1.253	1.339	918	1.702	1.042	1.139	1.558	1.421	1.528	1.246	2.294	
2013	10.674	556	1.167	854	615	1.439	913	908	408	1.314	323	1.415	764	
2012	8.115	276	333	646	552	1.597	483	1.094	948	322	594	515	753	

İhracatta ise önceki yıllardaki artış eğiliminin 2016 yılındaki sert düşüş ile gerilediği görülmektedir. 2012 yılında 85 milyon, 2013 yılında 140 milyon, 2014 yılında 124 milyon ve 2015 yılında 132 milyon Amerikan Doları seviyelerindeki ihracat, 2016 yılında 94.449.000 \$ düzeyine gerilemiştir.

Tablo 80: Iğdır İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Iğdır İli İhracat Rakamları (2012-2016)													(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	94.449	5.262	7.223	8.642	9.893	8.293	9.859	6.584	11.240	9.580	8.204	5.067	4.600	
2015	132.002	9.503	8.403	9.803	12.205	13.177	11.747	11.171	11.330	9.665	12.687	13.177	9.134	
2014	123.395	8.306	7.866	8.139	8.436	10.115	11.041	10.817	13.772	12.099	10.334	10.135	12.335	
2013	140.371	9.356	9.555	10.109	8.984	18.680	15.308	17.120	10.330	13.800	10.053	9.755	7.322	
2012	84.662	5.683	4.422	5.420	5.953	6.323	7.009	8.055	8.000	8.675	6.804	9.348	8.971	

İĞDIR İli Değerlendirme Raporu

İğdır İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. YILSAN KAPI İma. Nak. İth. İhr. PVC Cama Doğ. İnş. Petr.Orm. Ürün. ve San. Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Kapı Üretimi)
2. AVELİCE ASANSÖR Teks. Tuzr. İnş. Taah. Gıd. San.ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Asansör Üretimi)
3. MOVSAN Metal Plastik Madencilik İthalat İhracat Nakliye San. Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Galvaniz Çöp Konteyneri Üretimi)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin hepsinde şirket sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet karı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, ihracat potansiyeli olan şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için ayrıntılı bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşadığını, işgücü hareketliliğinin de sık olarak yaşandığını belirtmişlerdir.

Şirketlerde az sayıda da olsa mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen elemanın olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal yardımların etkileri

Bu yardımların iyi bir şekilde denetlenmesinin gerektiğini ifade etmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Meslek liselerinde mezun olanların bir şey bilmediklerini, staja hemen hemen kimsenin gelmediğini, meslek okulları ile bir iletişimlerinin olmadığını, okulların mezunlarının sanayi ile buluşmadığını, okullarında eğitimin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Her üç firma da üniversiteler ile işbirliklerinin olmadığını, “Bilgi beceri paylaşımı”, “Ar-Ge/Ür-Ge”, “Yeni teknoloji edinme”, “Test hizmetleri” konularında işbirliğine gereksinimleri olduğunu belirtmişlerdir.

Nakliye

Gürbulak Sınır Kapısının (80 km), Nahcivan Sınır Kapısının (80) km olduğunu, Türkmenistan’dan dönen TIR’larla mazot parasına İstanbul’a mal gönderdiklerini belirtmişlerdir.

Organize Sanayi Bölgesi

OSB’de çok sorunları olduğunu, alt yapının yetersiz olduğunu, telefon ve internetin olmadığını, idare binasının olmadığını, itfaiyesinin ve 2. Eapta yangın vanalarının olmadığını, 56 Adet tahsisli parsel olduğunu, ancak bunların 17-18’inde çalışan tesis olduğunu belirtmişlerdir.

Parselasyon uygulaması ile ilgili uygulama sorunları olduğunu, tesislerini büyütmek için arsa temininde sorunları olduğunu bildirmişlerdir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Bu konuda bir görüş gündeme gelmemiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

MOVSAN Bakü, Tahran, Erbil fuarlarına katıldığını belirtmiştir.

YILSAN KAPI KOSGEB desteği ile Ekim 2017’de TUYAP’daki INTERMOB fuarına katılacağını belirtmiştir.

Teşvikler-Destekler

YILSAN KAPI KOSGEB’in faizsiz kredi desteğinden faydalanmıştır.

AVELİCE ASANSÖR KOSGEB Desteklerinden ve SERKA’nın Makine Desteğinden faydalanmıştır.

MOVSAN KOSGEB Desteklerinden ve SERKA’nın Makine Desteğinden faydalanmıştır.

Cazibe Merkezleri Programı

YILSAN KAPI ve MOVSAN Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmişlerdir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların hepsi “Marka ve Fikri Haklar” konusunda bilgi sahibidir ve hepsinin “Tescilli Markası vardır”.

Teknoloji

Firmaların tamamı kendilerini teknoloji takipçisi olarak tanımlamışlardır.

YILSAN KAPI ve AVELİCE ASANSÖR ileri üretim teknolojileri kullandıklarını, MOVSAN ise geleneksel üretim sistemine sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım

AVELİCE ASANSÖR AR-Ge, Ür-Ge, Tasarım faaliyetlerinde doğrudan görev alan kişileri olduğunu, engelli asansörü geliştirme faaliyetlerini yürüttüğünü belirtmiştir

Ürün ve Sistem Belgeleri

Firmalar gerekli ürün ve sistem belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bunlar: CE, TSE, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 18001 İş Güvenliği ve Sağlığı Belgesi

KKO- Kapasite kullanım oranı

YILSAN KAPI tam kapasitede çalıştığını, diğer iki firma ise tam kapasitede çalışmadıklarını ve nedenlerini:

Nitelikli eleman teminindeki sorunlar,

Çalışanlarla ilgili sorunlar,

Pazar darlığı,

Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Her üç firma da şu anda ihracatlarının olmadığını ancak Azerbaycan, Gürcistan, İran, Irak, Suriye, Cezayir'e ihracat yapmayı hedeflediklerini belirtmiştir.

Firmalar ihracat potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Eğitim Ve Danışmanlık İhtiyacı

Her 3 firma da “Kurumsallaşma” dâhil çeşitli alanlarda eğitim ve danışmanlık desteğine gereksinimlerinin olduğunu beyan etmişlerdir.

Çevre

Firmaların hepsi “ÇED Gerekli Değildir.” belgeleri olduğunu beyan etmişlerdir.

KOBİ Politikası Raporu

2017

İl Raporları

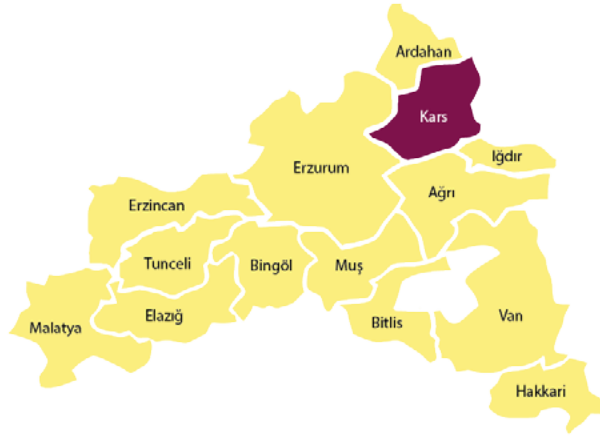
KARS

KARS İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRA22 olan Kars, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Türkiye'nin Ermenistan'a açılan sınır kapısı Akyaka Sınır Kapısı Kars'ta bulunmaktadır.
- Kars, 10.193 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 28. büyük ilidir.
- Kars ilinde karasal iklimi hakimdir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -16.4 °C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 26.2 °C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 289.786 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Kars'ın nüfusunun en yoğun olarak %42'lik oranlar ile 0-19 ve 20-44 yaş aralıklarında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının negatif yönlü olduğu görülmektedir. Son beş yıl verilerine göre Kars'ın verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Kars ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 62. sırada yer almaktadır.
- Kars ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Kafkas Üniversitesi'dir.
- İlde Kars Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Kars ilinde 1976 yılında kurulmuş olan, 77 firmanın kayıtlı bulunduğu Kars Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde genel olarak artış eğiliminde olan ithalatın, 2015 yılındaki bir düşüşün ardından 2016 yılında önceki yıla kıyasla %90'lık bir artış ile 1.323.000 \$ seviyesinden 2.509.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.
- İhracatı oldukça düşük olan ilin son beş yıla ait verileri incelendiğinde 2012 yılında 3 milyon, 2013 yılında 635 bin, 2014 yılında ise 411 bin Amerikan Doları seviyelerinde ihracat yaptığı, 2015 yılı ihracatının bulunmadığı ve 2016 yılı ihracat verisinin yalnızca 156.000 \$ olarak kayıt edildiği görülmektedir.

Coğrafi Konum

Şekil 10: Kars'ın Coğrafi Konumu

Kars; kuzeyinde Ardahan ili, güneyinde Iğdır ve Ağrı illeri ve batısında ise Erzurum ile sınır komşusudur.

10.193 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 28. büyük ilidir.

Ermenistan'a açılan sınır kapımız Akyaka Sınır Kapısı, Akyaka ilçesinde yer almaktadır.

İklim Özellikleri

Kars ilinde karasal iklim hakimdir. Kışları kurak, yazları ise yağışlı geçen ilde kışın sıcaklıklar -36 °C'ye kadar düşer. Karla kaplı gün sayısı 120'den fazladır.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -16.4 °C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 26.2 °C tespit edilmiştir.

Tablo 81: Kars Sıcaklık Değerleri¹

KARS	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-10.3	-8.6	-2.1	5.5	10.2	13.9	17.5	17.6	13.4	7.3	0.3	-6.6	4.8
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	-5.0	-3.0	2.7	11.3	16.8	21.0	25.4	26.2	22.1	15.0	6.7	-1.6	11.5
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-16.4	-15.0	-8.5	-0.6	3.8	6.6	9.8	9.7	5.2	0.4	-4.8	-12.1	-1.8
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3.1	4.1	5.1	6.6	7.2	9.2	10.3	10.2	8.3	6.2	4.4	3.1	77.8
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	10.6	10.4	11.5	13.6	18.2	14.8	10.6	8.7	7.1	9.7	8.7	10.3	134.2
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	21.2	22.4	29.6	51.7	80.5	77.3	57.9	43.4	28.9	40.8	26.2	22.3	502.2
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	8.4	12.0	18.8	25.0	27.0	31.4	35.4	35.4	32.6	26.8	21.9	13.2	35.4
En Düşük Sıcaklık (°C)	-36.7	-37.0	-31.5	-22.6	-7.0	-4.0	0.1	-1.9	-4.4	-17.5	-30.0	-35.0	-37.0

Demografi

Kars ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 289.786 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasına ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 82: Yıllara Göre Kars Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Kars Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	150.515	139.271	289.786
2015	152.040	140.620	292.660
2014	153.676	142.790	296.466
2013	155.625	145.249	300.874
2012	158.403	146.418	304.821

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Kars'ın nüfusunun en yoğun olarak %42'lik oranlar ile 0-19 ve 20-44 yaş aralıklarında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

 Tablo 83: Kars Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Kars Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	110.943	38,28%
	20-44 Yaş	110.505	38,13%
	45-69 Yaş	53.688	18,52%
	70+ Yaş	14.650	5,06%

310.193 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Kars'ın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 29/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 84: Kars Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Kars Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Kars Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	289.786	% -0.98	29 / km ²
2015	292.660	% -1.28	29 / km ²
2014	296.466	% -1.47	30 / km ²
2013	300.874	% -1.29	30 / km ²
2012	304.821	% -0.31	31 / km ²

2012-2016 yılları arasında ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 85: Kars İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Kars İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	10.209	16.590	-6.381
2015	11.328	19.809	-8.481
2014	10.280	20.020	-9.740
2013	11.046	18.072	-7.026
2012	9.706	16.185	-6.479

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 62. sırada olan Kars'ın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 86: Kars Yaşam Endeksi Verileri²

Kars ilinde yaşam endeksi göstergeleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
20	55,5	6,6	57,8	69	2.016	28,0	66,6	47	12,1	77,7	4.111
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişiye)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
73	4,7	42,1	560,0	71	30,7	11,2	74,6	74	0,0	62	56,5

Eğitim:

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Kars ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 240 okulda 291 öğretmen ile 4.864 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 373 ilkokulda 1.385 öğretmen ile 24.634 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 167 ortaokulda 1.843 öğretmen ile 23.434 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 46 ortaöğretim kurumunda 1.173 öğretmen ile 19.969 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 24 mesleki ve teknik okulda 606 öğretmen ile 8.690 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Kars ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Kafkas** Üniversitesi'dir. 1992 yılında kurulmuş olan üniversite; 11 Fakülte, 3 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 9 Meslek Yüksekokulu, 3 Enstitü ve 19 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 87: Kafkas Üniversitesi Akademik Birimler³

Kafkas Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dış Hekimliği Fakültesi ▪ Eğitim Fakültesi ▪ Fen Edebiyat Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ Mühendislik-Mimarlık Fakültesi ▪ Sağlık Bilimleri Fakültesi ▪ Sarıkamış Turizm Fakültesi ▪ Veteriner Fakültesi ▪ Tıp Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adalet Meslek Yüksekokulu ▪ Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu ▪ Kağızman Meslek Yüksekokulu ▪ Kars Meslek Yüksekokulu ▪ Kazım Karabekir Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Sarıkamış Meslek Yüksekokulu ▪ Susuz Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kağızman Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ▪ Sarıkamış Yüksekokulu ▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Kars ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Kars Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Kars Organize Sanayi Bölgesi: 1976 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu Organize Sanayi Bölgesi'nin hemen yakınından geçen Erzurum-Kars Çevreyolu'dur. En yakın havalimanı 6 km mesafede yer alan Kars Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın mesafede demiryolu erişimi 3 km mesafedeki Kars Demiryolu'dur. En yakın liman ise 270 km uzaklıkta bulunan Hopa Limanı'dır. OSB'deki firma sayısı 77 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Kars ilinde faaliyette olan Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), Ağrı-Ardahan-Iğdır ve Kars illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler incelendiğinde genel olarak artış eğiliminde olan ithalatın, 2015 yılındaki bir düşüşün ardından 2016 yılında önceki yıla kıyasla %90'lık bir artış ile 1.323.000 \$ seviyesinden 2.509.000 \$ seviyesine yükseldiği görülmektedir.

Tablo 88: Kars İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Kars İli İthalat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	2.509	191	433	9	14	155	426	291	2	591	3	161	232
2015	1.323	-	20	-	410	-	51	1	539	-	19	285	-
2014	3.375	65	-	61	303	20	90	291	1.401	419	288	275	164
2013	4.785	-	139	2.376	580	50	24	310	51	659	256	203	137
2012	3.982	7	360	15	683	750	9	4	-	-	-	2.148	7

İhracatı oldukça düşük olan ilin son beş yıla ait verileri incelendiğinde 2012 yılında 3 milyon, 2013 yılında 635 bin, 2014 yılında ise 411 bin Amerikan Doları seviyelerinde ihracat yaptığı, 2015 yılı ihracatının bulunmadığı ve 2016 yılı ihracat verisinin yalnızca 156.000 \$ olarak kayıt edildiği görülmektedir.

 Tablo 89: Kars İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Kars İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	156	40	-	61	-	-	-	-	22	-	-	-	33
2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2014	411	142	-	-	-	-	8	-	120	-	-	-	142
2013	635	31	-	150	-	2	108	8	168	27	-	-	142
2012	3.241	200	32	60	74	149	132	100	31	197	222	559	1.485

KARS İli Değerlendirme Raporu

Kars İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

- SER-SÜT San. ve Tic. A. Ş. (OSB)
(Süt ve Süt Mamulleri Üretimi)
- SULOBANLILAR Orman Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.
(Kerestecilik ve Lambri Üretimi)
- HACI MEHTİOĞULLARI Tarım Makinaları San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Tarım Makinaları İmalatı)
- KOÇULU Peynircilik San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Kaşar ve Gravyer Peyniri Üretimi)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin hepsinde şirket sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre, KOÇULU peynircilik haricinde kullanılmıştır. İlhan KOÇULU, işlerinin yoğunluğu ve randevuları nedeniyle Mülakat için ancak 1 saat zaman ayırabilmiş ve Anketi de daha sonra doldurarak göndermiştir.

Ziyaret edilen KOBİ'ler faaliyetlerini aktif olarak sürdürmektedir. Firmalar, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Kars Firmaları da çeşitli destek/teşviklerden yararlanmaktadır.

Doldurulmuş Anketler ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde hem Kars'ta hem de bölgedeki benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Kars'ta da şirketler, nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, eleman bulmada güçlük yaşadıklarını, işi biraz öğrendikten sonra ayrıldıklarını, bu konulardaki karşılaştıkları sıkıntıları en önemli sorun olarak belirtmişlerdir.

SER-SÜT, Kars'ta köylerde ve şehirde Afganlıların çalıştığını, herkesin Devletten iş beklediğini belirtmiştir.

SULOBANLILAR, KOBİ'lerin Çıracak yetiştirmeye güçleri olmadığını, OSB'de Çıracak Okulu açılmasını önermiştir. Bu Firma, Artvin, Trabzon ve Düzce'den usta getirterek çalıştırdığını bildirmiştir. Ayrıca, 6 aydır, lisans mezunu bir eleman aradıklarını ama bulamadıklarını, adayların Devlet İşini tercih ettiklerini bildirmiştir.

HACI MEHTİOĞULLARI, nitelikli eleman bulamadıklarından, CNC tezgahlarını ve argon kaynak makinesini 2013'den beri çalıştıramadıklarını belirtmiştir. 10 Kişi istihdam etmeyi istediklerini ama bulamadıklarını bildirmiştir.

İşgücü hareketliliğinin de sık olarak yaşandığı, İnsan kaynağının bölgede tutulamadığı belirtilmiştir.

Sosyal Yardımların Etkileri

Sosyal politikaların dilenciliği teşvik ettiğini sosyal desteklerin istismar edildiği ve insanları tembelleğe ittiğini belirtmişlerdir.

Firmalar tarımda uygulanan teşviklerin de suiistimallere yol açtığını belirtmiştir. Bu yardımların iyi bir şekilde denetlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Meslek okullarında öğrencilerin iyi bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversitelerle işbirliğine gereksinimleri olduğunu ancak söz konusu işbirliğinin sağlanamadığını belirtmişlerdir.

SULOBANLILAR, İşletme fakültesinden birikimli bir hoca ile işbirliği yapmak üzere bir protokol yaptıklarını ancak birtakım anlaşmazlıklar nedeniyle, bu hoca ile bir çalışma gerçekleştiremediklerini bildirmiştir.

SER-SÜT Üniversitede laboratuvar olmadığını, süt ile ilgili testleri İstanbul'da yaptırdıklarını belirtmiştir.

KOÇULU ise Üniversite ile işbirliği içerisinde olduğunu, ancak bu işbirliklerinde bürokratik sorunlar ve iletişim eksikliği ile karşılaştıklarını belirtmiştir.

Ayrıca Coğrafi işaret belgesi alınması için gerekli çalışmaları yaptıklarını ve Kafkas Üniversitesi'nin başvurusuyla "Kars Kaşarı Coğrafi İşaret Tescil Belgesi" alındığını belirtmiştir.

Nakliye

Nakliye ile ilgili kayda değer bir husus belirtilmemiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

Kars'ta OSB'de 80 fabrika ile tamamen dolu olduğu bildirilmiştir. OSB'nin seçilmiş Müteşebbis Heyetinin olduğu, OSB altyapı eksikliklerini kendi olanakları ile gidermeye çalıştığı ancak bu çabaların yetersiz olduğu bildirilmiştir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Ticaret ve Sanayi Odası'nın sanayiciler ile ilişkisi için bir görüş bildirilmemiştir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

KOÇULU, yörenin peynir üreticilerini "Küme" olarak organize ettiğini ve İsviçre Seyahati gerçekleştirdiğini bildirmiştir.

Diğer Kars Firmaları, yurtdışı gezi ve/veya fuar katılımı gerçekleştirmediklerini bildirmişlerdir.

Teşvikler-Destekler

SER-SÜT, Kırsal Kalkınma'dan Peyniraltı Suyu Değerlendirme Tesisi kurulması için destek almıştır. Yapımı tamamlanmış olan bu tesiste yörenin tüm tesislerinin peyniraltı su atığının işlenerek atık olmaktan kurtarılacağını belirtmiştir.

SULOBANLILAR, TANAP'ın projesine "Fingerjoint" ve "Kütük Ev" Yatırımı için başvurmuştur.

Cazibe Merkezleri Programı

Kars Firmaları Cazibe Merkezleri Programına başvurmamıştır.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların hepsi “Marka ve Fikri Haklar” konusunda bilgi sahibidir ve hepsinin “Tescilli Markası vardır”.

Teknoloji

Firmaların çoğu geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden yararlandıklarını ve teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım

KOÇULU, peynircilik ve diğer yerel ürünler ile ilgili olarak Pazar odaklı, katma değer yaratacak olan ürünler geliştirme konusunda aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan önerilerde bulunmuştur.

- Ürünler (yöresel peynirler), günün koşullarına/küçük aile yapısına uygun olarak küçük 300 gr'lık ambalajlar tercih edilmeye başlandı. Bir gıda toptancısı firması yöreden peynir alıyor (80 kg'lık teker gravyer) onları küçük paketler halinde ambalajlıyor. Ayrıca marketlerin muhasebe sistemlerine uyumlu hale getirecek masraflar yapıyor. Benden 22 TL'ye alıyor. 32 TL'ye bu işlemleri yaptıktan ve üzerine de kendi kârını koyarak sonra satıyor. Bu işlemler yerelde de yapılarak bu kârlar yerelde kalmalıdır.
- Markalaşmaya yönelmeli. Kars eti çok talep görüyor. Bir minibüs ile İstanbul/Göktürk'e Kars'tan et gönderiyoruz. Et 1 haftada satılıyor.
- Yerel ürünler iyi tespit edilip onları nasıl pazarlarız araştırılmalı. Diğer taraftan, pazarın talebine uygun yeni ürünler geliştirilmeli.
- Büyük marketlerin pazarlama sistemleri çok gelişmiş. Ürün stok durumu anında tedarikçiye raporlanıyor. Tedarikçi sevkiyatı otomasyondan gelen raporlar ile anında yapıyor e-fatura düzenleri var. Bu sisteme entegre olunmalı.
- Karsın unu değişime uğramamış. Bu unla ekmek yapılmalı, sadece ekmek değil onun türevleri de, galeta, yufka gibi ürünler üretilmeli. Ör: Yörenin peynir altı suyu kullanılarak bisküvi yapılmalı.
- Bir diğer konu da yöredeki çok çeşitli Şifalı Bitkiler. Bu konuda da araştırmalar yapıp ürünler geliştirilmeli.

Ürün ve Sistem Belgeleri

KARS Firmaları kendileri için gerekli, TSE, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistem Belgeleri, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemleri, ISO 22000 HACCP Gıda Güvenliği Yönetim Sistem Belgeleri gibi “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

KOÇULU, ISO 10002 Müşteri Memnuniyet Belgesi'ne de sahip olduğunu bildirmiştir.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

Firmaların hepsi tam kapasitede çalışamadıklarını bildirmiş ve nedenlerini:

- Nitelikli eleman teminindeki sorunlar
- Pazar darlığı,
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar,
- Mevsimsel talep,
- Girdi teminindeki güçlükler,

olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Kars Firmalarından sadece SULOBANLILAR Türkmenistan'a ihracat yaptığını bildirmiştir. SULOBANLILAR, Bakü-Tiflis Demiryolu inşaatının %60 bittiğini ve bu Demiryolunun açılması halinde Çin ve Japonya ile dış ticaretin artacağını belirtmiştir.

HACI MEHTİOĞULLARI da Gürcistan'ın potansiyel pazar olduğunu ancak ithalatçının peşin ödemeye alım yapmak istemediğini, bu nedenle ihracatı gerçekleştiremediklerini bildirmiştir.

Eğitim ve Danışmanlık ihtiyacı

KARS Firmaları da Kurumsal Yönetim, Tasarım ve İmalat Teknolojileri, Üretimde Verimlilik Artırma, Ulusal ve Uluslararası Pazarlama, Dış Ticaret, Eko - Yenileşim gibi konularda eğitime ihtiyacı olduğunu belirtmiştir.

Çevre

SER-SÜTÇED Raporu gerektiğini, peyniraltı suyunu artık kendi tesislerinde değerlendirdiğini, tesisin yıkama atık sularını da arıtmaya verdiklerini belirtmiştir.

Diğer Firmalar ise çevre ile ilgili bir sorunlarının olmadığını ve Çevre Mevzuatını da takip ettiklerini belirtmişlerdir.

KOBİ Politikası Raporu

2017

İl Raporları

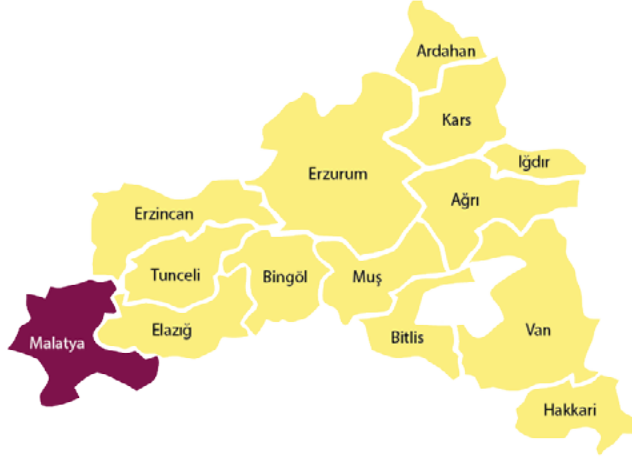
MALATYA

MALATYA İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB11 olan Malatya, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Malatya, 12.259 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 21. büyük ilidir.
- Malatya ilinde genel olarak karasal iklim koşulları geçerlidir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -3.4 °C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 33.8 °C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 781.305 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde Malatya'nın nüfusunun en yoğun olarak %38'lik bir oran ile 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının pozitif yönlü olduğu görülmektedir. İl nüfusu artış eğilimindedir. Son beş yıl verilerine göre 2016 yılı haricinde Malatya'nın verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Malatya ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 67. sırada yer almaktadır.
- Malatya ilindeki tek yükseköğrenim kurumu İnönü Üniversitesi'dir.
- İlde; Malatya Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Malatya ilinde 147 firmanın kayıtlı bulunduğu Malatya Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesi; 152 firmanın kayıtlı bulunduğu Malatya 2. Organize Sanayi Bölgesi; 2001 yılında kurulmuş olan Darende Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Malatya Akçadağ Mermer İhtisas Organize Sanayi Bölgesi ise kamulaştırma aşamasındadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Fırat Kalkınma Ajansı ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde genel olarak 80 milyon Amerikan Doları seviyelerinde gerçekleşen ithalat, 2015 yılında 70 milyon \$ seviyelerine gerilemiştir. 2016 yılında ise önceki yıla kıyasla %23'lük bir artış ile 85.924.000 \$ seviyesine yükselmiştir.
- İhracatı yüksek olan ilin son beş yıla ait verileri incelendiğinde 2012 yılında 283 milyon, 2013 yılında 312 milyon, 2014 yılında 310 milyon ve 2015 yılında 251 milyon Amerikan Doları seviyelerindeki ihracatın 2016 yılında da bir önceki yıl ile benzer seviyede gerçekleşerek 250.631 \$ olarak kayıt edildiği görülmektedir.

Coğrafi Konum

Şekil 11: Malatya'nın Coğrafi Konumu

Malatya; kuzeyinde Sivas ve Erzincan ile, doğusunda Elazığ ve Diyarbakır ile, güneyinde Adıyaman ile, batısında ise Kahramanmaraş ile sınır komşusudur.

12.259 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 21. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Malatya ilinde genel olarak karasal iklim koşulları geçerlidir. İlde yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -3.4 °C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 33.8 °C tespit edilmiştir.

Tablo 90: Malatya Sıcaklık Değerleri¹

MALATYA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-0.4	1.4	6.7	13.0	18.1	23.2	27.2	27.0	22.3	15.4	7.8	2.0	13.6
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	3.1	5.3	11.5	18.3	23.9	29.5	33.8	33.7	29.0	21.3	12.5	5.4	18.9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-3.4	-2.2	2.1	7.5	11.9	16.1	19.8	19.8	15.4	9.8	3.9	-0.9	8.3
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3.2	4.2	5.4	7.2	9.2	11.4	12.4	11.6	10.1	7.3	5.2	3.1	90.3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	10.9	10.7	11.0	10.7	10.0	4.7	1.0	0.8	2.1	6.7	8.6	10.8	88.0
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	42.1	40.7	48.9	54.7	44.5	17.1	2.2	1.8	6.6	35.9	42.0	39.9	376.4
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	15.4	20.3	27.2	33.7	36.0	40.0	42.5	41.5	38.8	34.4	25.0	18.0	42.5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-25.1	-21.2	-13.9	-6.6	0.1	4.9	10.0	9.3	3.2	-1.2	-12.0	-22.2	-25.1

Demografi

Malatya ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 781.305 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 91: Yıllara Göre Malatya Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Malatya Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	389.572	391.733	781.305
2015	385.440	387.464	772.904
2014	383.933	385.611	769.544
2013	380.704	381.834	762.538
2012	381.025	381.341	762.366

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu - www.tuik.gov.tr

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde Malatya'nın nüfusunun en yoğun olarak %38'lik bir oran ile 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

Tablo 92: 2016 yılında Malatya'nın Yaş Grupları Dağılımı

Malatya Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	255.608	32,71%
	20-44 Yaş	293.592	37,57%
	45-69 Yaş	183.955	23,55%
	70+ Yaş	48.150	6,17%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu - www.tuik.gov.tr

12.259 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Malatya'nın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 64/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 93: Malatya Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Malatya Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Malatya Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	781.305	% 1.09	64 / km ²
2015	772.904	% 0.44	64 / km ²
2014	769.544	% 0.92	63 / km ²
2013	762.538	% 0.02	63 / km ²
2012	762.366	% 0.59	63 / km ²

2012-2016 yılları arasında ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 94: Malatya İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Malatya İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	27.777	27.613	164
2015	26.925	31.368	-4.443
2014	29.285	31.476	-2.191
2013	25.876	33.194	-7.318
2012	24.270	28.545	-4.275

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 67. sırada olan Malatya'nın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 95: Malatya Yaşam Endeksi Verileri²

Malatya ilinde yaşam endeksi göstergeleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
52	49,9	7,8	51,9	60	3.430	28,9	54,5	23	12,9	78,8	4.313
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
33	6,9	87,0	171,6	34	34,0	15,5	69,1	35	83,8	67	53,9

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Malatya ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 285 okulda 719 öğretmen ile 12.393 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 354 ilkokulda 3.567 öğretmen ile 53.364 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 220 ortaokulda 4.084 öğretmen ile 53.262 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 137 ortaöğretim kurumunda 4.383 öğretmen ile 67.180 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 67 mesleki ve teknik okulda 2.331 öğretmen ile 32.601 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Malatya ilindeki tek yükseköğrenim kurumu İnönü Üniversitesi'dir. 1975 yılında kurulmuş olan üniversite; 14 Fakülte, 3 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 11 Meslek Yüksekokulu, 5 Enstitü ve 18 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 96: İnönü Üniversitesi'ndeki Akademik Birimler³

İnönü Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diş Hekimliği Fakültesi ▪ Eczacılık Fakültesi ▪ Eğitim Fakültesi ▪ Fen-Edebiyat Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ Hukuk Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İlahiyat Fakültesi ▪ İletişim Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi ▪ Sağlık Bilimleri Fakültesi ▪ Su Ürünleri Fakültesi ▪ Tıp Fakültesi ▪ Ziraat Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adalet Meslek Yüksekokulu ▪ Akçadağ Meslek Yüksekokulu ▪ Arapkir Meslek Yüksekokulu ▪ Battalgazi Meslek Yüksekokulu ▪ Darende Bekir Ilıcak Meslek Yüksekokulu ▪ Hekimhan Mehmet Emin Sungur Meslek Yüksekokulu ▪ Kale Turizm ve Otel İşletmeciliği Meslek Yüksekokulu ▪ Malatya Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Sürgü Meslek Yüksekokulu ▪ Yeşilyurt Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ▪ Sivil Havacılık Yüksekokulu ▪ Yabancı Diller Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Malatya'da, İnönü Üniversitesi'ne bağlı olarak 2010 yılında kuruluşu tamamlanan Malatya Teknoloji Geliştirme Bölgesi faaliyet göstermektedir.

Malatya'da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde; Malatya Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Malatya Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesi: 1977 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı hemen yakından geçmekte olan Kayseri-Ankara Karayoludur. En yakın havalimanı 10 km mesafede yer alan Malatya Erhaç Havalimanı'dır. TCDD Malatya-OSB istasyonu, en yakın demir yolu bağlantısıdır. En yakın liman ise 376 km uzaklıkta bulunan Hatay Limanı'dır. Organize Sanayi Bölgesi'ndeki firma sayısı 147 olarak kayıtlıdır.

Malatya 2. Organize Sanayi Bölgesi: 1997 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın havalimanı 15 km mesafede yer alan Malatya Erhaç Havalimanı'dır. En yakın demir yolu bağlantısı 2 km mesafededir. Organize Sanayi Bölgesi'ndeki firma sayısı 152 olarak kayıtlıdır.

Darende Organize Sanayi Bölgesi: 2001 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi Darende ilçesinde faaliyet göstermektedir.

Malatya Akçadağ Mermer İhtisas Organize Sanayi Bölgesi: 2011 yılında kurulmuş olan ihtisas tipli sanayi bölgesi kamulaştırma aşamasındadır.

Kalkınma Ajansları

Malatya ilinde faaliyette olan FIRAT Kalkınma Ajansı, Bingöl-Elazığ-Malatya ve Tunceli illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler incelendiğinde genel olarak 80 milyon Amerikan Doları seviyelerinde gerçekleşen ithalat, 2015 yılında 70 milyon \$ seviyelerine gerilemiştir. 2016 yılında ise önceki yıla kıyasla %23'lük bir artış ile 85.924.000 \$ seviyesine yükselmiştir.

Tablo 97: Malatya İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Malatya İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	85.924	8.219	8.906	6.743	8.296	7.627	7.573	4.060	6.131	5.706	11.809	5.900	4.952	
2015	69.886	5.781	6.315	5.155	7.878	7.329	6.842	5.335	4.480	3.605	4.566	4.354	8.246	
2014	82.952	7.778	6.641	5.905	5.882	8.015	7.112	5.978	9.423	8.595	3.558	6.037	8.030	
2013	81.437	6.433	7.989	6.721	4.343	3.389	6.274	6.591	6.037	3.476	15.300	4.509	10.375	
2012	96.872	12.533	9.504	9.937	7.249	8.360	4.309	8.067	6.053	6.359	7.249	12.895	4.358	

İhracatı yüksek olan ilin son beş yıla ait verileri incelendiğinde 2012 yılında 283 milyon, 2013 yılında 312 milyon, 2014 yılında 310 milyon ve 2015 yılında 251 milyon Amerikan Doları seviyelerindeki ihracatın 2016 yılında da bir önceki yıl ile benzer seviyede gerçekleşerek 250.631 \$ olarak kayıt edildiği görülmektedir.

Tablo 98: Malatya İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Malatya İli İhracat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	250.631	18.960	18.441	21.740	22.036	21.059	17.962	10.851	24.010	23.716	25.353	23.402	23.100	
2015	250.865	19.271	15.868	17.636	19.588	15.755	14.527	13.887	23.241	28.573	29.822	25.724	26.974	
2014	309.507	28.367	25.766	24.450	22.357	29.401	22.159	20.125	25.474	27.305	29.139	26.880	28.084	
2013	311.871	27.916	24.681	24.380	24.202	22.871	20.370	21.175	25.015	30.738	29.584	32.375	28.561	
2012	282.729	22.993	20.656	22.524	21.484	18.729	18.266	15.684	20.520	32.441	29.059	32.699	27.674	

MALATYA İli Değerlendirme Raporu

Malatya İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. SOMAY PLASTİK San. Tic. Ltd. Şti. (1.OSB)

(Çeşitli Naylon Ambalaj Malzemeleri Üretimi.)

2. TİMSAN Transformatör Elektrik Motorları ve El. Cihazları San. Tic. Ltd. Şti. (1. OSB)

(Çeşitli Transformatör Üretimi.)

3. DUTPINAR Gıda Tic. San. Ltd. Şti. (2.OSB)

(Pekmez Üretimi)

4. YAĞIZ ENERJİ Makine İnşaat Taahhüt San. Tic. Ltd. Şti.

(Paslanmaz Ve Galvaniz Sacdan “Modüler Su Deposu” ve Paslanmaz Sacdan “Doğalgaz Bacası Üretimi)

5. GÜNAYSAN Makine Torna İnş. Otom. Değir. İmal. San. Tic. Ltd. Şti. (2.OSB)

(Çeşitli Makina İmalatı; Kırıcılar, Elekler, Taşıyıcılar, Stok Sistemleri, Tesisler, Özel İmalatlar)

6. GÜZEL CAN Gıda San. ve Tic. Ltd. (2. OSB)

(Kuru Kayısı İşleme ve Paketleme)

7. YASİR PLASTİK İnşaat İth. İhr. Ve San. Tic. Ltd. Şti. (2.OSB)

(Çok amaçlı, PVC ve Polietilen Boru)

8. GAİLE-HAYSEN Teknoloji İmalat Dış Tic. Ltd. Şti. (2.OSB)

(Genel Amaçlı Makineler, Kadayıf Makinesi Ve Küçük Pişiriciler Üretimi)

9. AVRUPA TEMPER Cam Balkon San. Ltd. Şti. (1.OSB)

(Temperli Cam Ve Isı Cam, Cam Balkon Üretimi)

10. ARILAR İnş. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. (2. OSB)

Gıda/Dondurma Üretimi

11. ASLAN ELEKTRONİK San. ve Tic. Ltd. Şti. (1. OSB)

(Transformatör ve Adaptör Üretimi)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin 10'unda şirket sahibi/ortağı ile 1'inde profesyonel yöneticiler görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır. 1 firmada şirket ortağının acil işi çıktığından 1 saat görüşülebilmiş, anket ise sonradan kendileri tarafından doldurulup tarafımıza iletilmiştir.

Ziyaret edilen şirketlerin çoğu OSB'lerde faaliyet göstermektedir.

Yine şirket seçimi açıklamasından görüleceği üzere ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet karı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, bir bölümü ihracat yapabilen şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için ayrıntılı bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu ayrıntılı düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde aynı konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Tüm şirketler nitelikli/niteliksiz eleman bulmada karşılaştıkları sıkıntıları en büyük sorun olarak belirtmişlerdir.

Tüm şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşadığını, işgücü hareketliliğinin de sık olarak yaşadığını belirtmişlerdir.

Şirketlerde mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen eleman yok denecek kadar azdır.

Sosyal Yardımların Etkileri

Verilen sosyal yardımların, işsizlik maaşının, İŞKUR'un TYP-Toplum Yararına Programının, tarıma verilen desteklerin, vb. istismar edildiği ve insanları tembelleğe, çalışmamaya ittiğini belirtmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Sanayi ve Meslek Okulları arasında özel bazı ilişkiler dışında, herhangi bir ilişki olmadığını, Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında eğitimin yetersiz olduğunu,

Öğrencilerin uygulamadan çok uzak eğitim aldıklarını, bu nedenle stajlarda da kendilerine pek bir şey veremediklerini,

Meslek okullarının eski günlerdeki kaliteli ara eleman yetiştirme düzeyine getirilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversite-Sanayi işbirliğinin olmadığını, üniversitelerle “Bilgi ve Beceri Paylaşımı” ile “Eğitim” konularında işbirliğine gereksinimleri olduğunu ancak söz konusu işbirliğinin sağlanmadığını belirtmişlerdir.

Nakliye

Nakliye açısından dezavantajlı olduklarını, hem hammadde temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetleri nedeniyle rekabet güçlerinin zayıfladığını, lojistik sorununa bir çözüm getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Organize Sanayi Bölgesi

OSB’lerin daha düzenli ve bakımlı olması, OSB’lerin çok fazla sorunları olduğunu, bu sorunlara çözüm bulunması gerektiğini, OSB Yönetimlerinin şirketlerin sorunlarına ilgi göstermelerini beklediklerini belirtmişlerdir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Malatya’da Ticaret ve Sanayi Odası’nın ayrılması gerektiğini. Sanayiye daha yakın bir başkanın olduğu ayrı bir Sanayi Odası olması gerektiğini, Konya vb. Sanayi Odaları gibi çok başarılı odalarla işbirliği yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

Yurtdışı gezilerin ve yurtiçi/yurtdışı fuarlara katılmanın çok önemli olduğunu, ancak söz konusu gezilerin genel olarak verimli olmadığını, yurtdışı gezilerde Ticaret Müşavirliklerinin çok ciddi katkılarının olması gerektiğini,

Fuar desteklerinden faydalandıklarını ancak ödemelerin çok gecikmeli olarak yapıldığını belirtmişlerdir.

Teşvikler

Doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Devlet teşviklerinde çalışmakta olan şirketlerin ihmal edilmemeleri gerektiğini, üretimde olan, işi bilen şirketlerin istihdama katılımının çok daha kısa sürede olacağını ifade etmişlerdir.

Cazibe Merkezleri Programı

Firmaların çok önemli bir bölümü Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmişlerdir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların tamamına yakını “Marka ve Fikri Haklar” konusunda bilgi sahibidir. Tamamına yakınının “Tescilli Markası vardır”.

Teknoloji

Firmaların çoğu geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden yararlandıklarını ve teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım konularında kayda değer çalışmalar yoktur. Bazı firmalar mevcut ürünlerinin geliştirilmesi konularında çalışmalar yaptıklarını, bazı firmalar da üretimlerinin gerektirdiği tasarımlar için dışarıdan hizmet aldıkları ifade etmişlerdir.

Ürün ve Sistem Belgeleri

Firmaların tamamı kendileri için gerekli “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

KKO - Kapasite kullanım oranı

Şirketlerin beyan ettikleri KKO'ları %40-%80 aralığındadır, ağırlıklı olarak da %60 ve %70'dir.

Tam kapasitede çalışmamalarının nedenleri olarak da

- o Pazar darlığı,
- o Aşırı rekabet,
- o Niteliksiz / nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- o Finansman eksikliği,
- o Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar.
- o Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar (iklim şartları)
- o Girdi teminindeki güçlükler olarak belirtmişlerdir.

İhracat

Firmaların önemli bir bölümü ihracat denemiş/yapmış/yapmaktadır. İhracatta karşılaşılan başlıca sorunlar olarak;

- o Pazar konusunda bilgi eksikliği,
- o Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar,
- o Uygun nitelikli dış ticaret elemanı bulamama ve/veya
- o Yabancı dil sorununu belirtmişlerdir.

İhracat ve(veya ihracatlarını artırma potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Eğitim ve Danışmanlık İhtiyacı

Firmalar kurumsal yapılarının olmadığı, daha ileri gitmekte zorlandıklarını belirtmiş ve tamamı öncelik “Şirketlerde Kurumsallaşma” olmak üzere çeşitli konularda başta eğitim olmak üzere, danışmanlık ve desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Çevre

Firmaların tamamına yakını çevre konularında özel bir durumlarının olmadığını, birkaç tanesi de bu konuda gereğini yaptıklarını belirtmişlerdir.

2017

İl Raporları

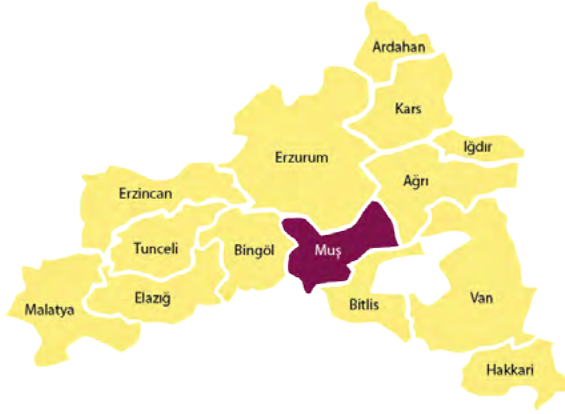
MUŞ

MUŞ İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB22 olan Muş, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Muş, 8.650 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 36. büyük ilidir.
- Doğu Anadolu karasal ikliminin egemen olduğu ilde, kışlar soğuk ve kar yağışlı, yazlar ılıman ve az yağışlıdır. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -11.0 °C, ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 32.9 °C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 406.501 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Muş'un nüfusunun en yoğun olarak %48'lik bir oran ile 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının negatif yönlü olduğu görülmektedir. İl nüfusu azalış eğilimindedir. Son beş yıl verilerine göre Muş'un verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Muş ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 65. sırada yer almaktadır.
- Muş ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Muş Alparslan Üniversitesi'dir. 2007 yılında kurulmuş olan üniversite; 6 Fakülte, 2 Yüksekokul, 4 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 11 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde; Muş Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Muş ilinde 13 firmanın kayıtlı bulunduğu Muş Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde 2014 yılı haricinde ithalat değerlerinin artış eğiliminde olduğu görülmektedir. İthalat, 2016 yılında önceki yıla kıyasla yaklaşık iki katına çıkarak 5.069.000 \$ seviyesine yükselmiştir.
- İhracat değerleri son 4 yılda düşüş grafiği çizen Muş'un 2016 yılındaki ihracatı önceki yıla oranla %42'lik bir azalışla 496.000 \$ seviyesine gerilemiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 12: Muş'un Coğrafi Konumu

Muş; kuzeyinde Erzurum, doğusunda Ağrı, güneyinde Bitlis ve Batman, batısında ise Diyarbakır ve Bingöl ile sınır komşusudur.

8.650 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 36. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Doğu Anadolu karasal ikliminin egemen olduğu ilde, kışlar soğuk ve kar yağışlı, yazlar ılıman ve az yağışlıdır.

Yıllık ortalama sıcaklık 9.8°C, en soğuk ay Ocak, en sıcak ay Ağustos'tur. Yağış yönünden kış aylarında Akdeniz, yaz aylarında Doğu Anadolu ikliminin etkileri görülür.

Tablo 99: Muş Sıcaklık Değerleri¹

MUŞ	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-7.3	-5.8	1.0	9.2	15.0	20.4	25.4	25.4	20.1	12.7	4.6	-2.9	9.8
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	-3.2	-1.4	5.8	14.6	21.2	27.4	32.9	33.1	28.2	19.8	9.8	0.8	15.8
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-11.0	-9.8	-3.1	4.2	8.7	12.6	16.9	16.8	12.1	6.7	0.4	-6.2	4.0
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.0	3.1	4.5	6.4	9.0	11.5	12.3	12.6	10.2	7.0	4.1	2.0	84.7
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	13.3	12.2	13.9	14.3	13.8	6.3	2.0	1.4	3.0	9.2	9.8	12.4	111.6
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	90.5	100.2	104.5	105.7	67.6	27.5	6.6	3.7	14.4	64.1	89.6	90.1	764.5
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	10.2	15.0	22.8	30.0	31.2	37.4	41.6	41.2	37.0	30.6	21.6	16.0	41.6
En Düşük Sıcaklık (°C)	-32.6	-34.4	-31.4	-10.2	-2.4	2.2	3.6	8.0	2.0	-3.0	-25.8	-32.0	-34.4

Demografi

Muş ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 406.501 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 100: Yıllara Göre Muş Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Muş Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	207.190	199.311	406.501
2015	208.329	200.399	408.728
2014	209.668	201.548	411.216
2013	210.513	202.040	412.553
2012	211.516	201.744	413.260

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip Muş'un nüfusunun en yoğun olarak %48'lik bir oran ile 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tablolatırılmıştır:

 Tablo 101: Muş Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Muş Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	196.105	48,23%
	20-44 Yaş	144.169	35,46%
	45-69 Yaş	54.691	13,45%
	70+ Yaş	11.536	2,84%

8.650 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Muş'un 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 50/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 102: Muş Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Muş Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Muş Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	406.501	% -0.54	50 / km ²
2015	408.728	% -0.61	51 / km ²
2014	411.216	% -0.32	51 / km ²
2013	412.553	% -0.17	51 / km ²
2012	413.260	% -0.35	51 / km ²

2012-2016 yılları arasında ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 103: Muş İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Muş İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	11.309	21.683	-10.374
2015	12.752	23.855	-11.103
2014	12.077	22.688	-10.611
2013	11.070	20.193	-9.123
2012	9.914	20.646	-10.732

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 65. sırada olan Muş'un diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 104: Muş Yaşam Endeksi Verileri²

Muş ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
68	41,2	10,4	59,0	77	759	22,6	69,3	78	13,2	77,5	7.080
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişide)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksek okul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
80	2,2	42,0	125,7	77	26,9	8,9	63,7	78	0,0	65	54,7

Eğitim:

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Muş ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 288 okulda 393 öğretmen ile 7.828 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 440 ilkokulda 2.104 öğretmen ile 44.960 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 191 ortaokulda 2.660 öğretmen ile 42.578 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 48 ortaöğretim kurumunda 1.487 öğretmen ile 28.790 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 28 mesleki ve teknik okulda 1.033 öğretmen ile 15.658 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Muş ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Muş Alparslan Üniversitesi**'dir. 2007 yılında kurulmuş olan üniversite; 6 Fakülte, 2 Yüksekokul, 4 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 11 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 105: Muş Alparslan Üniversitesi Akademik Birimler³

Muş Alparslan Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eğitim Fakültesi ▪ Fen Edebiyat Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İletişim Fakültesi ▪ İslami İlimler Fakültesi ▪ Mühendislik-Mimarlık Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Malazgirt Meslek Yüksekokulu ▪ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ▪ Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ▪ Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ▪ Sağlık Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Muş ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde; Muş Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Muş Organize Sanayi Bölgesi: 1997 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı 1 km mesafedeki Muş-Bingöl Karayoludur. En yakın havalimanı 40 km mesafede yer alan Muş Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın mesafedeki demiryolu erişimi 25 km mesafedeki Muş Demiryolu'dur. En yakın liman ise 812 km uzaklıkta bulunan Mersin Limanı'dır. OSB'de 13 firma kayıtlı görünmektedir.

Kalkınma Ajansları

Muş ilinde faaliyette olan Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), Bitlis-Hakkari-Muş ve Van illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler incelendiğinde 2014 yılı haricinde ithalat değerlerinin artış eğiliminde olduğu görülmektedir. İthalat, 2016 yılında önceki yıla kıyasla yaklaşık iki katına çıkarak 5.069.000 \$ seviyesine yükselmiştir.

Tablo 106: Muş İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Muş İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	5.069	42	377	381	10	518	2.855	105	46	248	119	141	228	
2015	2.494	1.264	131	111	52	271	18	19	144	208	34	123	121	
2014	1.732	29	273	410	450	65	211	73	0	47	-	164	10	
2013	3.128	625	14	71	107	86	669	165	126	85	548	511	121	
2012	3.424	-	-	616	202	450	0	83	9	1.442	39	217	366	

İhracat değerleri son 4 yılda düşüş grafiği çizen Muş'un 2016 yılındaki ihracatı önceki yıla oranla %42'lik bir azalışla 496.000 \$ seviyesine gerilemiştir.

Tablo 107: Muş İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Muş İli İhracat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	496	22	100	40	18	2	76	21	11	99	3	89	15	
2015	868	96	191	123	70	27	-	129	56	-	54	60	62	
2014	4.781	99	1.941	290	76	715	669	473	-	-	103	188	227	
2013	33.793	5.007	6.197	2.515	3.900	102	4.291	368	3.965	3.705	1.620	1.975	149	
2012	13.988	176	102	63	129	276	97	101	3.432	2.039	3.056	1.938	2.578	

MUŞ İli Değerlendirme Raporu

Muş İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. MUŞ PLASTİK Teks. İnş. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. (OSB)
(Plastik Gıda Ambalajı Ve Plastik Eşyalar Üretimi)
2. AKAYDIN TEKSTİL San. Tic. Ltd. Şti.
(Konfeksiyon Üretimi)
3. AYTUNÇLAR Doğrama İnşaat Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
(PVC- Alüminyum Doğrama, Temper Cam-Isıcam Üretimi, Cephe Giydirme)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Söz konusu şirketlerin hepsinde şirket sahibi/ortağı ile görüşülmüştür.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre kullanılmıştır.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdüren, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirten, çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmakta olan, bir bölümü ihracat yapabilen şirketlerdir.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde hem Muş'da hem de bölgedeki benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Tüm firmalar 80 km'ye 30 km olan, içinden 2 nehir (Murat ve Karasu) geçen, 1650 Km² Muş ovasının çok bereketli olduğunu ancak %10'unun ekildiğini; tarım, hayvancılık ve bunlara bağlı sanayinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Muş'ta da tüm şirketler nitelikli/niteliksiz eleman bulmada karşılaştıkları sıkıntıları en önemli sorun olarak belirtmişlerdir.

AKAYDIN TEKSTİL 3-4 aydır iş ilanı açtığını, 15.000 işsiz olduğunu söylediğini ancak 1 kişinin bile gelmediğini belirtmiştir.

Şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşadığını, işgücü hareketliliğinin de sık olarak yaşandığını belirtmişlerdir.

Sadece MUŞ PLASTİK firmasında işgücü hareketliliğinin sık olarak yaşanmadığını belirtmiştir.

Şirketlerde mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen elemanın olmadığını belirtmişlerdir.

Sosyal Yardımların Etkileri

Sosyal politikalar dilenci politikasına döndüğü ve sosyal desteklerin istismar edildiği ve insanları tembelliğe, çalışmamaya ittiğini belirtmişlerdir.

AKAYDIN Tekstil, işsizlik ödemesinin çalışmamayı özendirildiğini, bunun yerine bir işyerinde ör: 5 yıl çalışanın ödüllendirileceği bir sistemin düşünülmesi gerektiğini önermiştir. Bu uygulamanın, çalışmayı teşvik edeceğini, sanayi kültürünün yerleşmesine de katkı sağlayacağını belirtmiştir.

Muş Firmaları, bu yardımların iyi bir şekilde denetlenmesi ve yardımlara sınırlama getirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

Meslek okulları ile bir iletişimlerinin olmadığını, okulların mezunlarının sanayi ile buluşmadığını, okullarında eğitimin yetersiz olduğunu, öğrencilerin boş çıktıklarını belirtmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversitelerle işbirliğine gereksinimleri olduğunu ancak söz konusu işbirliğinin sağlanamadığını belirtmişlerdir.

MUŞ PLASTİK KÜSİ toplantılarının olduğunu ancak memnun olmadıklarını belirtmiştir.

Nakliye

Nakliye ile ilgili kayda değer bir husus belirtilmemiştir.

Organize Sanayi Bölgesi

MUŞ PLASTİK 15 yıllık OSB'ye kimsenin layıkıyla sahip çıkmadığını, idari binanın olmadığını, yolların düzeltilmesi gerektiğini belirtmiştir.

OSB'de 12 fabrika olduğunu, bunların 7-8 tanesinin aktif olarak çalıştığını, 12 ay çalışan 3-4 fabrika, yazın çalışan 4 fabrika olduğunu, bir de 500 öğrencili bir okul olduğunu belirtmiştir.

OSB'nin daha düzenli ve bakımlı olması gerektiğini, çok fazla sorunları olduğunu, bu sorunlara çözüm bulunması gerektiğini, OSB Yönetiminin şirketlerin sorunlarına ilgi göstermelerini beklediklerini belirtmişlerdir.

AYTUNÇLAR'da OSB'nin ayrı bir sorun olduğunu, yer seçiminde yanlış karar verildiğini, Muş'taki esnafın 30 km uzağa gitme imkânının olmadığını iddia etmiştir.

AKAYDIN TEKSTİL de OSB'nin uygun olmayan bir yere yapıldığını, kendilerine de OSB'ye gitmelerinin önerildiğini, OSB'de fiziki ve sosyal altyapı olmadığını, getirdikleri aday yatırımcılar olduğunu, OSB'nin şehre uzak olduğunu görerek gelmediklerini belirtmiştir.

Ticaret ve Sanayi Odası

Ticaret ve Sanayi Odası'nın sanayicilere yeterli desteği vermediğini belirtmişlerdir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

MUŞ PLASTİK KOSGEB destekleri ile fuarlara katıldığını belirtmiştir.

Teşvikler / Destekler

AKAYDIN TEKSTİL İŞKUR'un İşbaşı Eğitim Desteğinden ve DAKA'nın Makine Desteğinden faydalanmıştır.

MUŞ PLASTİK KOSGEB Desteklerinden ve DAKA'nın Makine Desteğinden faydalanmıştır. AYTUNÇLAR İŞKUR'un Desteklerinden faydalanmıştır.

AYTUNÇLAR doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi gerektiğini ve devletin verdiği parayı çok iyi takip etmesi ve sağlam bir denetim mekanizması kurması gerektiğini belirtmiştir.

Cazibe Merkezleri Programı

MUŞ PLASTİK ve AKAYDIN TEKSTİL Cazibe Merkezleri Programına başvurduklarını belirtmişlerdir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların hepsi "Marka ve Fikri Haklar" konusunda bilgi sahibidir ve hepsinin "Tescilli Markası vardır".

Teknoloji

Firmaların çoğu geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden yararlandıklarını ve teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım

AKAYDIN TEKSTİL İstanbul'daki firmalarında 50 tasarımcının çalıştığını ve tasarımların orada hazırlanıp kendilerinin de Muş'ta üretimi gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

Diğer firmalarda Ar-Ge / Ür-Ge / Tasarım konularında bir çalışma yoktur.

Ürün ve Sistem Belgeleri

AKAYDIN TEKSTİL herhangi bir belgesinin olmadığını belirtmiştir.

MUŞ PLASTİK VE AYTUNÇLAR kendileri için gerekli, CE, TSE, ISO 9001; ISO 22000, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemleri belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

KKO - Kapasite Kullanım Oranı

Firmaların hepsi tam kapasitede çalışmadıklarını belirtmiş ve nedenlerini:

- Nitelikli eleman teminindeki sorunlar
- Pazar darlığı,
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar,
- Mevsimsel talep

olarak belirtmişlerdir.

İhracat

AKAYDIN TEKSTİL bilinen çeşitli dünya markalarına konfeksiyon üretmekte, İstanbul'daki şirketleri kanalıyla Almanya, Fransa, Norveç, İsveç'e ihraç etmekte olduğunu, bu ülkelerden de ürünlerin tüm dünyaya yayıldığını belirtmiştir.

AYTUNÇLAR 10 yıl boyunca Irak'a ihracat (üretim+uygulama) yaptığını, Muş'da ilk ihracat yapan firma olduğunu ancak 1 yıldır ihracatın durduğunu belirtmiştir.

Firmalar, ihracat ve/veya ihracatlarını artırma potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Eğitim Ve Danışmanlık İhtiyacı

MUŞ PLASTİK çeşitli konularda eğitime ihtiyacı olduğunu belirtmiştir.

AKAYDIN TEKSTİL VE AYTUNÇLAR herhangi bir eğitim ihtiyacı belirtmemişlerdir.

Çevre

Firmaların hepsi "ÇED Gerekli Değildir." Belgesine sahip olduklarını beyan etmişlerdir.

2017

İl Raporları

TUNCELİ

NOT: Yerel yetkililerce, Tunceli İlinde ölçütlere uygun firma bulunmadığı bildirildiğinden, bu İlde KOBİ ziyareti yapılamamıştır.

TUNCELİ İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB14 olan Tunceli, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Tunceli, 7.582 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 42. büyük ilidir.
- Tunceli ilinde karasal iklim hüküm sürmektedir. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında $-5,7^{\circ}\text{C}$, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında $35,2^{\circ}\text{C}$ tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 82.193 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde Tunceli'nin nüfusunun en yoğun olarak %46'lık bir oran ile 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının 2012 ve 2014 yılları haricinde negatif yönlü olduğu görülmektedir. İlin nüfusu azalış eğilimindedir. Nüfus yoğunluğu Doğu Anadolu Bölgesi ortalamasının çok altında olacak şekilde kilometrekare başına 11 kişidir. Son beş yıl verilerine göre 2013 ve 2014 yılları haricinde Tunceli'nin verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Tunceli ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 81. sırada yer almaktadır. Eğitim sıralamasında 1. sırada olması dikkat çekicidir.
- Tunceli ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Munzur Üniversitesi'dir. 2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 6 Fakülte, 1 Yüksekokul, 3 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 6 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde Tunceli Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Tunceli ilinde 32 firmanın kayıtlı bulunduğu Tunceli Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Fırat Kalkınma Ajansı ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde Tunceli'nin ithalat verileri oldukça düşüktür. 2012, 2013, 2014 yıllarındaki çoğu ayda herhangi bir ithalat faaliyeti gerçekleşmemiştir. 2016 yılındaki ithalat değeri 279.000 \$ olarak kayıt edilmiştir.
- Çok düşük ihracat değerlerine sahip Tunceli'de son beş yıla ait veriler incelendiğinde 2012 yılında herhangi bir ihracat faaliyetinin yapılmadığı dikkati çekmektedir. 2016 yılındaki ihracat değeri 131.000 \$ olarak kayıtlara geçmiştir.

Coğrafi Konum

Şekil 13: Tunceli'nin Coğrafi Konumu

Tunceli; kuzeyinde Erzincan, doğusunda Bingöl, güneyinde Elazığ, batısında ise Malatya ile sınır komşusudur.

7.582 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 42. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Tunceli ilinde karasal iklim hüküm sürmektedir. Oldukça kısa süren yaz ayları sıcak ve kurak geçmekte, kışlar ise çok soğuk ve yağışlı olup uzun sürmektedir. Gece-Gündüz arasında ve aylara göre sıcaklık farkları çok yüksektir.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -5,7°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 35,2 °C tespit edilmiştir.

Tablo 108: Tunceli Sıcaklık Değerleri¹

TUNCELI	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-1,8	-0,1	5,7	12,0	17,1	22,7	27,3	26,9	21,6	14,6	6,9	1,1	12,8
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	2,8	4,8	11,1	18,0	23,9	29,9	35,0	35,2	30,4	22,6	13,5	5,5	19,4
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-5,7	-4,2	0,9	6,2	10,2	14,5	18,9	18,4	13,3	8,2	2,0	-2,5	6,7
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3,2	4,1	5,3	6,3	8,5	11,1	11,6	11,1	9,3	6,5	5,1	3,1	85,2
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	11,8	12,0	12,9	13,6	12,3	5,0	1,5	1,2	2,7	8,3	9,4	11,5	102,2
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	125,6	110,1	113,0	107,4	70,6	18,7	3,2	2,8	15,1	63,7	102,1	130,3	862,6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	14,2	19,4	26,0	32,2	36,6	39,0	43,5	43,5	40,3	35,6	27,0	21,7	43,5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-30,3	-29,0	-24,7	-7,1	-0,1	1,0	9,2	7,7	2,6	-4,0	-16,4	-25,6	-30,3

Demografi

Tunceli ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 82.193 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 109: Yıllara Göre Tunceli Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Tunceli Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	45.160	37.033	82.193
2015	48.129	37.947	86.076
2014	47.973	38.554	86.527
2013	47.639	37.789	85.428
2012	49.998	36.278	86.276

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde Tunceli'nin nüfusunun en yoğun olarak %46'lık bir oran ile 20-44 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

 Tablo 110: Tunceli Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Tunceli Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	16.319	19,86%
	20-44 Yaş	37.867	46,07%
	45-69 Yaş	20.287	24,69%
	70+ Yaş	7.720	9,39%

7.582 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Tunceli'nin 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 11/km²'dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 111: Tunceli Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Tunceli Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Tunceli Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	82.193	% -4.51	11 /km ²
2015	86.076	% -0.52	11 /km ²
2014	86.527	% 1.29	11 /km ²
2013	85.428	% -0.98	11 /km ²
2012	86.276	% 1.43	11 /km ²

2012-2016 yılları arasına ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 112: Tunceli İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Tunceli İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	4.822	7.031	-2.209
2015	6.996	8.133	-1.137
2014	7.286	6.810	476
2013	8.458	5.612	2.846
2012	5.171	5.404	-233

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 81. sırada olan Tunceli'nin diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 113: Tunceli Yaşam Endeksi Verileri²

Tunceli ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
42	49,7	8,1	61,5	49	7.184	36,1	59,7	63	10,8	80,5	5.329
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişiye)	Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerindeki memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
67	7,8	64,5	0,0	1	53,2	17,9	63,3	75	0,0	81	42,0

Eğitim:

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Tunceli ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 25 okulda 84 öğretmen ile 1.169 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 30 ilkokulda 270 öğretmen ile 3.122 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 25 ortaokulda 313 öğretmen ile 3.096 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 26 ortaöğretim kurumunda 414 öğretmen ile 4.132 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 16 mesleki ve teknik okulda 214 öğretmen ile 1.602 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Tunceli ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Munzur Üniversitesi**'dir. 2008 yılında kurulmuş olan üniversite; 6 Fakülte, 1 Yüksekokul, 3 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitü ve 6 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 114: Munzur Üniversitesi Akademik Birimler³

Munzur Üniversitesi Akademik Birimler		
Fakülteler	Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Edebiyat Fakültesi ▪ Güzel Sanatlar Fakültesi ▪ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ▪ İletişim Fakültesi ▪ Mühendislik Fakültesi ▪ Su Ürünleri Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tunceli Meslek Yüksekokulu ▪ Çemişgezek Meslek Yüksekokulu ▪ Pertek Sakine Genç Meslek Yüksek Okulu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sağlık Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Tunceli ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde Tunceli Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Tunceli Organize Sanayi Bölgesi: 1997 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı 1 km mesafedeki Tunceli-Erzincan Karayoludur. En yakın havalimanı 120 km mesafede yer alan Elazığ Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın mesafedeki demiryolu erişimi 134 km mesafedeki Elazığ Demiryolu'dur. En yakın liman ise İskenderun Limanı'dır. OSB'deki firma sayısı 32 olarak kayıtlıdır.

Kalkınma Ajansları

Tunceli ilinde faaliyette olan FIRAT Kalkınma Ajansı, Bingöl-Elazığ-Malatya ve Tunceli illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

Son beş yıla ait veriler incelendiğinde Tunceli'nin ithalat verileri oldukça düşüktür. 2012, 2013, 2014 yıllarındaki çoğu ayda herhangi bir ithalat faaliyeti gerçekleşmemiştir. 2016 yılındaki ithalat değeri 279.000 \$ olarak kayıt edilmiştir.

Tablo 115: Tunceli İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Tunceli İli İthalat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	279	26	117	20	9	-	12	6	8	6	-	2	73	
2015	486	73	1	246	-	1	-	117	1	1	-	11	36	
2014	62	-	-	-	-	-	-	57	-	3	2	-	-	
2013	771	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	771	
2012	18	-	-	-	-	-	-	9	8	-	-	-	-	

Çok düşük ihracat değerlerine sahip Tunceli'de son beş yıla ait veriler incelendiğinde 2012 yılında herhangi bir ihracat faaliyetinin yapılmadığı dikkati çekmektedir. 2016 yılındaki ihracat değeri 131.000 \$ olarak kayıtlara geçmiştir.

Tablo 116: Tunceli İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Tunceli İli İhracat Rakamları (2012-2016)											(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	131	-	34	-	29	-	3	-	-	-	65	-	-	
2015	237	42	4	66	2	2	102	2	-	-	7	-	10	
2014	328	3	57	-	16	44	26	14	12	-	82	64	11	
2013	43	-	-	-	-	6	-	-	7	8	21	-	-	
2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

2017

İl Raporları

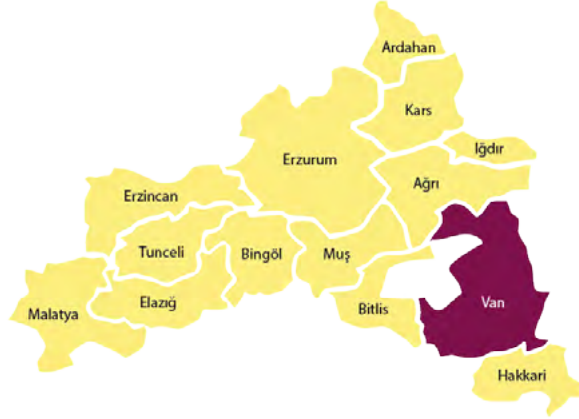
VAN

VAN İli Hakkında Genel Bilgi

- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması kodu TRB21 olan Van, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.
- İran'a açılan sınır kapılarımızdan olan Kapıköy Sınır Kapısı Van ilinde bulunmaktadır.
- Van, 20.921 kilometrekarelik yüzölçümü ile Türkiye'nin 5. büyük ilidir.
- Van ilinde kara iklimi hüküm sürer. Kışlar sert ve uzun geçer. Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -7.7°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 28.4 °C tespit edilmiştir.
- 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 1.100.190 kişidir. Nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip olan Van'ın nüfusunun en yoğun olarak %48'lik bir oran ile 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir.
- Son beş yıla ait veriler incelendiğinde nüfus artışının pozitif yönlü olduğu görülmektedir. İlin nüfusu artış eğilimindedir. Son beş yıl verilerine göre 2014 yılı haricinde Van'ın verdiği göç aldığı göçten fazladır.
- Van ili, TÜİK tarafından açıklanan Yaşam Endeksi sıralamasına göre yaşam memnuniyeti sıralamasında 49. sırada yer almaktadır.
- Van ilindeki tek yükseköğrenim kurumu Yüzüncü Yıl Üniversitesi'dir. 1982 yılında kurulmuş olan üniversite; 16 Fakülte, 4 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 8 Meslek Yüksekokulu, 5 Enstitü ve 30 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.
- İlde; Van Ticaret ve Sanayi Odası ve Erciş Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.
- Van ilinde 127 firmanın kayıtlı bulunduğu Van Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Erciş Organize Sanayi Bölgesi ise yapım aşamasındadır.
- Sürdürülebilir kalkınmanın temini için Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) ilde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- İthalat değerleri yüksek olan Van ilinde 2016 yılındaki ithalat değeri önceki yıla kıyasla % 90'lık bir artış ile 57.627.000 \$ seviyesine yükselmiştir.
- Son beş yıl verilerine göre 2015 yılındaki düşüş dışında artış grafiği gösteren Van ihracatı 2016 yılını önceki yıla oranla % 92'lik bir artışla 39.060.000 \$ seviyelerinde kapatmıştır.

Coğrafi Konum

Şekil 14: Van'ın Coğrafi Konumu

Van; kuzeyinde Ağrı, güneyinde Hakkari ve Şırnak, batısında ise Siirt ve Bitlis ile sınır komşusudur.

Özalp ilçesinde yer alan Kapıköy Sınır Kapısı ile doğusunda yer alan İran ile komşudur.

20.921 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 5. büyük ilidir.

İklim Özellikleri

Van ilinde kara iklimi hüküm sürer. Kışlar sert ve uzun geçer. Çok yüksek bölgelerinde, kışın daha az sert geçmesini Van Gölü sağlar. Toprak 80 gün karla örtülü kalır. Senelik yağış miktarı ilçelere göre 370 mm ile 570 mm arasında değişir. Yazlar az yağışlı geçer.

Ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında -7.7°C, ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 28.4 °C tespit edilmiştir.

Tablo 117: Van Sıcaklık Değerleri¹

VAN	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1926 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.4	-2.8	1.3	7.6	13.1	18.2	22.3	22.0	17.3	10.8	4.4	-0.8	9.2
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	1.8	2.6	6.4	12.8	18.5	23.9	28.2	28.4	24.2	17.3	10.2	4.3	14.9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-7.7	-7.2	-3.0	2.5	6.9	10.7	14.5	14.5	10.6	5.6	0.2	-4.7	3.6
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	4.3	5.2	6.0	7.2	9.2	11.4	12.1	11.3	9.5	7.0	5.4	4.2	92.8
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	10.0	9.8	12.1	12.2	10.9	5.2	2.0	1.3	2.5	8.4	8.8	9.8	93.0
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	34.9	33.8	46.8	55.8	45.2	18.3	5.4	3.7	13.7	47.2	46.8	36.9	388.5
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1926 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	12.6	14.3	22.7	27.2	28.3	33.5	37.5	36.7	35.0	28.8	20.5	15.5	37.5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-28.7	-28.2	-22.7	-17.5	-3.5	-2.6	3.6	5.0	-1.0	-14.0	-20.5	-21.3	-28.7

Demografi

Van ilinin nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 1.100.190 kişidir. İlin 2012-2016 yılları arasında ait nüfus bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 118: Yıllara Göre Van Nüfusu (2012-2016)²

Yıllara Göre Van Nüfusu (2012-2016)			
Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2016	561.592	538.598	1.100.190
2015	560.480	535.917	1.096.397
2014	554.791	530.751	1.085.542
2013	545.479	524.634	1.070.113
2012	538.121	513.854	1.051.975

2016 yılındaki nüfusun yaşlara göre dağılımı incelendiğinde genç bir nüfusa sahip olan Van'ın nüfusunun en yoğun olarak %48'lik bir oran ile 0-19 yaş aralığında toplandığı görülmektedir. Detaylar aşağıda tabloleştirilmiştir:

 Tablo 119: Van Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)²

Van Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2016)			
Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
2016	0-19 Yaş	522.961	47,54%
	20-44 Yaş	412.816	37,52%
	45-69 Yaş	140.434	12,76%
	70+ Yaş	23.979	2,19%

20.921 kilometrekarelik yüzölçümü bulunan Van'ın 2016 verilerine göre nüfus yoğunluğu, 52/km²dir. İlin son beş yıla ait nüfus yoğunluğu verileri ile nüfus artış hızı bilgileri aşağıdadır:

 Tablo 120: Van Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)²

Van Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu (2012-2016)			
Yıl	Van Nüfusu	Artış Hızı	Nüfus Yoğunluğu
2016	1.100.190	% 0.35	52 / km ²
2015	1.096.397	% 1.00	51 / km ²
2014	1.085.542	% 1.44	51 / km ²
2013	1.070.113	% 1.72	50 / km ²
2012	1.051.975	% 2.88	49 / km ²

2012-2016 yılları arasında ait ve aşağıda detayları yer alan veriler incelendiğinde ilin verdiği göç miktarının aldığı göç miktarından fazla olduğu görülmektedir.

 Tablo 121: Van İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)²

Van İli Aldığı/Verdiği Göç (2012-2016)			
Yıl	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Göç Farkı
2016	28.902	49.035	-20.133
2015	30.492	48.061	-17.569
2014	27.587	44.435	-16.848
2013	32.118	38.507	-6.389
2012	50.003	46.639	3.364

Yaşam Endeksi

Yaşam Endeksi sıralamasında 2015 verilerine göre Türkiye genelinde Yaşam Memnuniyetinde 49. sırada olan Van'ın diğer göstergelerine ait özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 122: Van Yaşam Endeksi Verileri²

Van ilinde yaşam endeksi gösterge değerleri, 2015											
Çalışma hayatı				Gelir ve servet				Sağlık			
Sıra	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	Ort. günlük kazanç (TL)	Sıra	Kişi başı tasarruf (TL)	Orta ve üstü gelir hane oranı (%)	Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan (%)	Sıra	Bebek ölüm hızı (%)	Beklenen yaşam süresi (Yıl)	Hekim başına müracaat
73	41,4	10,3	56,2	74	1.129	21,3	65,2	77	16,8	75,6	4.955
Altyapı hizmetlerine erişim				Eğitim				Sosyal yaşam		Yaşam memnuniyeti	
Sıra	İnternet abone sayısı (yüz kişiye)	Kanalizasyon ve şebeke suyunun erişim oranı (%)	Havalimanına erişim oranı	Sıra	Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (%)	Fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı (%)	Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	Sıra	Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m ²)	Sıra	Mutluluk düzeyi (%)
45	2,6	90,0	1781,7	75	31,0	9,5	66,7	59	35,9	49	58,7

Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Van ilinde 2015-2016 öğretim yılında;

- 683 okulda 1.176 öğretmen ile 21.991 öğrenciye okulöncesi eğitim verilmiştir.
- 890 ilkokulda 5.514 öğretmen ile 120.557 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 344 ortaokulda 6.279 öğretmen ile 109.869 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- 124 ortaöğretim kurumunda 4.227 öğretmen ile 86.615 öğrenciye eğitim verilmiştir.
- İldeki 75 mesleki ve teknik okulda 2.592 öğretmen ile 45.238 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Van ilindeki tek yükseköğrenim kurumu **Yüzüncü Yıl Üniversitesi**'dir. 1982 yılında kurulmuş olan üniversite; 16 Fakülte, 4 Yüksekokul, 1 Konservatuvar, 8 Meslek Yüksekokulu, 5 Enstitü ve 30 Araştırma Merkezi ile hizmet vermektedir.

Tablo 123: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Akademik Birimler³

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Akademik Birimler			
Fakülteler		Meslek Yüksekokulları	Yüksekokullar
<ul style="list-style-type: none"> Denizcilik Fakültesi Diş Hekimliği Fakültesi Edebiyat Fakültesi Eczacılık Fakültesi Eğitim Fakültesi Erciş İşletme Fakültesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fen Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İlahiyat Fakültesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mühendislik Fakültesi Su Ürünleri Fakültesi Tıp Fakültesi Ziraat Fakültesi Veteriner Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> Aşkale Meslek Yüksekokulu Erciş Meslek Yüksekokulu Gevaş Meslek Yüksekokulu Muradiye Meslek Yüksekokulu Özalp Meslek Yüksekokulu Van Güvenlik Meslek Yüksekokulu Van Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Van Meslek Yüksekokulu 	<ul style="list-style-type: none"> Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu Van Sağlık Yüksekokulu Yabancı Diller Yüksekokulu

Teknokent ve Teknoloji Transfer Ofisleri

Van ilinde Teknokent ya da Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) bulunmamaktadır.

Sanayi, Ticaret, Teknoloji ve Ekonomi

Ticaret ve Sanayi Odaları

İlde; Van Ticaret ve Sanayi Odası ve Erciş Ticaret ve Sanayi Odası hizmet vermektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Van Organize Sanayi Bölgesi: 1998 yılında kurulmuş olan karma tipli sanayi bölgesi faaldir. En yakın karayolu bağlantısı 2 km mesafedeki Van-Erciş Karayoludur. En yakın havalimanı 15 km mesafede yer alan Van Ferit Melen Havalimanı'dır. OSB'ye en yakın demiryolu erişimi 10 km mesafedeki Van Demiryolu'dur. En yakın liman ise 800 km uzaklıkta bulunan Mersin Limanı'dır. OSB'de 127 firma kayıtlı görünmektedir.

Erciş Organize Sanayi Bölgesi: Tapulandırma işlemleri 2014 yılında tamamlanan OSB yapım aşamasındadır.

Kalkınma Ajansları

Van ilinde faaliyette olan Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), Bitlis-Hakkari-Muş ve Van illerinin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere hizmet vermektedir.

İthalat-İhracat Verileri

İthalat değerleri yüksek olan Van ilinde son beş yıla ait veriler incelendiğinde yıllar içerisindeki ithalat miktarında dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir. 2016 yılındaki ithalat değeri önceki yıla kıyasla %90'lık bir artış ile 57.627.000 \$ seviyesine yükselmiştir.

Tablo 124: Van İli İthalat Rakamları (2012-2016)²

Van İli İthalat Rakamları (2012-2016)													(Değer: Bin ABD \$)	
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Tem-muz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2016	57.627	1.464	3.035	3.841	6.440	3.840	2.425	2.334	7.106	9.349	4.427	6.231	7.136	
2015	30.359	2.934	1.838	1.911	3.470	3.288	3.371	3.066	2.902	1.881	1.376	1.939	2.383	
2014	41.156	1.686	3.695	4.543	5.712	3.516	3.803	2.529	3.943	2.374	3.446	2.288	3.621	
2013	51.206	2.246	1.770	1.244	1.479	3.494	5.922	7.940	3.612	6.485	3.450	5.195	8.367	
2012	33.291	2.934	2.697	3.274	3.595	4.807	1.441	4.178	1.957	3.106	2.891	861	1.550	

Son beş yıl verilerine göre 2015 yılındaki düşüş dışında artış grafiği gösteren Van ihracatı 2016 yılını önceki yıla oranla % 92'lik bir artışla 39.060.000 \$ seviyelerinde kapatmıştır.

Tablo 125: Van İli İhracat Rakamları (2012-2016)²

Van İli İhracat Rakamları (2012-2016)										(Değer: Bin ABD \$)			
Yıl	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	39.060	1.836	2.355	2.199	2.621	4.225	3.785	2.387	4.664	3.619	3.394	5.122	2.853
2015	20.342	1.454	1.258	1.023	2.399	1.821	1.840	1.823	1.523	1.098	2.382	1.807	1.913
2014	28.771	1.341	2.069	1.032	2.303	3.330	1.991	5.022	3.979	1.527	1.790	2.247	2.140
2013	26.655	1.010	634	496	2.456	5.083	2.590	1.577	4.596	2.383	1.922	1.557	2.351
2012	21.708	1.272	1.340	1.373	1.391	2.014	1.298	1.906	2.242	1.912	2.593	2.189	2.179

VAN İli Değerlendirme Raporu

Van İlinde Ziyaret Edilen Firmalar

1. BOSPOR -Bosaş Mühendislik Mimarlık İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.(OSB)
(Strafor Levha ve Asmolen Ürünleri Üretimi)
2. VANMER Van Mermer Madencilik A.Ş. (OSB)
(Blok, Plaka Ve Ebatlı Mermer Üretimi)
3. VAN TEKSTİL (TEKSTİLKENT)
(Pantolon Üretimi)

Yukarıda verilen şirket yetkilileri ile mülakat yapılmış ve anket doldurulmuştur.

Şirketlerin sahibi/ortağı ile görüşülmüştür. Şemsettin Bozkurt'un OSB'deki toplantısı nedeniyle BOSPOR ile kısa süre görüşülebilmiş, İlgili Anketin daha sonra tamamlanıp tarafımıza iletilmesi sağlanmıştır.

VAN TEKSTİL'in ortağı olan Ayhan Bayram aynı zamanda "VANTİAD, Van Tekstil Kent İş Adamları Derneği" Yönetim Kurulu Başkanıdır.

Her mülakat için planlanmış olan 3 saatlik süre, BOSPOR hariç kullanılmıştır.

Ziyaret edilen şirketlerin 2'si OSB'de, 1'i TEKSTİLKENT'te faaliyet göstermektedir.

Ziyaret edilen şirketler aktif olarak faaliyetlerini sürdürdüklerini, faaliyet kârı yarattıklarını, genelde mali yapılarının sağlıklı olduğunu, yazılmış çeklerinin ve protesto edilmiş senetlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Van Firmaları da çeşitli destek/teşviklerden yararlanmış/yararlanmaktadır.

Firma ziyareti sırasında doldurulan Anket ve yapılan Mülakat sonucu elde edilen bilgiler her şirket için bir ek olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem şirketlerin genel görüşleri hem de özel durumları ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmadan hareketle şirketlerin genel görüşleri başlıklar altında özetlenmektedir.

Doldurulan anketler ve yapılan mülakatlar sonucunda şirketlerin belirttikleri sorunların genelde hem Van'da hem de bölgedeki benzer konularda odaklandığı görülmüştür.

Nitelikli/Niteliksiz Eleman Eksikliği

Van'da da tüm şirketler nitelikli/niteliksiz eleman bulmada karşılaştıkları sıkıntıları en önemli sorun olarak belirtmişlerdir.

Tüm şirketler nitelikli/niteliksiz elemana gereksinimleri olduğunu, bu elemanları bulmada güçlük yaşandığını, elemanları kendilerinin yetiştirdiklerini ancak işgücü hareketliliğinin sık olarak yaşandığını belirtmişlerdir.

VANMER sistemin içindeki insanların nitelikli ve bilgili, işin başındaki kişilerin ehil olmaları gerektiğini, bankanın ihracat belgelerini Ankara'ya gönderdiğini, gümrükçülerin ihracatı bilmediğini ifade etmiştir.

Şirketlerde mühendis, lisans mezunu, yabancı dil bilen eleman yok denecek kadar azdır.

Sosyal Yardımların Etkileri

Verilen sosyal yardımların, işsizlik maaşının, İŞKUR'un TYP-Toplum Yararına Programının, tarıma verilen desteklerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini, bu desteklerin istismar edildiği ve insanları tembelleğe, çalışmamaya ittiğini, bu nedenlerle çalıştıracak eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Meslek Liseleri/Meslek Yüksek Okulları

VAN TEKSTİL Kız Meslek Liselerinden öğrencilerin bir şey bilmeden mezun olduklarını belirtmiştir.

Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında eğitimin yetersiz olduğunu,

Öğrencilerin uygulamadan çok uzak eğitim aldıklarını, bu nedenle stajlarda da kendilerine pek bir şey veremediklerini, staj yapanların da sadece " -staj yaptım." diye imza atılmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği

Üniversitelerle Ar-Ge ve Ür-Ge konularında işbirliğine gereksinimleri olduğunu belirtmişlerdir

VAN TEKSTİL Üniversiteler ile herhangi bir ilişkisi olmadığını belirtmiştir.

Nakliye

BOSPOR, Van'a gümrüğün, antrepoların, demiryolu ve karayolu hattının olduğu bir lojistik merkez gerektiğini belirtmiştir.

Van'a yatırım yapacak kişinin civar ülkelere kolay ulaşma şansı olursa, İran, Azerbaycan, Irak vb., Ortadoğu ve Asya'ya da rahatlıkla erişebileceğini belirtmiştir.

VAN TEKSTİL, nakliyenin sorun olmadığını, işçilik maliyetlerinde avantajlı olduklarını belirtmiştir.

Nakliye açısından dezavantajlı olduklarını, hem hammadde temininde, hem ürünlerinin sevkiyatında nakliye maliyetleri nedeniyle rekabet güçlerinin zayıfladığını, lojistik sorununa bir çözüm getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

OSB-TEKSTİLKENT

VAN TEKSTİL TEKSTİLKENT'in yer seçiminin doğru olmadığını, kışın çok sert ve karlı geçtiği bölgede, binaların boyutunun, çatıların eğiminin yanlış olduğunu, sundurmaların olmadığını, alt yapının tamamlanmadığını belirtmiştir.

OSB Yönetiminin şirketlerin sorunlarına ilgi gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Yurtdışı İş Gezileri / Fuarlar

VAN TEKSTİL ve VANMER 2016 yılında KOSGEB desteği ile fuara katıldıklarını belirtmiştir.

Teşvikler-Destekler

VAN TEKSTİL Teşviklerin yerel koşullara göre verilmesini, Van'ın tekstil açısından çok uygun olduğunu belirtmiştir.

Tekstil kent'te 8 firmada 1500'nin çalıştığını, temeli 25 yıl önce atılan OSB'de ise kapalı firmanın çok olduğunu 350 kişinin çalıştığını, tekstilin desteklenmesi ile sadece Van'da değil, Doğu'da istihdam sorununu bitirilebileceğini belirtmiştir.

Doğru teşviklerin doğru yatırımcılara verilmesi ve verilen teşviklerin denetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Devlet teşviklerinde çalışmakta olan şirketlerin ihmal edilmemeleri gerektiğini, üretimde olan, işi bilen şirketlerin istihdama katılımının çok daha kısa sürede olacağını ifade etmişlerdir.

Cazibe Merkezleri Programı

BOSPOR ve VANMER Cazibe Merkezleri Programı'na başvurmuştur.

VAN TEKSTİL Cazibe Merkezleri Programına, en az yatırım tutarının yüksekliği nedeniyle başvuramadıklarını, 500.000 TL yatırım ile 100 kişi çalıştırabileceklerini belirtmiştir.

Marka ve Fikri Haklar

Firmaların tamamı "Marka ve Fikri Haklar" konusunda bilgi sahibidir ve "Tescilli Markaları vardır".

VANMER TPE'den patenti olduğunu belirtilmiştir.

Teknoloji

VAN TEKSTİL, geleneksel üretim sistemi ağırlıklı olmakla birlikte bazı alanlarda ileri üretim teknolojilerinden yararlandıklarını ve teknolojiyi takip etmeye çalıştıklarını, bir kısım üretimlerini teknik altyapılarının yeterli olmaması nedeniyle fason olarak yaptıklarını belirtmişlerdir.

BOSPOR ve VANMER ileri üretim teknolojileri kullandıklarını belirtmişlerdir.

Ar-Ge / Ür-Ge

VANMER ile, VAN TEKSTİL, Ar-Ge/Ür-Ge ve tasarım faaliyetlerinde doğrudan görev alan kişileri olduğunu ve Ar-Ge/Ür-Ge ve Tasarım Birimlerinin olduğunu belirtmiştir.

Ürün ve Sistem Belgeleri

BOSPOR ve VANMER kendileri için gerekli “ürün ve sistem” belgelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bunlar: CE, TSE, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistem,; ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemleri, OHSAS/ISO 18001 İş Güvenliği ve Sağlığı Belgesi, ISO 16001 Enerji Yönetimi Sistemi Belgesi.

VAN TEKSTİL ilgili belgeleri almak için çalışmalar yaptıklarını belirtmiştir.

KKO- Kapasite Kullanım Oranı

BOSPOR %50, VANMER, %30-50, VAN TEKSTİL de %60, KKO ile çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tam kapasitede çalışmamalarının nedenleri olarak da;

- Pazar darlığı,
- Aşırı rekabet,
- Niteliksiz / nitelikli eleman teminindeki sorunlar,
- Finansman eksikliği,
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar olarak belirtmişlerdir.

İhracat

VAN TEKSTİL üretiminin büyük bölümünü İran’a kendi markası ile ihracat yaptığını belirtmiştir. Ayrıca müşterinin istediği marka ile de üretim yapmaktadır.

VANMER de Almanya’ya devamı gelmeyen bir ihracat gerçekleştirdiğini bildirmiştir.

İhracatta karşılaşılan başlıca sorunlar olarak

- Yeni pazarlara açılmadaki zorluklar,
- Uygun nitelikli dış ticaret elemanı bulamama ve/veya
- Yabancı dil sorununu
- Kuruluş yeri ile ilgili sorunlar olarak belirtmişlerdir.

İhracat ve/veya ihracatlarını artırma potansiyellerinin olduğunu, kendilerine destek olunmasını ve yol gösterilmesini talep etmektedirler.

Eğitim Ve Danışmanlık İhtiyacı

VAN TEKSTİL başta “İhracat ve pazarlama teknikleri” olmak üzere her konuda eğitim ve danışmanlık talep etmektedir.

Van’da firmalar öncelik “Şirketlerde Kurumsallaşma” olmak üzere çeşitli konularda başta eğitim olmak üzere, danışmanlık ve desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Çevre

BOSPOR, Ulusal Çevre Mevzuatını takip ettiklerini, Çevre Yönetim Sistemini uyguladıklarını, VANMER ve VAN TEKSTİL ise çevre konularında özel bir durumlarının olmadığını belirtmişlerdir.

KOBİ Politikası Raporu

KOBİ Politikası Raporu

KOBİ Politikası Raporu

